

revista economică

13 ^{2·IV}
1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

O avuție națională
de preț:
FONDUL FUNCIAR

Com îl folosim ?

Sub semnul manifestărilor de stimă și cordialitate, al dorinței comune de adâncire a colaborării pe multiple planuri s-a desfășurat vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Grecia și Kuweit.

În timpul dineului oferit de primul ministru al Greciei, Constantin Karamanlis în onoarea președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu.

La ceremonia sosirii șefului statului român și a tovarășei Elena Ceaușescu în Kuweit.

A 55-A ANIVERSARE
A P.C.R.

DINAMIZAREA SCHIMBĂRILOR STRUCTURII SOCIETĂȚII SOCIALISTE — CONSTANTĂ ESENȚIALĂ A POLITICII P. C. R.

EXPERIENȚA ȘI PRACTICA revoluționară universală și națională demonstrează în mod incontestabil că una din legăturile generale ale revoluției și construcției socialiste o constituie alianța clasei muncitoare cu țărănimea și cu celelalte categorii de oameni ai muncii, sub hegemonia clasei muncitoare în frunte cu partidul marxist-leninist.

Izvorită din comunitatea de interese fundamentale ale celor două clase, alianța acestora are un rol hotărâtor, atât în cucerirea de către cei ce muncesc a puterii politice, cât și în edificarea societății socialiste, inclusiv a fazei sale superioare, comunismul.

Alianța muncitorească-țărănească — factor fundamental al progresului economic și social

ÎN TOT DECURSUL glorioasei sale existențe de 55 de ani, dintre care 20 în condiții de ilegalitate, P.C.R. a militat cu consecvență pentru închegarea și întărirea alianței muncitorești-țărănești aducând contribuții valoroase în teoria și practica edificării noii orînduirii. Ținând seama de structura economică și socială a țării noastre, de celelalte condiții specifice ale dezvoltării ei istorice, P.C.R., atât în lupta pentru cucerirea puterii politice și economice, cât și în diversele perioade și etape ale revoluției și construcției socialiste a știut să îmbine generalul cu particularul, să găsească formele corespunzătoare de legături economice și politice între muncitori și țărani, în vederea înlăturării obiectivelor fiecărei etape a drumului spre comunism.

Încă de la primul Congres al P.C.R., de constituire, din 8—12 mai 1921, problema alianței muncitorești-țărănești continuă să ocupe un loc central în întreaga sa luptă pentru eliberarea națională și socială a poporului, pentru pace, progres, democrație și comunism. Pornind de la faptul că țărănimea reprezenta în România imensa majoritate a populației, în strategia și tactica sa revoluționară, P.C.R. a reușit să atragă masele țărănești pe pozițiile clasei muncitoare și ale partidului ei marxist-leninist.

Înlăturarea insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, de la 23 August 1944, instaurarea, la 6 martie 1945, a guvernului revoluționar-democratic, cu pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc, realizarea sarcinilor revoluției popular-democratice, răsturnarea claselor exploatarea și trecerea la revoluția socialistă sînt indisolubil legate și condiționate de alianța ce s-a cimentat între muncitorime și țărănime, de unitatea acestor clase cu intelectualitatea și cu alte categorii sociale, de frăția ce s-a consolidat între oamenii muncii români și cei ai naționalităților conlocuitoare.

„Alianța dintre muncitorime și țărănime a jucat — după cum se arată în Programul P.C.R. — un rol istoric în lupta politică pentru cucerirea puterii, în înlăturarea revoluției socialiste și în edificarea noii orînduirii, constituind temelia de granit a regimului nostru socialist.”

Teoria marxist-leninistă a claselor sociale și a luptei de clasă, elaborată în condițiile existenței claselor antagoniste și ale exploatarea omului de către om, a evidențiat rolul și importanța luptei de clasă pentru progresul societății, relevînd, totodată, caracterul istoric al claselor sociale, dialectica dezvoltării lor pînă la desființare și formarea societății comuniste, fără clase.

Cunoscuta definiție leninistă a claselor, ca grupuri sociale ce se deosebesc după locul ocupat în sistemul de producție istoricește determinat, după raportul lor față de mijloacele de producție, după rolul lor în organizarea socială a muncii, precum și după modul de obținere și mărirea părții de care dispun din averea socială, constituie și în prezent punctul de plecare în analiza structurii de clasă a oricărei orînduirii.

Avînd însă în vedere că definiția completă dată de V. I. Lenin claselor sociale, ca grupuri de oameni, dintre care unele, datorită locului diferit pe care îl ocupă într-un anumit sistem de economie socială, își pot însuși munca altora, nu poate fi aplicată claselor din societatea socialistă, unde datorită existenței proprietății obștești, este exclusă posibilitatea unei clase de a-și însuși munca alteia, s-a impus dezvoltarea teoriei claselor sociale neantagoniste, a claselor sociale prietene existente în prima fază a comunismului. În acest sens, conceptul marxist-leninist de clasă socială se îmbogățește, pe baza generalizării teoretice a rezultatelor construirii socialismului, structurii lui sociale și de clasă.

În socialism, schimbîndu-se criteriul fundamental al diferențierii de clasă, raportul față de mijloacele de producție, natura claselor și grupurilor sociale este cu totul alta, față de vechile condiții, cînd unele clase erau proprietare, iar altele nonproprietare ale mijloacelor de producție. Clasele și categoriile sociale din socialism avînd aceeași poziție egală, de proprietari socialiști uniți ai mijloacelor de producție, noul raport de proprietate comună, constituie nu un factor al diferențierilor de clasă, ci, dimpotrivă, un factor de apropiere, de coeziune și convergență a intereselor și aspirațiilor lor fundamentale, și ca atare, de omogenizare socială. Din acest punct de vedere, de fapt în socialism, este vorba de clase sociale în evoluție convergentă, de grupuri sociale, care mai păstrează în decursul timpului unele trăsături și fizionomii de clasă proprii.

În socialism, termenul de clasă socială are în vedere un conținut economico-social nou, diferit față de același termen utilizat în analiza structurii sociale a orînduirilor exploatare.

După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea la Congresul consiliilor populare, „Clasa muncitoare, care are rolul conducător în întreaga viață economico-socială și politică a națiunii a devenit o clasă nouă, stăpînă pe mijloacele de producție. Producătoare de bază a bunurilor materiale, ea este legată de ramura economiei naționale cea mai avansată, aducînd contribuția hotărîtoare la venitul național.”

Profundele mutații cantitative și calitative intervenite în anii socialismului în cadrul clasei muncitoare privesc atât creșterea ei numerică, ajungînd astăzi la peste 5 milioane de persoane, repartizarea ei pe ramurile economiei și pe teritoriul țării, cât și structura ei socio-profesională nouă corespunzătoare progresului tehnico-științific introdus în producție și schimbărilor în profilul forței de muncă de la orașe și sate.

Potrivit Directivelor Congresului al XI-lea, actuala etapă se va caracteriza prin sporirea în continuare a numărului de muncitori, creșterea ponderii lor în totalul populației ocupate. În 1980, populația ocupată în industrie va depăși, pentru prima dată în istoria țării, pe cea ocupată în agricultură, iar în 1990, clasa muncitoare va reprezenta partea covârșitoare a populației țării.

„Schimbările în structura socială a țării — după cum se arată în Programul P.C.R. — vor duce la creșterea și mai accentuată a rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială, la o și mai mare apropiere între clasele și categoriile sociale, la întărirea coeziunii lor, la omogenizarea și întărirea unității întregului popor“.

Înfăptuirea cooperativizării socialiste a agriculturii a schimbat în întregime statutul de clasă al țărănimii. Intrată pe calea socialismului, țărănimea din țara noastră a cunoscut un proces revoluționar profund, care a modificat întregul său mod de viață și de muncă.

„Țărănimea — după cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — s-a transformat și ea într-o clasă nouă care în dubla calitate de producător și proprietar al mijloacelor de producție, ocupă un loc deosebit de important în economia socialistă a țării, în crearea materială, în viața socială, în întreaga operă de edificare a noii orânduiri“. Întemeindu-și întreaga activitate și mod de trai pe proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție, țărănimea cooperatistă s-a transformat într-o clasă omogenă ale cărei interese fundamentale sînt strîns legate de cele ale clasei muncitoare, ale întregului popor. Pe baza dezvoltării și modernizării forțelor de producție, a mecanizării și chimizării agriculturii, a apropierii muncii agricole de munca industrială, s-au produs mutații semnificative în situația economică și social-politică a țărănimii, în profilul ei moral și spiritual.

Ca efect al progresului economico-social, al creșterii productivității muncii sociale și al celorlalte schimbări de ordin calitativ din întreaga economie, determinate, în primul rînd, de industrializarea țării, ponderea țărănimii în totalul populației ocupate s-a redus de la 74% în 1950 la 38% în 1975, urmînd ca în 1980 să scadă la circa 28%, iar în perspectiva anilor 1990 să reprezinte doar 12—15%. Această restrîngere din punct de vedere numeric a țărănimii nu înseamnă însă și o diminuare a rolului ei economic, social și politic, dimpotrivă, după cum se arată în Programul Partidului, țărănimea „va continua să joace un rol de cea mai mare importanță, atît în producția de bunuri materiale, în sporirea avuției naționale, cît și în înfăptuirea întregii opere de construcție socialistă și comunistă“.

Rezultă deci, că victoria deplină a socialismului și intrarea în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate nu numai că nu diminuează rolul și importanța alianței muncitorești-țărănești, dar impun în mod necesar o consolidare și mai puternică a acestei baze social-politice, o ridicare a acestei forțe sociale, pe planuri superioare. În

prezent, alianța muncitorească-țărănească dobîndește un conținut nou determinat de înseși obiectivele privind dezvoltarea și perfecționarea forțelor și relațiilor de producție în scopul ridicării nivelului general de civilizație materială și spirituală a poporului.

Creșterea în actualul cincinal a producției globale industriale într-un ritm mediu anual de 10,5%, iar a producției globale agricole, (media anuală pe perioada de 5 ani) într-un ritm mediu anual de 6,0—7,2% are loc prin îmbinarea armonioasă a celor două ramuri, sporirea și unirea eforturilor celor două clase în vederea îndeplinirii acestor sarcini hotărîtoare pentru progresul țării.

Încă din anii cincinalului 1966—1970, care a marcat perioada de consolidare a bazei economice și tehnico-materiale a socialismului, partidul și statul au stabilit un ansamblu de măsuri economice, organizatorice și politice, atît pe linia producției, cît și a schimbului de activități dintre cele două clase, care să ridice pe noi trepte alianța dintre ele. În acest sens, sînt demne de relevat hotărîrile Congreselor IX, X și XI ale P.C.R. privind stabilirea proporțiilor și echilibrului just dintre industrie și agricultură, îmbinarea și dezvoltarea armonioasă a acestora în scopul exprimat de legea economică fundamentală a socialismului. Creșterea, în ultimul deceniu, a investițiilor alocate agriculturii, aprecierea acesteia ca ramură de bază a economiei naționale, ca și măsurile de ordin organizatoric privind constituirea, în 1966, a uniunilor C.A.P., iar, în 1971, a consiliilor intercooperatiste, precum și reorganizarea întreprinderilor de mecanizare a agriculturii, în sensul apropierii și integrării acestora în C.A.P., reprezintă aspecte de seamă ale politicii creatoare a P.C.R. privind întărirea bazelor economice și organizatorice ale alianței muncitorești-țărănești, ale ridicării ei pe trepte superioare.

În cadrul raporturilor economice dintre cele două ramuri de bază ale economiei, un aspect principal îl constituie creșterea gradului de înzestrare a agriculturii cu mijloace de producție industriale, dezvoltarea, modernizarea și diversificarea bazei sale tehnico-materiale. Tocmai de aceea, în perioada 1976—1980 se vor aloca agriculturii investiții din fondurile statului într-un volum de 93—98 miliarde lei crescînd totodată și investițiile alocate ramurilor furnizoare de tehnică și materiale pentru agricultură. În 1980, agricultura va dispune de 125—130 miș de tractoare, iar cantitatea de îngrășăminte chimice (substanță activă) la un hectar se va ridica la 250—280 kg.

Dat fiind că această complementaritate de tip socialist dintre cele două ramuri de bază ale producției materiale se efectuează, în mod practic, prin schimbul activității economice dintre ele, sub forma relațiilor comerciale dintre oraș și sat și care reprezintă, după expresia lui V.I. Lenin, însăși esența economică a socialismului, partidul și statul desfășoară o politică de promovare și perfecționare consecventă a acestor relații, utilizînd în acest scop legea valorii și celelalte legi economice ce acționează în socialism. Îmbunătățirea continuă a regimului de valorificare a produselor agricole, pe baze comerciale, introducerea sistemului de contractări pe termen lung, fixarea unor prețuri stimulatorii, corespunzător cheltuielilor de muncă socială ale unităților și producătorilor agricoli, au sporit și sporesc interesarea materială a țărănimii în dezvoltarea producției agricole, îmbină armonios interesele principale ale țărănimii cu cele ale clasei muncitoare, cu interesele generale ale statului.

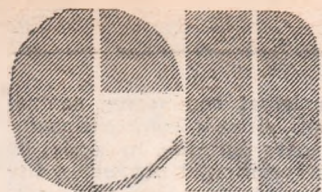
O expresie elocventă a politicii partidului privind accelerarea procesului de intensificare a producției agricole, de ridicare a acestei ramuri la înălțimea exigențelor societății socialiste multilateral dezvoltate o reprezintă ședința de lucru de la C.C. al P.C.R. de la finele lunii februarie a.c., sub președenția tovarășului Nicolae Ceaușescu, consacrată examinării unor probleme de bază ale acestei ramuri și mobilizării tuturor eforturilor materiale și umane în vederea sporirii producției vegetale și animale, conform Programului stabilit de Congresul al XI-lea.

Criticînd o serie de lipsuri și rămîneri în urmă din acest domeniu, secretarul general al partidului a acordat o atenție deosebită încheierii la timp și în condiții optime a cam-

conf. univ. dr. Gavrița HORJA

Academia de studii economice București

(Continuare în pag. 24)

ECONOMIE NATIONALA

PRACTICA din numeroase întreprinderi a relevat cât de important este ca realizarea planului în prima pătrime din an să se situeze la cote ridicate, aceasta asigurând baza succeselor ulterioare pe întregul an. Nu o dată unele întreprinderi, neținând seama de aceasta, lucrează relaxat la început de an, pe motivul „încordării” manifestate la încheierea perioadei de plan trecute; consecința firească a unei asemenea practici nu poate fi decât una — nerealizarea în întregime a prevederilor. Învățând, din această experiență, întreprinderile, centralele in-

În fiecare lună, în fiecare trimestru, PLANUL FIZIC ÎNDEPLINIT INTEGRAL!

dustriale își planifică acum sarcinile de plan și dozarea eforturilor de așa manieră încât în fiecare lună, în fiecare trimestru, să realizeze și chiar să depășească planul fizic, asigurându-și astfel o ritmicitate în realizări, cât și în livrarea produselor, gospodărirea eficientă a mijloacelor tehnice și umane din dotare. Cum se prezintă lucrurile din acest punct de vedere în acest an în întreprinderile Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei ?

Cote inalte pe graficul întrecerii

CELE 53 unități componente ale centralei respective au început anul 1976 cu hotărârea fermă de a dezvolta succesele dobândite în cincinalul trecut (când au dat suplimentar față de sarcinile inițiale o producție de 4,4 miliarde lei, au depășit planul la export, cu 8,2% și au livrat în plus la fondul pieței produse în valoare de 380 milioane lei) și de a înscrie noi și cât mai însemnate realizări. În îndeplinirea sarcinilor, colectivele din toate aceste unități se călăuzesc și pun în practică indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia Consfățuirii de lucru din 1973 de la Mangalia, când a fost conturat un amplu și mobilizator program privind valorificarea superioară a materiilor prime indigene. (în cazul respectiv a pieilor de animale, sporirea folosirii înlocuitorilor de piele, reducerea greutateii încălțămintei, introducerea de noi tehnologii în vederea îmbunătățirii calității și diversificării sortimentelor).

Pe fondul acestor sarcini, anul 1976 marchează pentru centrală creșteri față de 1975 de 3,8% la producția globală, de circa 1% la producția marfă și de 3% la productivitatea muncii. Pentru a putea atinge și depăși aceste prevederi, au fost inițiate, cu mult înainte de începerea perioadei de plan, o serie de măsuri complexe, dintre care relevăm câteva :

● **asigurarea întregului necesar de materii prime și materiale.** Având încheiate la timp contractele cu comerțul, cunoscând precis structura producției ce urmează a fi realizată în acest an, întreprinderile au reușit, cu sprijinul efectiv al centralei, să încheie, la rindul lor, contractele economice cu furnizorii de materii prime și materiale. Se poate aprecia că baza tehnico-materială a producției pe 1976 este asigurată mai bine față de anii trecuți, în sensul că repartițiile alocate acoperă, în general, întreg necesarul ;

● **intocmirea de programe concrete de măsuri tehnico-organizatorice.** Pe baza îndrumărilor date de centrală, în fiecare întreprindere au fost elaborate, ținându-se seama de sarcinile de plan și de structura producției, cuprinzătoare planuri de măsuri tehnico-organizatorice, care vizează laturile esențiale ale activității. Pentru ca aceste programe să fie îndeplinite la termen și în bune condițiuni, colectivele de specialiști din cadrul centralei se deplasează în întreprinderi sprijinind efectiv colectivele de muncă în materializarea, în primul rând, a acelor măsuri care vizează folosirea mai bună a capacităților de producție, a timpului de lucru, asigurarea unui flux tehnologic mai judicios și o ritmicitate liniară în realizarea planului la toți indicatorii ;

● **îmbunătățirea planificării producției.** O latură esențială în asigurarea îndeplinirii planului o constituie modul cum sînt defalcate sarcinile pe trimestre și, în cadrul lor, pe luni și decade. Pe trimestrul I 1976, sarcinile lunare au fost planificate mai bine ca în alți ani, în sensul că încă din prima lună au fost prevăzute creșteri substanțiale față de ultima perioadă din 1975, că pe ansamblul întregului an există o dozare a eforturilor în așa fel ca să se atingă și indicatorii prevăzuți în perspectiva următoarei perioade de plan.

Aceste măsuri, cit și altele, conjugate cu inițiativele fiecărui colectiv de muncă îndreptate spre o mai bună gospodărire a potențialului existent, au creat condiții favorabile nu numai pentru îndeplinirea principalilor indicatori de plan pe lunile ianuarie-februarie, ci chiar pentru depășirea lor în toate unitățile componente și pe centrală (tabelul).

Două lucruri se cuvin a fi subliniate în mod deosebit : a) faptul că prin depășirea sarcinilor de plan întreprinderile au pus la dispoziția economiei naționale în plus 15 000 perechi de încălțăminte, 13 000 bucăți articole de blănărie-cojocărie, 1 700 bucăți confecții din piele și multe altele ; b) că pe ansamblul centralei planul la export a fost realizat în această perioadă în proporție de 100,6%, lucru important pentru perspectivă.

cute însă cu vederea unele laturi mai puțin pozitive din activitatea unor întreprinderi și chiar a centralei. Este vorba, în primul rând, de faptul că, **deși planul pe ansamblu a fost depășit totuși n-au fost satisfăcute, în întregime, în această perioadă, cerințele pieței, mai ales în ce privește unele sortimente prevăzute, mult solicitate de cumpărători.** Aceasta, deoarece unele întreprinderi („Carmen — București, „Modern” — Timișoara) n-au realizat nivelurile planificate la indicatorul producție fizică la toate sortimentele.

În analiza efectuată la capătul perioadei de către centrală, neajunsurile respective au fost scoase pregnant în evidență, și drept urmare au fost stabilite noi măsuri care să asigure recuperarea restanțelor, astfel ca primul trimestru din 1976 să găsească toate unitățile cu planul realizat și chiar depășit la producția fizică și pe sortimente, cit și la ceilalți indicatori de plan.

Se cuvine însă menționat faptul că la eforturile colectivelor de muncă vizate vor trebui adăugate neapărat și cele ale unor întreprinderi furnizoare de materii prime, care nu și-au respectat obligațiile conform contractelor încheiate. Astfel, întreprinderea chimică Rîșnov și întreprinderea „Stela”-București nu și-au îndeplinit în totalitate obligațiile contractuale pe luna ianuarie privind livrarea unor importante cantități de materiale (crilom și trioleină), fapt ce a produs greutatea serioase activității tăbăcăriilor. Tot în luna ianuarie unele unități ale centralei au avut de înfruntat neajunsuri datorită întreprinderii „Policolor”- București care nu a livrat cantitățile stipulate în contracte privind un material important — nestropolul. În sfîrșit, situații similare au fost înregistrate și la alte materiale ca, de pildă, bioxid de titan, stiren, alcoolii grași, uleiuri sulfatate etc.

Un aspect mai puțin rezolvat în perioada celor două luni este și acela al **insuficienței sondări a cerințelor pieței și adaptarea producției de așa natură încît să satisfacă exigențele cantitative, calitative și de modă ale cumpărătorilor.** Centrala dispune de 54 magazine proprii pentru testarea preferințelor cumpărătorilor, prezentarea și desfacerea produselor. Or, o parte din aceste magazine nu și-au îndeplinit în totalitate scopul pentru care au fost organizate, dovedind

De ce minusuri la unele sortimente ?

EVIDENȚIIND aceste realizări, care atestă munca plină de abnegație, a colectivelor din toate întreprinderile, nu pot fi tre-

Tabel

Realizarea principalilor indicatori de plan la unele întreprinderi cit și pe ansamblul Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei

Unitatea	Indicatori		
	Producția globală	Producția marfă	Productivitatea muncii
Întreprinderea de încălțămintă „Ardeleana”-Alba	113,1	109,5	102,9
Întreprinderea de încălțămintă „Bihoreana”-Oradea	112,4	105,9	108,2
Întreprinderea de mănuși Tg. Mureș	110,2	107,0	101,8
Întreprinderea de blănărie „1 Mai”-Oradea	108,0	102,3	104,2
Întreprinderea de bunuri de consum din cauciuc Jilava	104,7	103,6	100,0

minusuri în promovarea mai fermă a produselor noi în fază de creație, lipsind atât fabricația cât și consumatorii de cunoașterea adevăratelor preferințe, de întâmpinarea favorabilă a unor inițiative și produse noi.

Valorificarea superioară a materiilor prime și diversificarea producției — acțiuni convergente

ANUL ACESTA se caracterizează pentru industria de pielărie, cauciuc și încălțăminte și printr-o **fecundă activitate depusă pe tărîmul creației** avînd drept scop valorificarea mai bună a materiilor prime și materialelor, diversificarea producției prin promovarea mai largă a produselor executate din înlocuitori ai pielei. Urmărind principalele orientări și caracteristici în creația de încălțăminte și marochinărie, corelat cu tendințele modei vestimentare pe plan mondial, alît Laboratorul central de creație al centralei, cît și creatorii din întreprinderi au elaborat anul trecut 4 500 modele diferite de încălțăminte, din care au fost avizate de comisia tehnico-artistică a centralei 2 400 modele; din acestea au fost contractate pentru fondul pieței 2 000 modele noi. **În primele 2 luni din acest an au fost prezentate 1 200 modele, din care s-au avizat favorabil circa 500.**

Acțiunea de diversificare a producției are loc în strînsă corelare cu cea de promovare pe scară mai largă a produselor realizate din înlocuitori ai materiilor prime animale. A fost întocmită în acest sens o colecție corespunzătoare de semifabricate (înlocuitori de piele, talpă și tocuri prin utilizarea de cauciuc și mase plastice). Planul de creație privind modelele de încălțăminte din aceste semifabricate este corelat cu necesitățile de asigurare a fondului de marfă pentru nevoile interne cît și pentru solicitările exportului. Pentru acest an, din 2 000 modele contractate, peste 900 vor fi realizate din înlocuitori.

Diversificarea producției, extinderea folosirii înlocuitorilor s-a împletit și se împletește strîns cu eforturile depuse pentru o mai judicioasă gospodărire a materiei prime și a materialelor, îndeosebi pe calea diminuării normelor de consum. Au fost întocmite, încă din ultimul trimestru al anului trecut, programe detaliate, pe întreprinderi și pe principalele produse, privind căile de micșorare a normelor de consum pe grupe de produse, și în unele cazuri pe fiecare produs. Aplicarea măsurilor respective s-a soldat cu efecte pozitive, în sensul că **în primele două luni din acest an a fost realizată, pe ansamblul centralei, o economie, față de normele de consum de stat și față de cele recalculate, de 13,3 mii mp la piei fețe.** Printre principalii autori ai acestor realizări se află colectivul întreprinderii de încălțăminte Agnita (economii 4,7 mii mp piei fețe), cel al întreprinderii de încălțăminte „Străduința”-Suceava (economii 4,5 mii mp piei fețe) al întreprinderii de încălțăminte „Criș” — Oradea, (economii 2,9 mii mp-piei fețe) etc.

Au fost însă și întreprinderi care nu numai că nu s-au încadrat în normele stabilite, dar le-au și depășit, diminuînd astfel rezultatele pozitive obținute pe ansamblul centralei. Printre acestea se numără **întreprinderea de încălțăminte Reghin** care a înregistrat o depășire a normelor de consum cu 3,8 mii mp. piele și întreprinderea de pielărie și încălțăminte Rm. Vilcea 2 mii mp. piele. Semnalînd aceste depă-

siri nu se poate afirma că la ele n-au contribuit și unele cauze obiective printre care cea mai importantă a fost schimbarea în unele cazuri, a structurii producției în sensul solicitării unor modele mai încărcate, deci cu un consum specific mai mare, în special la export. Dar tot alît de adevărat este și faptul că dacă ar fi existat o mai mare exigență pe întreg fluxul producției aceste pierderi puteau fi substanțial micșorate.

Pentru a preîntîmpina în viitor asemenea depășiri și a asigura încadrarea tuturor întreprinderilor în normele de consum planificate și reducerea acestora, vor fi efectuate în unități de către specialiștii centralei, analize și verificări asupra modului de planificare, defalcare, urmărire și realizare a lor. În același context, vor fi organizate consfătuiri și instructaje pe zone geografice cu cadrele tehnice de specialitate și inginerii șefi din întreprinderi etc.

Un etalon al calității —

satisfacerea exigențelor cumpărătorilor

ACȚIUNILE întreprinse și eforturile depuse în toate întreprinderile pentru realizarea sarcinilor de plan la toți indicatorii pe primele 2 luni ale anului n-au putut ocoli problemele calității, respectiv satisfacerea exigențelor variate ale beneficiarilor interni și din străinătate. Dimpotrivă. Toate măsurile luate au urmărit, de alfel, acest scop. Ce s-a făcut practic?

În majoritatea întreprinderilor a fost diversificată producția, a fost îmbogățită paleta de modele. Tinînd seama de cerințele specifice diferitelor zone ale țării s-a trecut la satisfacerea acestora de așa natură încît în acest an ele să fie acoperite cît mai bine. Totodată, s-au luat măsuri de a veni în întâmpinarea consumatorilor cu produse noi, mai ieftine, executate din înlocuitori de piele. Tot în scopul realizării de produse numai de calitate, a fost extinsă în mare majoritate a întreprinderilor centralei o inițiativă valoroasă pornită în urmă cu cîțiva ani de către colectivul întreprinderii „Flacăra Roșie”-București privind introducerea autocontrolului și controlului în lanț. Metoda constă, în esență, în aceea că, pe întregul flux de fabricație al unei linii tehnologice, muncitorii verifică felul cum au fost executate fazele anterioare și nu permit nici un rabat de la calitate. Procedul, în afară că determină un interes sporit pentru perfecționarea măiestriei profesionale, duce la creșterea conștiinței socialiste, la sporirea răspunderii pentru munca efectuată. Apoi, la liniile de încălțăminte au fost reînființate posturile de controlori interfazici de calitate, în scopul prevenirii apariției defectelor și depistării la timp a cauzelor care le provoacă și, apoi, luării măsurilor corespunzătoare.

De asemenea, în spiritul Decretului Consiliului de Stat nr. 100 din 1975 au fost verificate majoritatea stasurilor și normelor interne ale calității produselor, acțiunea urmînd să se încheie în cursul acestui an. În luna ianuarie, Serviciul C.T.C. al centralei a organizat o expoziție critică (cu exponate necorespunzătoare) la întreprinderea „Progresul”-București

la care au participat conducerea centralei, inginerii șefi și șefii compartimentelor C.T.C. din toate unitățile, în scopul de a găsi, potrivit specificului producției fiecăreia, mijloacele adecvate care să asigure obținerea de produse numai de bună calitate.

În sfîrșit, la începutul lunii martie, serviciul C.T.C. al centralei a organizat, la Combinatul de piele și încălțăminte „Clujana” o consfătuire pe tema: **„Contribuția laboratoarelor de control la îmbunătățirea calității produselor”.** La această consfătuire au participat, în afară de inginerii șefi, responsabilii compartimentelor C.T.C. și șefii laboratoarelor din întreprinderi și inspectorii județeni ai Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor. Prin această consfătuire, care a mijlocit și un larg schimb de experiență, s-a urmărit, în principal, stabilirea unei metodologii unitare privind dotarea laboratoarelor de control, căile și mijloacele cele mai eficiente pentru îmbunătățirea calității produselor alît în faza de recepție a materiei prime, cît și în fazele de fabricație. Măsurile respective — și nu am enumerat decît cîteva mai esențiale — au dat rezultate pozitive, produsele fabricate corespunzînd intrutotul din punct de vedere calitativ. În mod deosebit s-a remarcat în acest sens activitatea unor unități printre care se numără: **întreprinderea de încălțăminte „Arta”-Oradea, întreprinderea de pielărie și încălțăminte Rîmnicu Vilcea, Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujana”, întreprinderile de încălțăminte „Solidaritatea”-Oradea, „Banatul”-Timișoara și „Ardeleana” din Alba Iulia.**

O notă discordantă au făcut totuși unele întreprinderi care, în cele două luni cumulate, s-au situat, din punct de vedere al calității sub media înregistrată pe centrală: **Fabrica de încălțăminte „Hușana” din Huși, „Carmen” și „Progresul” din București, „Timpuri Noi”-Brașov, și „Străduința”-Suceava.** Este nevoie — situația existentă o impune — ca și în aceste întreprinderi să fie luate măsuri în toate fazele procesului de producție, încît proporția produselor mai puțin corespunzătoare din punct de vedere calitativ să fie redusă la minimum posibil: în același timp, se cere intensificată munca politico-educativă, în așa fel încît să crească responsabilitatea și spiritul de răspundere pentru munca prestată la fiecare lucrător, șef de echipă, maistru.

★

Din datele operative primite recent de la centrală rezultă că, primul trimestru din 1976, se încheie cu rezultate pozitive: s-au recuperat în cea mai mare parte restanțele, planul fizic fiind depășit sensibil. Acționînd ferm pe linia traducerii în viață a măsurilor prevăzute, generalizînd experiența înaintată, intervenind prompt acolo unde mai apar dereglări sau neajunsuri în realizarea ritmică și sortimentală a planului, se vor putea obține și în viitor rezultate bune atît la nivelul fiecărei întreprinderi cît și al centralei, beneficiarii fiind toți consumatorii, atît cei interni, cît și cei de peste hotare.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

MECANIZAREA ÎN CONSTRUCȚII — element primordial în creșterea productivității muncii (I)

PROGRAMUL DE DEZVOLTARE economico-socială a țării în actualul cincinal implică o creștere împetuoașă a activității de construcții-montaj. Volumul producției în această ramură va fi, în 1980, cu peste 57% superior celui din anul trecut. Urmează ca aproape în proporție aproximativ egală să se mărească și productivitatea muncii; ritmul mediu anual al acestui indicator va depăși considerabil realizările din cincinalele anterioare. Indicind căile principale ale acestui progres, Directivele Congresului al XI-lea al F.C.R. acordă un rol deosebit unuia din elementele de bază ale industrializării construcțiilor — **mecanizarea**, privită dintr-un întreg punct de vedere: **lărgirea continuă a gamei de lucrări și operații la care ea se aplică**, pînă la mecanizarea integrală a principalelor procese de execuție; **modernizarea accelerată a parcului de mașini și utilaje al șantierelor**; **folosirea cât mai eficientă a dotării existente.**

Asistăm, în spiritul acestei orientări, la afirmarea unor elemente calitativ noi. De la concepția oarecum limitată a mecanizării lucrărilor grele și de mare volum, care înlocuiește pur și simplu omul cu mașina — etapă rezolvată în linii mari — se trece treptat la **integrarea om-mașină**, în sensul dotării muncitorilor de diferite profesii cu mijloace de lucru perfecționate, capabile să asigure reducerea efortului fizic și creșterea randamentului la ansamblul lucrărilor de pe șantier. Gama clasică de utilaje de construcții, creată în ideea mecanizării unor procese de lucru tradiționale, se completează cu **mașini specifice unor procedee și tehnologii moderne**. Totodată, se procedează la o analiză științifică a gradului de dotare al unităților de construcții-montaj, în sensul de a introduce ca factor de apreciere nu valoarea acestuia, ci **performanțele utilajelor ce o compun**. Astfel, **dacă gradul de dotare** (exprimat prin raportul dintre valoarea fondurilor fixe productive — în speță utilaje, mașini și mijloace de transport — și valoarea producției de construcții-montaj realizate) a crescut în 1975 cu peste 13% față de cel din 1970, la nivelul anului 1980 el va fi doar cu circa 5% mai mare decât cel actual, în schimb componența parcului mecanic va fi radical schimbată, în sensul unei modernizări avansate.

În sfârșit, se tinde la **generalizarea unui nou mod de a gândi și organiza folosirea utilajelor**, disciplinând-o prin încadrarea ei într-o concepție tehnologică bine definită, cu productivități precis stabilite, ca și într-o programare strictă și de detaliu a lucrărilor și a mijloacelor necesare.

Mecanizarea se înscrie astfel pregnant, în actualul cincinal, între **principalele coordonate ale afirmării revoluției tehnico-științifice în construcții**. Eficiența sa prezumată se exprimă într-o cotă-parte de 22—23% din sporul anual al productivității muncii. La aceasta se adaugă un aport semnificativ la **scurtarea duratei de execuție a lucrărilor**, la reducerea unor elemente de bază ale costurilor, la îmbunătățirea calității construcțiilor. Dezvoltarea mecanizării va antrena după sine și **importante mutații în structura social-profesională a forței de muncă pe șantiere**; se prevăd majorarea ponderii muncitorilor calificați (prin reducerea rapidă a execu-

ției manuale a unor operații cum sînt manipularile de materiale, săpăturile izolate în spații înguste), ridicarea gradului de tehnicitate al unor profesii (ce se vor executa în tot mai mare măsură cu ajutorul a diferite mașini și dispozitive), creșterea numărului femeilor antrenate în activitatea productivă de construcții-montaj (datorită posibilităților ce le va crea în acest sens micșorarea efortului fizic prin mecanizare). Esențială din acest punct de vedere este și **economia de manoperă**, care va elimina necesitatea de a suplimenta anual efectivele șantierelor cu mii și mii de muncitori.

În prezent în toate unitățile de construcții-montaj se desfășoară o intensă activitate de identificare și valorificare a resurselor de mărire a productivității muncii, pentru ca, prin realizarea sporului prevăzut pe anul 1976, să se asigure premisele încadrării acesteia în dinamica accelerată din întregul cincinal. La **Ministerul Construcțiilor Industriale**, cărora i s-a stabilit un ritm mediu anual de creștere a productivității pînă în 1980 cu o cincime mai mare decît cel mediu pe ansamblul ramurii (unele din unitățile sale specializate urmînd să atingă la acest indicator un nivel valoric echivalent celui din industrie), a fost inițiată o acțiune de amplasare, care a antrenat cercetarea științifică, proiectarea tip și tehnologică, specialiștii din trusturile de execuție și din întreprinderile cu profil industrial. Pe baza orientărilor dintr-un program-cadru, unitățile și-au întocmit **programe proprii de măsuri**, vizînd perfecționarea soluțiilor constructive, a tehnologiilor, a organizației producției și muncii, a pregătirii cadrelor — și, cu un accent deosebit, extinderea mecanizării. Planul de dotare cu mașini și utilaje al ministerului pe acest an are în vedere achiziționarea mijloacelor necesare pentru realizarea sporului planificat al volumului de lucrări și al productivității, pentru înlocuirea mașinilor uzate fizic și moral.

Utilajele necesare, judicious fundamentate, au fost stabilite, în general, și la organizațiile de construcții ale altor ministere și ale consiliilor populare. Aceasta reprezintă o premisă pentru folosirea eficientă a investițiilor repartizate pe 1976 ramurii de construcții, cu condiția ca industria constructoare de mașini să găsească resurse de sporire a producției de utilaje destinate șantierelor.

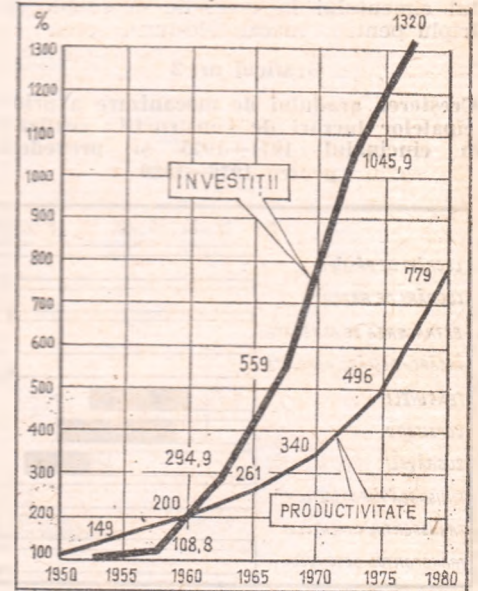
Relația dotare — productivitate și influența factorilor subiectivi

GRAFICUL nr. 1 sugerează influența incontestabilă pe care îmbunătățirea dotării cu mijloace mecanizate a organizațiilor de construcții-montaj o exercită asupra sporirii productivității muncii (fondurile destinate achiziționării de utilaje dețin, în totalul investițiilor pentru dotarea acestei ramuri, o pondere net majoritară, care în cincinalul actual depășește 90%). Situațiile concrete ale unor unități aduc însă corective acestei aprecieri globale.

Pe de o parte, **gradul de dotare este un indicator pur statistic**, care reflectă doar valoarea parcului de mașini și utilaje existent, fără a spune nimic despre starea tehnică a acestui parc, nici despre compoziția

Graficul nr. 1

Relația dintre dinamica volumului de investiții pentru ramura de construcții-montaj pe cincinale și creșterea productivității muncii

lui, care într-o perioadă poate să nu corespundă pe deplin naturii lucrărilor de executat. Din această cauză se înregistrează uneori o aparentă supradotare, fără să se poată asigura totuși resursele necesare pentru atingerea nivelurilor stabilite ale gradului de mecanizare. Anul trecut a fost inițiată o acțiune, ce se va repeta periodic, de redistribuire a utilajelor disponibile între unitățile de aceeași subordonare și între ministerele și consiliile populare tutelare de organizații de construcții. Efectele ei favorabile se cer completate cu alte măsuri: scoaterea „la pensie“ a utilajelor vechi, ajunse la termenul de casare sau a căror reparare și exploatare au devenit neeconomice; cedarea, în condițiile legii, a unor utilaje cu randamente care nu mai corespund indicatorilor stabiliți pentru organizațiile de construcții în antrepriză, către unitățile socialiste (de pildă, cooperativele agricole); introducerea unui sistem mai simplu și mai operativ de informare asupra disponibilităților temporare și de închiriere între unități de subordonare diferită.

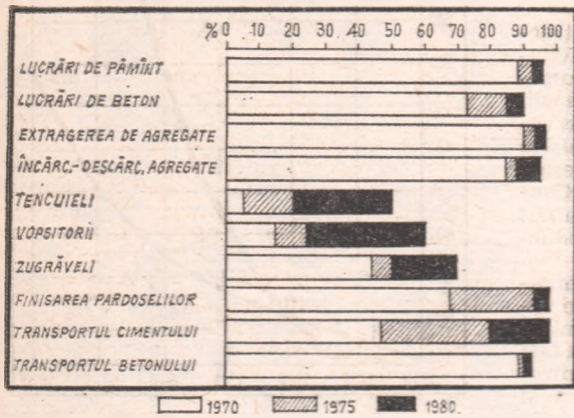
Pe de altă parte, **gradul efectiv de utilizare a dotării variază în limite largi de la o întreprindere la alta, în funcție de nivelul tehnic, organizatoric și gospodăresc la care sînt rezolvate problemele de mecanizare**. Anul trecut, unele trusturi (Brașov, Craiova) ale Ministerului Construcțiilor Industriale, avînd o dotare cu 40—45% superioară mediei, nu au realizat productivitatea planificată; la alte trusturi (Cluj-Napoca, Iași) sporul de productivitate a fost sensibil mai mic decît creșterea gradului de dotare cu utilaje. Iată, de ce, în analiza căilor pentru mărirea substanțială a contribuției mecanizării la creșterea productivității muncii în construcții, trebuie pornit de la identificarea posibilităților de îmbunătățire a folosirii utilajelor.

Referindu-ne la același minister, constatăm, din modul în care au fost îndepliniți

indicatorii de plan tehnic, o simfioare majorare a productivității utilajelor (producția realizată pe unitatea de capacitate) în 1975, față de anul precedent. La aceasta a contribuit o mai judicioasă exploatare, evidențiată prin creșterea ponderii timpului efectiv lucrat față de programul de lucru. Ecartul între indicii înregistrați de diferitele trusturi este însă foarte mare: o treime la excavatoare, de la simplu la dublu în cazul buldozerelor, cilindrilor compactori, centralelor de beton și betoniereilor, al mijloacelor auto pentru transportul cimentului în vrac, de la simplu la triplu pentru macaralele-turn, ceea ce

Grafiul nr. 2

Creșterea gradului de mecanizare a principalelor lucrări de construcții: realizări în cincinalul 1971—1975 și prevederi pentru 1976—1980

doar într-o măsură limitată se poate justifica prin diferențe în ce privește caracteristicile lucrărilor executate.

Rezeive pentru mai buna folosire a capacității existente

EXPLICAȚIA situației prezentate mai înainte trebuie căutată, în principal, în gradul divers de preocupare a factorilor responsabili de la trusturi, stații de utilaj-transport, șantiere, pe de o parte, pentru activizarea cât mai completă a parcului, iar pe de altă parte, pentru eliminarea stagnărilor. Planurile operative stabilite pentru fiecare șantier coordonează graficele de execuție cu resursele necesare; atunci când graficele nu sînt respectate, utilajele așteaptă inactive deschiderea fronturilor de lucru ori sînt mutate la alte puncte, astfel că zile întregi nu produc nimic.

La întreprinderea nr. 1 a Centralei de construcții-montaj București, de pildă, în primul semestru al anului trecut, datorită folosirii necorespunzătoare a celor 52 de macarale-turn pe șantierele de locuințe, menținerii lor prelungite după terminarea lucrărilor de bază la blocurile pe care le-au deservit, chiria plătită (5,2 milioane lei) a fost cu o treime mai mare decît suma încasată pentru producția aferentă utilajelor respective. În cazul unei automacarale grele, o singură zi de stagnare — la program de lucru în două schimburi — înseamnă plata neproductivă a peste zece mii de lei chirie! O cauză a stagnărilor o reprezintă și defecțiunile în aprovizionarea utilajelor cu carburanți și lubrifianți, atît datorită unor

dereglări organizatorice locale, cit și faptului că repartițiile nu țin întotdeauna seama de elemente cum sînt: modificarea structurii parcului (în sensul scăderii ponderii motoarelor cu benzină în favoarea celor cu motorină), regimul de temperaturi din perioada de iarnă (care cere motoare cu punct de solidificare scăzut) etc.

Posibilități importante pentru a mări randamentul utilajelor de construcții oferă folosirea lor în două schimburi. Anul 1975 a marcat, la unitățile de construcții industriale, o creștere față de anul precedent a coeficientului mediu de schimb al mașinilor pentru lucrări de terasamente, al instalațiilor de preparare a betonului, al macaralelor-turn ș.a. Cu toate acestea, indicii de 1,43—1,69 obținuți (și care, fiind raportați la schimbul etalon de 8 ore, sînt denaturați datorită perioadelor de lucru în schimb prelungit), se situează, la unele grupe de utilaje și la unele trusturi, sub nivelul atins în 1972. Săpăturile, consolidarea terenului de fundație, prepararea și turnarea betoanelor, montarea de prefabricate și construcții metalice, iar într-o măsură (la construcțiile civile) instalațiile și unele finisaje anterioare, sînt lucrări care pot fi realizate și în schimbul II, cu un minim de măsuri tehnice și organizatorice speciale, ceea ce asigură nu numai exploatarea extensivă a utilajelor specifice, dar și scurtarea duratelor de execuție.

Executarea lucrărilor mecanizate pe bază de tarife pe unitatea de producție, calculate conform devizului investiției respective, s-a dovedit capabilă să mobilizeze și să cointerezeze stațiile deținătoare de mijloace mecanice, în mai mare măsură decît sistemul curent al închinerii cu tarif orar. Pe baza contractelor încheiate cu șantierele, numeroase unități prestatoare au preluat din planul acestora executarea unor lucrări de volum mare (terasamente, bateri de piloți, montaje de prefabricate etc.), pe care le realizează cu forțe proprii și cu asistența tehnică a constructorului. S-au obținut astfel productivități foarte înalte ale utilajelor (datorită concentrării lor, încadrării într-un lanț tehnologic, asigurării unui front de lucru continuu și remunerării mecanicilor în acord global), reduceri ale termenelor față de cele prevăzute în grafice.

Cu toate avantajele evidente, extinderea lucrului pe bază de tarife pe unitatea de producție, calculate conform devizului investiției (la plan fizic) evoluează lent. La Ministerul Construcțiilor Industriale, unde a fost inițiat acest sistem, gradul de extindere prevăzut a fost substanțial depășit la prepararea betoanelor, la încărcări-descărcări; în schimb se înregistrează rămăneri în urmă la lucrările de săpături și la pomparea mortarului. Măsurile luate recent pentru îmbunătățirea situației vizează aplicarea obligatorie a metodei la unele genuri de lucrări care necesită utilaje specializate (fundații în terenuri slabe, pereți mulați în sol); completarea proiectelor de tehnologii cu elemente necesare contractării la plan fizic; stabilirea unor programe de executare mecanizată a lucrărilor pe bază de contract, cu termene și stadii fizice intermediare și cu precizarea utilajelor necesare, de care să se țină seama la întocmirea planurilor operative. S-a evidențiat, totodată, utilitatea

organizării în cadrul subunităților de utilaj-transport a unui sector specializat în lucrări la plan fizic, încadrat și cu tehnicieni constructori, care să asigure conducerea tehnică — începînd cu verificarea documentațiilor de proiect și pînă la recepția calitativă a producției executate.

Între condițiile mării gradului de folosire a utilajelor și mașinilor de construcții se numără, nu pe ultimul loc, asigurarea cadrelor necesare de muncitori pentru conducerea lor și continua perfecționare a pregătirii profesionale a acestora. Promoțiile școlilor profesionale, ale cursurilor speciale sînt acoperitoare din punct de vedere cantitativ. Totuși, un fenomen care se accentuează îl constituie fluctuația relativ ridicată a mecanicilor și șoferilor, determinată de condițiile social-profesionale mai dificile (frecvența deplasare de la un punct de lucru la altul, inclusiv în localități diferite) și de atracția pe care industria o prezintă pentru astfel de muncitori cu meserii mai tehnice. Chiar dacă această fluctuație se produce, în majoritatea cazurilor, de la o unitate de construcții la alta, nu sînt lipsite de semnificație datele statistice din care rezultă că în decurs de un an, numărul mecanicilor care au părăsit întreprinderea este aproape echivalent, pe ansamblul ramurii, cu al celor ce au absolvit școlile și cursurile de calificare în perioada respectivă. Soluții imediate, chiar dacă nu radicale, oferă înseși unele măsuri din categoria celor amintite anterior: fronturi de lucru mai stabile, contractarea la plan fizic (posibilitate de sporire a cîștigului mecanicilor), precum și policalificarea pentru cunoașterea și conducerea mai multor tipuri de utilaje.

Revenind la problema reparațiilor, amintită anterior, este de menționat că durata acestora încă nu se înscrie în cerințele activizării într-un termen scurt a parcului de utilaje. Îndeosebi la cilindri compactori, macarale, automacarale, stagnările în reparație capitală sînt lungi. La efectuarea reparațiilor curente și accidentale se întîmplă uneori dificultăți în aprovizionarea cu piese de schimb; sînt unități de construcții care plătesc anual sute de mii de lei amortismente pentru fonduri fixe inactice din această cauză. Lipsa pieselor de schimb (dintre care unele reparații abia urmează să fie asimilate în acest an) afectează în mod deosebit mijloacele auto, și, ca o consecință, influențează negativ indicii de exploatare a utilajelor pe care acestea le deservesc în fluxul tehnologic — excavatoare, instalații de preparare a betonului etc. Pe lîngă corecturile necesare în planificarea producției și repartizării pieselor de schimb, apare utilă și o îmbunătățire a sistemului de întreținere, prin organizarea de către întreprinderile constructoare sau de reparații a unui „service” pentru mașini speciale produse în serie mică, prin facilitățile pe care le-ar aduce regrouparea pe tipuri a utilajelor din dotația unităților de construcții.

Dan CONDREA

Într-unul din numerele viitoare ale revistei vor fi abordate aspecte privilegiate la concepția de organizare a activității de mecanizare a lucrărilor pe șantier, necesitățile de îmbunătățirii structurii parcului de mijloace mecanizate.

Ecouri
la
dezbateră:

ROLUL ȘI FUNCȚIILE PRODUCȚIEI NETE ÎN SISTEMUL INDICATORILOR VALORICI

IN NUMERELE 6, 7 și 8/1976 Revista economică a publicat dezbateră pe tema: Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor valorici. Pe marginea problemelor ridicate în dezbateră, la redacție au sosit numeroase ecouri care cuprind

puncte de vedere ale specialiștilor din ministere, organe de sinteză, centrale și unități economice privind rolul, funcțiile și conținutul indicatorului producția netă, pe care le vom publica în revistă începând cu numărul de față.

POSSIBILITĂȚI ȘI LIMITE ÎN STIMULAREA EFORTULUI PROPRIU

COMENSURAREA la nivel micro-economic a valorii nou create a devenit o necesitate obiectivă generată de dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție. Experimentarea care se efectuează este binevenită pentru elaborarea unei metodologii unitare și înlăturarea neajunsurilor în calcularea acestui indicator.

Pornind de la metoda de producție folosită în normele metodologice cu privire la calcularea, evidența și raportarea producției nete ne propunem o analiză în profunzime a celor două elemente care influențează producția netă (producția globală și cheltuielile materiale) și a structurii acesteia, în scopul delimitării cât mai precise a elementelor de cheltuieli materiale, de cele de venit net.

Așa cum sublinia tovarășul V. Dumitrescu în cadrul dezbaterii, producția globală, ca indicator care cumulează atât elemente de cheltuieli materiale, cât și e-

lemente de venit net, influențează asupra mărimii producției nete. De aceea, producția globală trebuie calculată cu mult discernămintă; o mărire sau o micșorare artificială a ei duce la influențarea directă a producției nete. De aceea, este necesară alinierea elementelor componente ale producției globale la cheltuielile materiale, care se poate realiza prin: stabilirea numărului optim de verigi prin care trece materia primă până la obținerea produsului finit (în acest sens, o mare atenție trebuie acordată dimensionării întreprinderilor și stabilirii ciclului de fabricație); scoaterea din producția globală a materialelor din cooperare, deoarece nu au corespondent fizic; evitarea scoaterii din magazie a materialelor și introducerea lor în secții pentru a nu se crea posibilitatea raportării acestora ca producție neterminată; eliminarea contravalorii materialelor date spre prelucrare la terți la sfârșitul perioadei care duce, de asemenea, la mărirea artificială a producției globale; scoaterea din valoarea producției globale a valorii materiilor prime și materialelor clienților; stabilirea influenței determinate de prețurile de pro-

ducție la producția globală aliniată și corectarea acesteia. Avându-se în vedere toți acești factori se poate obține o producție globală care să reflecte mai corect activitatea întreprinderii.

Cheltuielile materiale reprezintă cel de-al doilea element care are influență asupra mărimii producției nete; deci se impune o analiză detaliată și a elementelor care stau la baza lor.

În ceea ce privește materiile prime, materialele auxiliare, combustibilul, energia și apa — funcțiile tuturor acestor elemente au fost dezbătute în literatura de specialitate și s-a ajuns la concluzia că ele fac parte în totalitate din cheltuielile materiale. Reducerea acestor cheltuieli duce la mărirea valorii indicatorului producției nete, în condițiile când sint reduse normele de consum unitare și se respectă nomenclatura de materii prime și materiale stabilită prin planul prețului de cost. În cazul în care se folosesc înlocuitori cu aceleași caracteristici tehnico-funcționale, dar cu prețuri de producție mai reduse, aceste eforturi nu trebuie eliminate deoarece nu sint străine de efortul propriu și creează producție netă; de aceea, se

COMENTARIU LA UN GRAFIC

La ce nivel sint utilizate mijloacele mecanizate ?

INTREPRINDERILE miniere din țara noastră au fost înzestrate, an de an, cu mașini și utilaje moderne, de mare randament, care ușurează munca oamenilor și contribuie la creșterea eficienței. Cerința utilizării lor cu randamente sporite necesită ca fiecare întreprindere, fiecare colectiv de muncă, să se organizeze de așa natură încât să asigure din timp fronturi de lucru accesibile, să fie exploatate rațional, să li se acorde la timp intervenția pentru reparațiile curente și capitale.

Nivelul atins de indicii medii de utilizare a timpului disponibil de lucru al unor mijloace mecanizate de bază în acest an, arată o îmbunătățire sensibilă față de perioadele corespunzătoare din anii trecuți (vezi graficul). Astfel, la combinele de abataj realizările din luna februarie 1976 sint cu 10% mai mari decit cele din aceeași lună din 1975 și cu 80% mai mari decit cele din aceeași perioadă din 1974. Un nivel ridicat s-a înregistrat și la combinele de in-

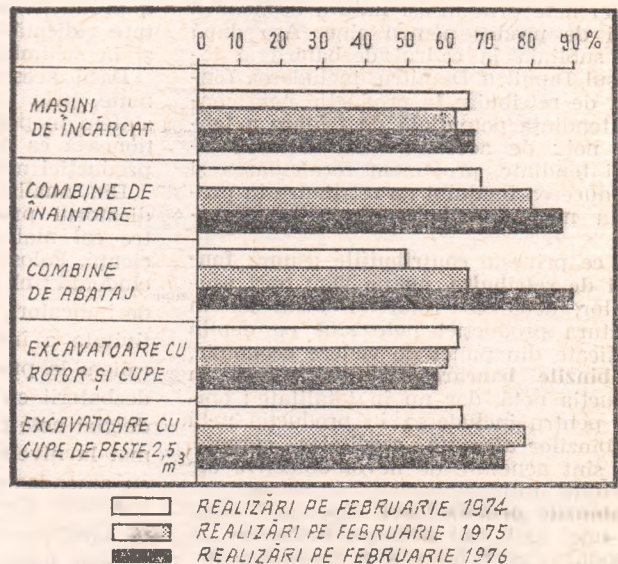
ținare, la care indicii medii de utilizare a timpului disponibil de lucru întrec realizarea din perioada corespunzătoare a anului trecut cu 10% și cu 25% pe cea din anul 1974.

Trebuie arătat însă că se constată și unele inconsecvențe în ce privește utilizarea integrală a capacității unor utilaje. Această situație se remarcă la mașinile de încărcat și la excavatoarele cu cupe de peste 2,5 m³, la care realizările bune alternează cu altele mai slabe. Cauza variației realizărilor o constituie creșterea timpului de lucru neutilizat. La mașinile de încărcat de pildă, numai într-o lună (februarie), numărul de ore-mașini stagnare din cauza defecțiunilor mecanice (care au necesitat reparații), a schimburilor neprogramate și a lipsei de piese de schimb a fost de peste 16 mii, iar la excavatoarele cu cupă de peste 2,5 m³ stagnările se ridică, din aceleași motive, la cîteva mii de ore. Faptul că unele mijloace mecanizate (inclusiv excavatoarele cu rotor și cupe) au dese intreruperi în activitatea lor din cauza defecțiunilor mecanice, reflectă o slăbire a grijii față de calitatea reparațiilor și întreținerii, activitate insuficient supravegheată de cadrele tehnice de specialitate. Executarea unor reparații de bună calitate, asigurarea pieselor de

schimb necesare ar preîntîmpina situațiile amintite.

Eliminînd sau reducînd la minimum posibil timpul de stagnare al utilajelor și mașinilor din dotare, întreprinderile miniere vor putea înregistra în

viitor indicii de utilizare ridicați, sporind pe această cale productivitatea muncii și producția, elemente importante care concurează direct la diminuarea costurilor pe tona de minereu sau cărbune extrasă.

Evoluția gradului de încărcare a fondului de timp disponibil de lucru al unor utilaje de tăiere și încărcare în industria minieră

impune în continuare preocupare din partea întreprinderii de a găsi soluții tehnice mai ieftine.

Amortizarea fondurilor fixe reprezintă un element a cărei funcție trebuie aprofundată, deoarece în condițiile actuale ale calculării amortismentului ei conține elemente de cheltuieli materiale, cât și de producție netă. Dacă amortismentul fondurilor fixe, care acționează în cadrul duratei normale de funcționare, constituie element de cheltuielă materială, nu același lucru se poate spune și despre fondurile fixe care acționează după durata normală de funcționare. Pornind de la recuperarea integrală a valorii fondului fix, acest amortisment nu mai reprezintă muncă materializată, ci un element de venit net care poate intra în calculul producției nete.

Analizând factorii care duc la mărirea duratei de funcționare peste cea normală, printre care amintim folosirea rațională a fondurilor fixe; reparațiile efectuate la un nivel calitativ superior; înălțurarea uzurii morale prin modernizări; folosirea unui coeficient de schimburi în funcție de parametri de funcționare ai fondului fix, se desprinde concluzia că acest amortisment calculat reprezintă efortul întreprinderii și deci trebuie inclus în producția netă. Chiar dacă legislația în vigoare prevede ca 15% din acest amortisment să rămână la dispoziția întreprinderii, 25% la dispoziția centralei și 60% să se vizeze pentru constituirea fondurilor centralizate de investiții, opinăm pentru includerea lui în totalitate în producția netă.

Cheltuieli materiale mai sînt incluse și în postul complex „**Alte cheltuieli bănești**”. În metodologia actuală de calcul a producției nete includerea acestora în cheltuielile materiale este justificată prin natura lor, toate fiind cheltuieli materiale.

Producția netă apare ca diferență între producția globală și cheltuielile materiale aferente acestei producții. Pentru ca producția netă să fie exprimată cit mai real, este nevoie să ne oprim asupra structurii producției nete și să analizăm dacă fiecare element își justifică prezența în structura ei sau nu. Prin justificare înțelegînd dacă elementul respectiv este stimulatoriu pentru activitatea întreprinderii, sub aspectul efectelor economice pe care le generează. De pildă, **fondul de retribuire** își găsește locul în structura producției nete prin însăși natura economică a lui de produs pentru sine. Așa după cum sublinia în cadrul dezbaterii și tovarășul Dumitru Dumitru, includerea fondului de retribuire în producția netă conține tendința potențială de frînare a tehnicii noi; de aceea, pentru evitarea acestei tendințe, propunem recalcularea și introducerea fondului de retribuire în producția netă numai în condițiile planului.

În ce privește **contribuțiile asupra fondului de retribuire**, nu ne vom opri asupra lor, deoarece rolul și locul lor în structura producției nete sînt pe deplin clarificate din punct de vedere economic.

Dobinzile bancare trebuie incluse în producția netă, dar nu în totalitate; opinăm pentru includerea în producția netă a dobînzilor aferente creditelor curente, care sînt generate de nevoi obiective ale activității întreprinderii.

Dobinzile penalizatoare reprezintă efectele unei activități necorespunzătoare de gospodărire a mijloacelor circulante și bănești ale întreprinderii și includerea lor în producția netă nu prezintă eficiență, ci acționează în sens opus, al scăderii eficienței.

O problemă care se ridică o constituie dobînzile aferente creditelor pentru activitatea de investiții. Această activitate fiind distinctă, ar trebui ca dobînzile aferente creditelor pentru investiții să mărească valoarea fondurilor fixe puse în funcțiune, urmînd ca valoarea lor să fie recuperată prin amortisment. Realizarea unei investiții, de obicei, se suprapune cu punerea în funcțiune a unor capacități, în aceleași perioade și în aceeași întreprindere, fapt care determină ca aceste unități economice să înregistreze costuri mai mari față de nivelul planificat; de aceea, transferul valorii acestora pentru perioada cînd fondul fix își transferă valoarea asupra costurilor de producție, ne apare în concordanță cu fenomenul economic. Activitatea de investiții, ca fenomen economic, reprezintă un efort care în perioadele următoare generează efecte mai mari decît efortul; deci normal ar fi ca aceste efecte să fie micșorate cu dobînzile aferente prin includerea lor în efort, pentru a nu denatura efectele viitoare.

Beneficiul este unul din elementele care acționează direct proporțional asupra producției nete. Atenția cea mai mare trebuie să fie îndreptată asupra momentului introducerii acestuia în producția netă; este necesar ca beneficiul să fie curățat de elementele care-l măresc în mod artificial. Astfel, trebuie eliminate următoarele influențe:

— influența modificărilor în structura de producție — prin modificarea structurii în producție întreprinderea își mărește cuantumul producției nete, dar aspectele negative pe care le generează îi anulează orice eficiență economică, situînd-o la antipodul acesteia — ineficiența. Printre consecințele negative enumerăm: imposibilitatea de a asigura beneficiarilor produsele de care au nevoie, mărirea stocului de produse prin neasigurarea desfacerii, imobilizarea de mijloace circulante, care atrage după sine un volum important de dobînzii, amenzi, penalizări, etc.;

— influența mărimii diferențiate a gradului de rentabilitate a unor produse și sortimente; această influență există potențial prin dispersia mare care există în rata rentabilității asupra nomenclaturii produselor. Aceasta se transformă în realitate numai dacă are loc o deplasare a producției spre produsele cu rentabilitate ridicată, generînd aceleași efecte ca și la schimbarea structurii de producție.

Dacă aceste două tendințe sînt suprimate, prin excluderea lor din beneficiu, sîntem în posesia unui beneficiu care acționează ca o pîrghie stimulatorie asupra producției nete.

Din analiza întreprinsă rezultă că indicatorul producția netă este unul dintre cei mai expresivi indicatori de eficiență. Folosirea lui singulară este neconcludentă; el trebuie folosit într-un sistem de indicatori, care să reflecte întreaga activitate a întreprinderii. În concluzie, ne raliem la propunerile formulate în cadrul dezbaterii cu privire la introducerea producției nete ca indicator de retribuire numai la nivelul conducerii întreprinderilor, cu amendamentul de a se elabora o metodologie adecvată care să diminueze pînă la anulare efectele generate de limitele acestui indicator.

ec. Constantin DOBRESCU

Combinatul de oțeluri speciale —
Tirgoviște

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CU PLANUL TRIMESTRIAL ÎNDEPLINIT

● Intensificînd ritmul întrecerii sociale în cinstea Zilei de 1 Mai și a aniversării a 55 de ani de la înființarea Partidului, oamenii muncii din **industria județului Hunedoara** au îndeplinit cu două zile mai devreme sarcinile de plan pe primul trimestru. Calculele estimative arată că unitățile industriale de aici vor produce și furniza suplimentar economiei naționale, pînă la finele lunii, mai mult de 28 milioane kWh energie electrică, 35 000 tone cărbune, 46 000 tone de fontă, oțel și laminate finite etc.

● Cele șase zile cîștigate în întrecere, față de planul pe primul trimestru, de **petrolisti din Tieni**, rezultat al acțiunilor întreprinse în direcția creșterii randamentelor sondelor, înlăturării viiturilor de nisip și sporirii factorului de recuperare, le dă posibilitatea să înscrie în plus o producție în valoare de 3 milioane lei.

● **Lucrătorii schelelor de extracție Botdești, Moreni, Băicoi și Tirgoviște** și-au îndeplinit sarcinile de plan aferente primului trimestru al anului — livrînd suplimentar unităților prelucrătoare, o cantitate de țeție suficientă pentru procesul tehnologic al rafinării din Cimpina pe timp de 4 zile. Acest nou succes al petroliștilor din schelele amintite se explică prin aplicarea unor procedee moderne de extracție și exploatare rațională a sondelor, folosirea cu randament sporit a instalațiilor extractive și de tratare.

● Cinci mari unități industriale din județul Neamț, printre care **Combinatul de lianți și azbociment din Bicaz, Întreprinderea forestieră de exploatare și transport, Fabrica de cărămizi din Roman**, și-au îndeplinit, cu 4 zile mai devreme, sarcinile de plan pe primul trimestru al anului, grație utilizării cu randamente superioare a mașinilor și utilajelor din dotare, mai bunei organizări a producției și a muncii.

VOLUM SPORIT DE ECONOMII

● Inițiativa colectivelor de la **oțelăria Uzinei de utilaj minier și reparații din Baia Mare** „Să elaborăm, lunar, o șarjă de oțel cu metal și energie economisite” s-a materializat în obținerea unor importante economii prin valorificarea deșeurilor, proiectarea unor repere, aplicarea de noi tehnologii, îmbunătățirea calității formelor de turnare, micșorarea procentului de rebuturi.

● Prin aplicarea unor tehnologii moderne în procesele de fabricație și reducerea cheltuielilor materiale, colectivele unităților economice din **județul Mureș** au obținut, de la începutul anului, economii în valoare de peste 6 milioane lei. Realizări notabile pe linia sporirii eficienței activității productive au fost consemnate de colectivele combinatelor „Azomureș” și chimic din Tirnăveni.

● Specialiștii **Întreprinderii pentru celuloză și hîrtie „Letea” din Bacău** au înlocuit cu materii prime și auxiliare indigene 25 din cele peste 40 de asemenea produse aflate pînă nu de mult pe listele de import. Așa, spre exemplu, caolinul adus din străinătate a fost înlocuit cu bentonita de Răzoare și caolinul de Harghita. S-au realizat, de asemenea, o serie de nălbitori de hîrtie și rășini sintetice a căror calitate nu este cu nimic mai prejos decît a celor achiziționate de peste hotare.

● La **Întreprinderea de autocamioane din Brașov** a fost creat un atelier-laborator special pentru studierea și elaborarea de norme pentru extinderea tehnologiei de extrudare la recc a metalului. Potrivit unui studiu, în 1976 uzina brașoveană va economisi, pe această cale, circa 150 000 ore-manoperă și 350 tone de metal, eliberînd pentru alte operații un număr de 21 strunguri, ceea ce înseamnă o eficiență totală de aproximativ 10 milioane lei.

Vector esențial al unei agriculturi intensive: UTILIZAREA INTEGRALĂ A FONDULUI FUNCICIAR

OBIECTIVUL central al agriculturii noastre în cincinalul 1976—1980 este asigurarea unei producții de cereale mari și constante. Potrivit Directivei Congresului al XI-lea al P.C.R., în perioada 1976—1980 trebuie să se producă anual circa 18—20 mil. tone cereale, iar în perspectivă cel puțin 1000—1200 kg cereale pe locuitor. Așa cum s-a subliniat în repetate rânduri, aceasta este o sarcină pe deplin realizabilă, ținând seama că anual se cultivă cu cereale circa 6 mil. hectare. Sporirea producției de cereale, ca problemă esențială a agriculturii noastre, face necesară menținerea și, în unele cazuri, chiar extinderea suprafețelor ocupate, în special cu cereale furajere.

Măsurile de creștere a producțiilor culturilor tehnice și plantelor de nutreț au în vedere extinderea suprafețelor ocupate de acestea. Pentru obținerea unor producții ridicate trebuie folosite toate posibilitățile de care dispunem. Una din rezervele oferite de natură este pământul, căruia avem datoria să-i conservăm și să-i sporim fertilitatea și totodată să nu-l diminuăm cantitativ.

Pentru cincinalul actual, cerința aceasta este concretizată în sarcina de a extinde continuu fondul funciar. În acest sens, pentru perioada 1976—1980 s-au stabilit direcții precise de acțiune privind folosirea rațională a pământului — principalul mijloc de producție din agricultură: În Directivele Congresului al XI-lea al partidului se precizează că: „Se va urmări cu fermitate conservarea și utilizarea rațională a întregului fond funciar al țării, reducându-se la minimum alocările terenurilor de cultură pentru construcții industriale și agrotehnice, drumuri, rețele electrice și alte destinații. În cazurile inevitabile de scoatere din circuitul agricol a unor astfel de suprafețe se va asigura compensarea lor cu terenuri recuperabile prin lucrări de îmbunătățiri funciare, precum și cu cele rezultate din sistematizarea teritoriului, concentrarea localităților și alte măsuri. În perioada 1976—1980 suprafața arabilă utilizată efectiv va crește cu cel puțin 125 mii ha“*).

„Indiferent de caracterul proprietății — de stat, cooperatistă sau particulară — pământul reprezintă un bun național, avuția întregului popor, de aceea trebuie folosit în conformitate cu prevederile legilor, corespunzător intereselor dezvoltării economiei naționale, întregii societăți. Se vor lua măsuri pentru a se împiedica diminuarea suprafețelor agricole, iar prin desecări, indigniri și îmbunătățiri funciare se va urmări creșterea suprafeței agricole, îndeosebi arabile, precum și ridicarea fertilității solului“.

(din Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism)

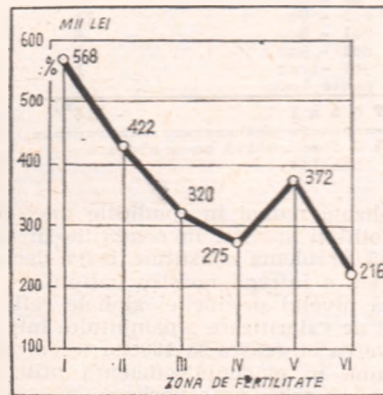
Fondul funciar: se restringe, se extinde?

ÎN CONTINUAREA prezentării concluziilor** desprinse din ancheta „R. E.“ ne referim la câteva aspecte legate exclusiv de fondul funciar. În primul rând — în mod firesc — am căutat să răspundem la întrebarea: în unitățile investigate fondul funciar s-a restrins sau s-a extins în perioada analizată?

Din primul tabel rezultă că suprafața scoasă din circuitul agricol (col. 3) a fost mai mare decât cea atrasă în cultură (col. 1) și deci răspunsul la întrebarea de mai sus este că suprafața agricolă s-a restrins pe ansamblu. Reducerea acestei categorii de teren în 116 cooperative agricole, cu circa 1400 hectare în patru ani, ne duce la reliefaarea câtorva concluzii***).

Prima se referă la faptul că în majoritatea cooperativelor agricole investigate (68) caracteristic este fenomenul de păstrare, de menținere și extindere a patrimoniului funciar. A doua concluzie, con-

Graficul nr. 1

Nivelul mediu al producției globale la 100 ha, în 1974

trastantă, este aceea că într-un număr destul de mare de unități suprafața agricolă s-a redus, concluzie ce implică eventualitatea restringerii în continuare a fondului funciar. Desigur că această reducere nu este uniformă. De la caz la caz, suprafața agricolă s-a diminuat în patru ani în unele cooperative cu 1—2 ha, iar în altele cu câteva sute de hectare (tabelul nr. 2).

Fenomenul de reducere a suprafeței agricole, urmărit pe

zone de fertilitate (tabelul nr. 3), este mai intens în primele trei zone, ceea ce înseamnă că în perioada 1971—1974 a continuat procesul de dezafectare a terenului fertil, de bună calitate, din zonele și unitățile cu teren bun pentru agricultură. Din aceeași tabel rezultă că tot în primele trei zone de fertilitate a fost atrasă și cea mai mare suprafață în circuitul agricol, și deci că, în aceste zone, posibilitățile de extindere a fondului funciar sînt încă mari.

Din datele prezentate mai sus, referitoare la evoluția mărimii suprafeței agricole, rezultă că trebuie luate măsuri în continuare, în baza Legii fondului funciar, pentru a menține și extinde patrimoniul unităților agricole, pentru a reda agriculturii noi suprafețe. Așa cum menționează documentele de partid, trebuie să facem tot

Tabelul nr. 2

Gruparea cooperativelor care și-au diminuat fondul funciar în perioada 1971—1974

	Nr. C.A.P.
pînă la 100 hectare	37
101 - 200	5
201 - 300	2
301 - 400	-
peste 400	4
T o t a l	48

posibilul pentru a spori suprafața agricolă, îndeosebi arabilă, pentru a asigura folosirea rațională a fiecărui metru patrat de pământ, cultivîndu-l în mod corespunzător.

Tabelul nr. 1

Situația atragerii și scoaterii terenului agricol din circuitul economic în perioada 1971—1974 în cooperativele investigate (ha)

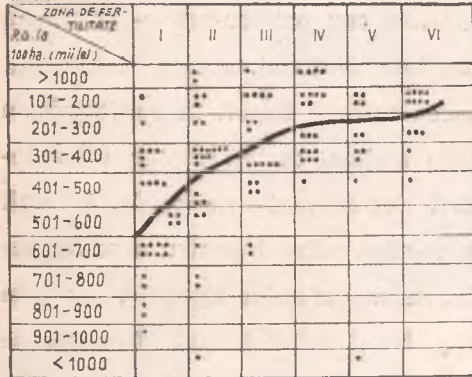
Suprafața atrasă în circuit		Suprafața scoasă din circuit		Nr. unități în care suprafața agricolă a rămas aceeași		Nr. total CAP care au dat răsp. exacte ^{x)}	
Nr. unit.	ha	Nr. unit.	ha	5	6	5	6
1	3692	3	5076	48	33	116	

x) 9 cooperative din cele investigate nu a răspuns la această întrebare.

Dezvoltarea cooperativei — rezultată a valorificării fondului funciar

GRADUL DE CONSOLIDARE economic-organizatorică a fiecărei cooperative agricole este un rezultat direct al intensității cu care se utilizează pământul. Fie că este vorba de cereale, de plante tehnice, de pomicultură, viticultură, fie că este vorba de plantele de nutreț, modul cum este

Graficul nr. 2

Gruparea cooperativelor investigate după nivelul producției globale la 100 ha teren agricol, pe zone de fertilitate

cultivat pământul își pune amprenta asupra eficienței ramurii respective. În ancheta noastră legătura între gradul de dezvoltare a cooperativelor și eficiența cu care a fost utilizat fondul funciar se reflectă cu ajutorul a doi indicatori: producția globală agricolă și averea obștească la 100 ha teren agricol. Din tabelul nr. 4, reprezentând gruparea cooperativelor investigate după producția globală obținută la 100 ha, reiese faptul că cele mai multe cooperative au realizat în 1974 producții agricole de până la 600 mii lei la 100 ha. Acest nivel nu poate fi apreciat global ca satisfăcător sau nesatisfăcător. Este evident că producția globală la 100 ha trebuie să tindă către un nivel cât mai ridicat; faptul că un număr mare de cooperative au realizat producții globale superioare acestui nivel dovedește o eficiență mai ridicată a activității economice și implicit un grad superior de valorificare a pământului.

Pentru a pune mai bine în evidență legătura dintre nivelul producției globale la 100 ha și gradul de valorificare a pământului prezentăm în graficul nr. 1 distribuția unităților — sub aspectul producției globale la 100 ha teren agricol — pe zone de fertilitate. Rezultă de aici o legătură indirectă evidentă: cu cât zona de fertilitate este mai puțin favorabilă cu atât producția globală este mai scăzută. Cu toate acestea, apar și situații în care cooperative cu teren din ce în ce mai fertil obțin pro-

ducții globale scăzute la 100 ha teren agricol și cooperative agricole situate în zone mai puțin favorabile dar care obțin producții globale mai mari. Cu toate că în mod normal trebuie să existe unele diferențieri în nivelul producției globale la 100 ha în funcție de zonele de fertilitate (ca rezultat al intensificării diferențiate a procesului de producție) totuși apreciem că diferențele redată în graficul nr. 1 sînt prea mari. Dezvoltarea activităților agricole în concordanță cu condițiile pedoclimatice, cu nivelul de favorabilitate al zonei, cu alte cuvinte respectarea cerințelor zonării producției agricole, trebuie să asigure o dezvoltare mai uniformă, un nivel cât mai ridicat și cât mai apropiat al producției globale la 100 ha teren agricol. De fapt, din graficul nr. 2, rezultă o tendință de scădere evidentă de la unitățile investigate situate în zona I la cele din zona VI. După părerea noastră fenomenul de reducere a producției globale la 100 ha reflectă, pe lângă o valorificare diferențiată a pământului, și ideea subliniată la Conferința activului de partid și de stat din agricultură, din cercetarea științifică agricolă, din domeniul îmbunătățirilor funciare și din piscicultură (februarie 1975) că în cincinalul trecut, în unele județe, aproape 15—20% din suprafețe n-au fost însămînțate din diferite motive, situație care se repetă de altfel an de an, că valorificarea superioară a pământului poate

Tabelul nr. 5

Gruparea cooperativelor investigate după producția globală obținută la 100 ha în 1974

Grupa	Nr. C.A.P.
pînă la 100	7
101 - 200	26
201 - 300	14
301 - 400	30
401 - 500	14
501 - 600	5
601 - 700	11
701 - 800	4
801 - 900	2
901 - 1000	1
peste 1000	2
Total	116*

*) O cooperativă nu a răspuns complet.

fi realizată numai în condițiile unei responsabilități sporite, în condițiile în care această problemă constituie grija fiecărui cetățean, a întregii noastre națiuni.

Dacă nivelul producției globale reflectă gradul de valorificare a pământului într-un an, averea obștească la 100 ha teren agricol pune în evidență eficiența utilizării fondului funciar pe o perioadă mai îndelungată. În condiții normale de producție nivelul acestui indicator trebuie să fie mai mare de la un an la altul, așa încît să concretizeze efortul obștesc într-o avere sporită. Din tabelul nr. 5 rezultă o evoluție de ansamblu favorabilă a averii obștești la 100 ha teren agricol pe zone de fertilitate, dar și aspectul prezentat anterior, că în zonele mai puțin favorabile averea obștească la 100 ha este de circa jumătate din cea a cooperativelor situate în zone foarte favorabile. Din datele prezentate rezultă că în cincinalul precedent fondul funciar al unităților investigate nu a fost valori-

Tabelul nr. 5

Evoluția averii obștești la 100 ha teren agricol, pe zone de fertilitate (mii lei/100 ha)

Zona	1971	1972	1973	1974
I	410	397	426	545
II	336	340	384	469
III	288	307	329	337
IV	233	263	275	310
V	220	245	245	275
VI	272	318	274	314

ficat la întreaga capacitate, la această concluzie contribuind desigur atât factorii obiectivi cât și cei subiectivi. Dintre factorii obiectivi putem menționa aici condițiile mai puțin favorabile existente în cincinalul precedent, care au redus efectul măsurilor agrotehnice. În ce privește reducerea suprafeței agricole, putem menționa ca factor obiectiv procesul intens de industrializare a țării, care solicită noi suprafețe, dar care nu explică în totalitate tendința negativă menționată. În rîndul factorilor subiectivi, mai mulți la număr, care au făcut ca eficiența utilizării fondului funciar să fie în multe cazuri scăzute menționăm: structura — uneori necorespunzătoare — a producției agricole, randamentele scăzute la hectar (atunci cînd se datorează condițiilor în care au fost executate lucrările), nerespectarea zonării culturilor etc. Totodată, apreciem că unele situații de scoatere a terenurilor din circuitul agricol ar fi fost evitate dacă legislația actuală ar fi acționat în tot cincinalul precedent.

Concluziile noastre referitoare la fondul funciar se opresc aici. Cititorul are însă posibilitatea să formuleze judecăți de valoare proprii, iar cadrele de conducere din agricultură să adopte măsuri în consecință în acest moment de început de an și de cincinal.

dr. Letiția ZAHIU
Ion MANEA

Intr-unul din numerele următoare vom publica concluzii referitoare la nivelul de asigurare cu cadre a cooperativelor investigate, la structura acestora de vîrstă și pregătire, la formele de calificare.

*) Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, Editura politică, București, 1974, pag. 32.

**) Prima parte a concluziilor rezultate din prelucrarea datelor anchetei a fost publicată în 1975 sub titlul generic: „Forța de muncă — factor principal al progresului economic”, după cum urmează:

I — probleme referitoare la forța de muncă la nivel macroeconomic (21); II — evoluții și tendințe în domeniul forței de muncă în agricultură (25); III — disponibilitățile de forță de muncă în agricultura cooperatistă (32); IV — utilizarea forței de muncă în C.A.P. (participarea la muncă, utilizarea fondului de timp de muncă, reducerea sezonality în folosirea forței de muncă) (40); V — productivitatea muncii în agricultura cooperatistă: dinamică, nivel, factori de influențare (49).

**) În investigația noastră nu am insistat asupra cauzelor diminuării suprafeței agricole, cunoscute îndeobște; fenomenul de reducere a fondului funciar are efect negativ pentru agricultură indiferent de natura cauzelor care-l determină.

Tabelul nr. 3

Situația atragerii și scoaterii terenului agricol din circuitul economic pe zone de fertilitate (ha)

Zona de fertilitate	Suprafața atrasă în circuit	Suprafața scoasă din circuit		Nr. unit. în care suprafața rămăsa aceeași
		Nr. unit.	Nr. unit.	
I	1155	7	1079	13
II	590	10	1438	11
III	1450	8	623	6
IV	201	4	1535	8
V	89	2	235	6
VI	207	4	166	4

ORGANIZAREA RAȚIONALĂ A MUNCII ÎN TOATE CELE TREI SCHIMBURI (III)

CONDUCERE ORGANIZARE

RIDICAREA indicelui de utilizare a capacităților de producție, generalizarea schimbului II, și extinderea schimbului III, reprezintă rezerve importante pentru sporirea producției în fiecare întreprindere. Dacă până în prezent în timpul investigațiilor noastre am avut în prim plan tocmai identificarea unor asemenea rezerve, ne propunem, în continuare, pentru a finaliza cât mai eficient investigația noastră, să desprindem din situațiile semnalate principalele modalități de acțiune care să înscrie tot mai accentuat conducerea și organizarea activității în cadrul schimburilor pe coordonatele eficienței.

În acest număr :

- De la „radiografierea” obstacolelor la acțiune.
- Cine și cum poate perfecționa organizarea schimburilor?
- Opiniile specialiștilor din producție.

EXPERIENȚA acumulată în întreprinderile analizate în ce privește desfășurarea activității productive în schimburi este foarte complexă. Investigațiile noastre au evidențiat rezultatele bune înregistrate, faptul că, în dinamică, în aceste cazuri s-au înregistrat certe progrese nu numai în extinderea „cantitativă” a schimburilor II și III — prin mărirea numărului de lucrători — dar și, mai ales, în sporirea însemnată a randamentului muncii în fiecare dintre cele trei „opturi” ale zilei. Am subliniat „în dinamică”, deoarece dacă ne referim la posibilitățile reale de creștere a utilizării capacităților de producție în schimburi poate fi consemnată existența unor deosebit de însemnate rezerve. O imagine generală asupra dimensiunii lor o poate conferi observația că, numai la nivelul anului 1975, valorificarea deplină — prin extinderea și desfășurarea corespunzătoare a muncii în schimburi — a premiselor favorabile și a condițiilor create în vederea utilizării mai ridicate a capacităților de producție ar fi permis realizarea în întreaga economie națională a unei producții suplimentare de multe milioane de lei fără investiții suplimentare.

În acest început de cincinal se realizează în măsură tot mai mare planuri concrete de măsuri și acțiuni îndreptate în direcția generalizării schimbului II, extinderii schimbului III și în general sporirii eficienței organizării producției și a muncii în cadrul lor. Astfel de preocupări răspund sarcinilor trasate în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., potrivit cărora fiecare întreprindere și centrală trebuie să ia măsuri pentru încărcarea completă a fondurilor fixe, pentru modernizarea utilajelor existente și a tehnologiilor, eliminarea locurilor înguste care limitează folosirea integrală a unor capacități de producție,

pentru extinderea, în toate unitățile unde procesele tehnologice permit, a lucrului în trei schimburi.

Înainte de a răspunde unor întrebări care să contribuie la conturarea mai precisă a unor direcții de acțiune (care sint prioritățile? ce resurse interne pot fi și trebuie mai intens folosite? încotro sint orientate opiniile specialiștilor?), trebuie făcută precizarea pe care, de altfel, o considerăm

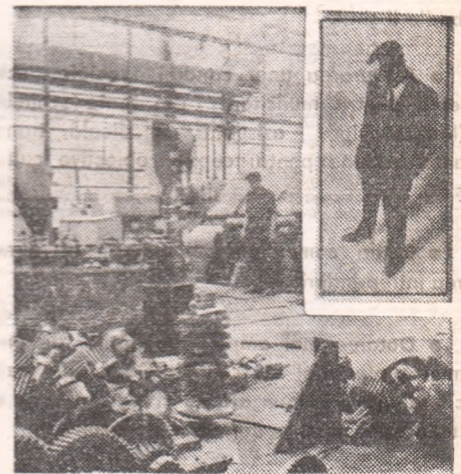
valabilă pentru întreaga acțiune de „perfecționare a organizării muncii în toate cele trei schimburi”: creșterea coeficientului de schimburi nu reprezintă un scop în sine. În economia socialistă nu poate fi admisă producția de dragul producției. Fabricarea oricărei producții suplimentare este necesar să fie dirijată, în fiecare întreprindere, către acoperirea nevoilor reale, în creșterea, ale beneficiarilor interni și exportului.

Numai în acest fel folosirea mai înaltă a capacităților de producție în trei schimburi va putea fi o acțiune cu adevărat necesară și eficientă pentru economia națională.

Cu aceste precizări, revenim la principalele acțiuni care trebuie să se situeze în centrul atenției în vederea utilizării sporite a capacităților de producție, generalizării schimbului II și extinderii schimbului III.

Asigurarea și pregătirea forței de muncă rămâne, incontestabil, „măsura nr. 1” necesară în acest sens. Este vorba aici nu numai de completarea numerică ci, mai ales, calitativă, pe meserii. Ca urmare, se cer mai minucioasă realizate toate prevederile programelor de măsuri privind recrutarea forței de muncă, în-deosebi pentru specialitățile încă deficitare (frezori, rectificatori, strungari, torzori, operatori chimști ș.a.), concomitent cu asigurarea bazei sociale necesare (cămine, cantine etc.). În rezolvarea acestor probleme apare necesară deplasarea mult mai accentuată a personalului tehnic și ingineresc în schimbul II și III pentru asigurarea unei asistențe tehnice adecvate; „dotarea mașinilor și instalațiilor complexe cu dispozitive speciale care să permită defalcarea operațiilor și să le facă în acest fel accesibile nivelurilor de calificare ale tuturor muncitorilor” acolo unde acest lucru este tehnic posibil); asigurarea — în toate întreprinderile — a unor condiții sociale echivalente pentru lucrătorii din toate schimburile. S-a insistat în acest sens în special pentru o rezolvare mai funcțională a problemei muncitorilor navetiști, pentru crearea în toate cazurile de rețele comerciale „non-stop” în apropierea întreprinderilor, găsirea unor soluții adecvate pentru ca tineretul care lucrează în schimburi să-și poată completa studiile fără să părăsească meseria etc.

Perfecționarea mecanismului de asigurare a bazei materiale a activității în cadrul schimburilor reprezintă o altă mare grupă de probleme a căror rezolvare este de natură să contribuie la sporirea eficienței organizării activității în cadrul schimburilor. În întreprinderile analizate au apărut în schimbul II și III, ba chiar și în primul schimb, anumite dificultăți în aprovizionarea tehnico-materială a locurilor de muncă datorită fie unor întârzieri în punerile în funcțiune, fie nealingerii la termen a parametrilor proiectați la unele obiective de investiții. La toate acestea s-au adăugat, în unele cazuri, deficiențele ce au intervenit în mecanismul cooperării dintre întreprinderi. Pentru perfecționarea mecanismului aprovizionării în întreprinderi au fost adoptate măsuri care vizează, între altele, inventarierea și apoi sortarea stocurilor existente de materii prime și materiale și readucerea în circuitul economic a celor supranormative. Totodată au fost adoptate măsuri pentru încadrarea normelor de

● ASISTENȚA TEHNICĂ în schimburile II și III — o problemă ce trebuie privită... mult mai de aproape

● Pentru două sau oricâte alternative, o singură soluție: organizarea eficientă.

**DIRECȚII PRINCIPALE DE ACȚIUNE ȘI PROPU-
NERI** referitoare la perfecționarea organizării
muncii în cadrul schimburilor :

- Asigurarea forței de muncă corespunzător
calificată în toate schimburile.

- Asistență tehnică corespunzătoare în schim-
burile II și III.

- Asigurarea unor condiții sociale echiva-
lente pentru muncitorii din toate schimburile
(hrană caldă, asistență medicală, transport
auto, cămine pentru copii, obiective culturale
s.a.).

- Rețea comercială „non-stop” în apropie-
rea întreprinderii.

- Dotarea mai amplă a unităților de învăță-
mint profesional și a atelierelor-școală uzinale
cu utilaje corespunzătoare și personal cu opti-
tudini tehnice și pedagogice deosebite.

- Întărirea disciplinei și asigurarea stabilității
personalului.

- C largă acțiune pe pian național pentru
ridicarea prestigiului tuturor meseriilor.

- Dotarea instalațiilor complexe cu dispozi-
tive speciale care să poată defalca operațiile
complexe pentru a le face accesibile nivelului
de calificare al tuturor muncitorilor.

- Asigurarea lucrărilor de categorie corespun-
zătoare pentru muncitorii tineri.

- Creșterea capacității de întreținere și re-
parații.

- Intensificarea acțiunilor de cooperare între
întreprinderi.

PROBLEMA „NR. 1“
a anchetei, în opinia :

tovarășului Dumitru NISTOR, adjunct al mi-
nistrului industriei construcțiilor de mașini

*Ancheta noastră a relevat faptul că principalul factor care condiționează ex-
tinderea schimburilor și îmbunătățirea activității desfășurate în cadrul lor îl re-
prezintă perfecționarea asigurării cu forța de muncă necesară. Care este părerea
dumneavoastră despre soluționările posibile ale problemei într-o ramură în care
sporirea utilizării capacităților de producție, reprezintă o sarcină cu niveluri ridi-
cate în actualul cincinal ?*

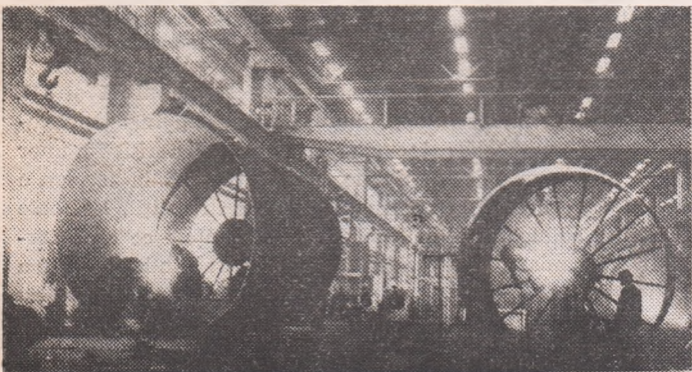
— „Extinderea coeficientului de schimburi reprezintă o problemă de stringență
actualitate în întreprinderile constructoare de mașini. Mai ales în acest an, când ne-am
propus să ridicăm „ștacheta” la 2,40.

În acest sens, problema asigurării forței de muncă este prioritară și merită sub-
liniate unele detalii. Numeric, pentru necesitățile întreprinderilor construcției de ma-
șini sînt pregătiți, pe an, circa 40—50 mii de muncitori calificați prin școli profesio-
nale, licee de specialitate, școli de specializare post-liceale, calificare la locul de mun-
că prin cursuri de scurtă durată. Dar nu numai despre „cantitate” este vorba. Ceea ce
se transformă într-o adevărată problemă pentru atingerea eficienței scontate în fie-
care schimb este — așa cum se sublinia în anchetă — asigurarea unei structuri adec-
vate a calificării. Pentru că în construcția de mașini — la nivelul actual de tehnici-
tate al producției — este necesară în primul rînd o calificare înaltă. Încă din perioada
însușirii meseriei este necesar să se asigure condiții de practică în producție în cel
puțin două schimburi în ateliere școală, în care deprinderile să fie însușite gradat,
prin lucrul direct la mașină. Și un alt aspect. Avem încă în unele dintre
întreprinderile noastre, pentru anumite meserii specifice, diverse decalaje între
complexitatea lucrărilor și calificarea medie care trebuie recuperate. Se poate
aprecia astfel că, în aceste cazuri, categoria medie a lucrărilor depășește cu circa două
puncte calificarea medie a muncitorilor. Dar, pentru a putea încadra un muncitor în
categoria medie a lucrărilor din construcția de mașini, este nevoie de un anumit nu-
măr de ani în care acesta să acumuleze cunoștințele necesare. Pînă atunci însă el afec-
tează nivelul indicatorului productivitatea muncii în întreprinderile în care se for-
mează. Iată un exemplu edificator. În ce privește categoria „muncitor în formare” este
prevăzut un timp scurt pentru asimilarea cunoștințelor impuse de dobîndirea catego-
rii medii ridicate de care vorbeam mai înainte, timp în care nu toți tinerii munci-
tori reușesc să capete deprinderile necesare. Și totuși, în continuare, cadrele respec-
tive li se va aplica același indicator de productivitate ca și celor cu experiență în ca-
tegoria respectivă, cu consecințe evidente pentru întreprindere. Desigur, pentru rezol-
varea unor asemenea situații este necesară, în primul rînd, acordarea unui sprijin mai
susținut tinerilor în formarea de către întregul colectiv. Cred însă că ar trebui acțio-
nat și pentru „acordarea” mai corespunzătoare a nivelului unor indicatori la perioa-
dele reale necesitate pentru dobîndirea calificării ridicate de care avem nevoie, fără a
prejudicia întreprinderea care formează respectivele cadre.

Ancheta revistei a surprins și alte exemple și rezerve în ce privește utilizarea ca-
pacității de producție care se cer operativ atrase în circuitul productiv. Aș dori să
precizez că în această acțiune un rol deosebit de important trebuie să revină părții
de pregătire a fabricației, care se cere mai minuțios realizată atît pentru schimbul II,
cît și pentru schimbul III. În ce privește asistența tehnică, alături de asigurarea mai
completă a personalului ingineresc, apare necesară o sporire substanțială a rolului
maistrului ca factor de întărire a disciplinei în muncă. Totodată apare într-adevăr
necesară asigurarea unor condiții sociale (hrană caldă, transport, etc) similare în
schimbul III comparativ cu schimbul I.

Realizarea acestor măsuri prezintă o importanță deosebită pentru satisfacerea ne-
cesităților sporite ale beneficiarilor interni și exportului.

consum în baremurile aprobate și acolo unde este posibil, pen-
tru reducerea lor. Cu toate acestea, o seamă de deficiențe s-au
menținut și la începutul anului 1976. Asigurarea cu metal pe
întregul an și chiar pe semestrul I a.c. creează încă, în întreprin-
derile analizate, unele probleme. Contractele de aprovizionare
nu sînt încă în totalitate încheiate, cantitățile necesare sînt în
unele cazuri incerte, cum încerți sînt de altfel și unii furnizori.
Ca urmare, în fiecare întreprindere și centrală industrială se

● Producție sporită în schimbul III — o necesitate. Da, dar aten-
ție la eficiență !

cer depuse eforturi, cu sprijinul Ministerului Aprovizionării,
pentru **definitivarea grabnică a încheierii contractelor de apro-
vizionare pe acest an.** De asemenea, constituirea în fiecare uni-
tate a unor stocuri bine corelate cu volumul producției, pe baza
unor criterii științifice, va putea asigura în mai mare măsură,
în fiecare schimb, desfășurarea ritmică a activității economice,
înlăturarea radicală a imobilizărilor de resurse materiale. Tot-
odată, perfecționarea mecanismului cooperării trebuie rezolvată
corespunzător în fiecare unitate economică, în așa fel încît cola-
borarea dintre întreprinderi să se desfășoare potrivit prevede-
rilor contractuale.

Acestea au fost principalele domenii în care existența unor
însemnate rezerve îndeamnă la fructificarea lor operativă. Spe-
cialiștii din întreprinderi au făcut, însă, așa după cum se obser-
vă, propuneri de perfecționare într-un timp mult mai larg de
probleme. Studiarea și, eventual, aplicarea lor, alături de altele
măsuri și acțiuni izvorîte din experiența proprie a fiecărei întreprin-
deri, reprezintă noi posibilități și direcții de acțiune necesare
pentru perfecționarea organizării activității productive în
toate cele trei schimburi. Totodată, extinderea schimbului III
și generalizarea schimbului II va putea aduce contribuții sub-
stanțial sporite la acoperirea nevoilor reale, în creștere, ale
beneficiarilor, la ridicarea nivelului de trai.

SEMINARUL
Probleme ale politicii
economice interne
și internaționale
a partidului
și statului nostru
CONSULTATIE
Tema 8

Participarea activă la diviziunea internațională a muncii — latură inseparabilă a progresului economic și social al României

Lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste.

Formele colaborării în cadrul C.A.E.R.

DEZVOLTAREA economico-socială susținută a țării, în concordanță cu cerințele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, amplifică tot mai mult necesitatea și posibilitățile lărgirii schimburilor economice ale României cu celelalte state, ale creșterii gradului de participare la schimbul mondial de valori materiale și la circuitul universal de informație științifică.

De aceea, Programul P.C.R. prevede că una din direcțiile de bază în care acționează și va acționa partidul nostru pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate o constituie „lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orinduire socială. Se va asigura participarea activă a României — pe baza dezvoltării economice complexe, în ritm susținut și în pas cu cuceririle epocii moderne — la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale, la circuitul universal de informație științifică, la revoluția tehnico-științifică contemporană”.

1. Relațiile economice internaționale

și cooperarea în producție cu alte state

PARTICIPAREA ROMÂNIEI la schimbul de valori materiale pe plan mondial este elocvent evidențiată de creșterea volumului comerțului exterior și extinderea ariei geografice a relațiilor economice externe.

Tabel nr.1

Creșterea comerțului exterior

	1950	1960	1965	1970	1975	1980
1) Volumul comerțului exterior - miliarde lei valută	2,7	8,2	13,1	22,9	53,1	77,8
din care:						
- export	1,3	4,3	6,6	11,1	26,5	-
- import	1,4	3,9	6,5	11,8	26,5	-
2) Dinamica schimburilor economice externe	100	304	485	848	19,6 ori	28,8 ori

x) Calculat pe baza mediei pe cinci ani față de cincinalul 1971-1975

Așa cum se poate vedea și din tabelul nr. 1, odată cu ridicarea gradului de industrializare și dezvoltarea accelerată a economiei naționale, a avut loc o creștere accentuată a volumului comerțului exterior al României, remarcându-se accelerarea ritmului mediu de creștere de la 9,5% în anii 1956-1965, la 16,6% în perioada 1965-1975. Cincinalul 1971-1975 a imprimat o creștere deosebită comerțului exterior, ritmul mediu anual de 16,4% situând România printre țările cu cele mai dinamice schimburi economice externe. Volumul acestor schimburi a depășit de două ori pe cele din perioada 1966-1970 și a fost aproximativ egal cu cel realizat în toate cele patru cincinale anterioare.

Una din caracteristicile acestor evoluții o constituie devansarea ritmului de creștere a produsului social și venitului național de către ritmul de creștere a comerțului exterior, ceea ce exprimă foarte sintetic creșterea gradului de participare a României la diviziunea internațională a muncii și la circuitul economic internațional (tabelul nr. 2)

După cum se vede, dinamica schimburilor economice externe

a devansat în toată perioada dinamica venitului național — coeficientul de devansare înregistrând o majorare sensibilă în anii cincinalului trecut, iar începând cu perioada 1971-1975 ea a devansat și dinamica producției industriale. Ca urmare a

Tabel nr.2

Dinamica schimburilor economice externe pe perioade cincinale

	1955/1950	1960/1955	1965/1960	1970/1965	1975/1970
1. Comerțul exterior	196	155	160	175	232
2. Venitul național	154	140	154	145	171
3. Producția globală mondială	203	168	191	175	185
4. Coeficienți de devansare					
- 1:2	1,01	1,10	1,04	1,20	1,35
- 1:3	0,96	0,92	0,84	1,00	1,26

acestor evoluții ponderea comerțului exterior și a cooperării în producție cu alte țări reprezintă în prezent aproape 30% din volumul total al producției, iar volumul schimburilor externe cu alte state, calculate pe locuitor a crescut de la 188 dolari în 1970 la 470 dolari în 1974 și circa 500 dolari în 1975.

O caracteristică de bază a participării țării noastre la schimburile economice internaționale și la diviziunea mondială a muncii o reprezintă îmbunătățirea continuă a structurii exporturilor, creșterea mai accentuată a produselor cu un grad ridicat de prelucrare; astfel, numai în perioada cincinalului 1971-1975, exportul de mașini, utilaje și mijloace de transport a crescut de 2,7 ori; cel de produse chimice, îngrășăminte și cauciuc — de 3,7 ori, iar cel de mărfuri industriale de consum — de 2 ori. Ca urmare, ponderea mașinilor și utilajelor tehnologice, precum și a produselor chimice, care în 1950 nu reprezenta decât 5,9% în totalul exportului, a crescut de la 29,8% în 1970 la 36,6% în 1975, urmînd ca în 1980 să reprezinte jumătate din exporturi (graficul nr. 1 din pag. 15). Prevederile pentru actualul cincinal sînt orientate spre o creștere mai accentuată și diversificarea exportului de mașini și utilaje; odată cu aceasta va avea loc și creșterea eficienței schimburilor economice externe, scontîndu-se — prin orientarea corespunzătoare a investițiilor — pe o creștere a valorii pe tonă de metal exportat de la circa 5 500 lei valută în anul trecut la circa 14 500 lei valută în 1980*).

Dinamica și structura importurilor sînt dimensionate în funcție de cerințele reproducerii lărgite și ale industrializării țării. Ele asigură în primul rînd, necesitățile economice de materii prime și resurse energetice — țitei, cărbuni cocsificabili și coals, minereu de fier, bauxită, apatite, precum și cupru, bumbac, cauciuc natural; în perioada 1971-1975 importul de combustibili, materii prime minerale și metale a crescut de 2,8 ori, mai repede decît volumul general al importului. Pentru îndeplinirea programului de investiții și dotarea economiei naționale cu mijloace ale tehnicii moderne s-au importat mașini, utilaje și mijloace de transport, care reprezintă aproape două cincimi din totalul importurilor. S-a lărgit, de asemenea, importul mărfurilor industriale de larg consum.

O trăsătură de bază a participării României la diviziunea internațională a muncii și la schimburile economice mondiale o constituie diversificarea formelor de comerț exterior și mai ales, extinderea cooperării în producție, dezvoltarea acțiunilor de specializare, realizarea unor schimburi pe termen lung. În promovarea cooperării în producție, comerciale și tehnico-științifice, partidul nostru ține seama de avantajele acestei forme

*) Vezi „Era socialistă“ Nr. 5 1976, pag. 16.

moderne a relațiilor economice internaționale care creează — posibilități largi pentru asigurarea economiei naționale cu materii prime și produse de importanță economică ridicată, asimilarea de tehnologii și produse noi, atragerea de mijloace financiare și materiale, promovarea exporturilor pe baze reciproc avantajoase. În prezent țara noastră are încheiate peste 100 de acorduri și înțelegeri de colaborare și cooperare la nivel guvernamental; pe baza acestora s-au încheiat aproape 400 de acorduri și contracte de cooperare în diferite domenii industriale, astfel că activitatea de cooperare deține circa un sfert din totalul comerțului exterior al țării.

Între formele de cooperare pe care le promovează țara noastră în actuala etapă un loc important îl ocupă următoarele: construirea de obiective economice în colaborare cu alte țări prin livrarea de echipament industrial, pe credit rambursabil prin cote părți din producția obținută sau în alte produse, construirea de obiective economice în colaborare cu alte state; producerea în colaborare a unor produse sau repartizarea programului de fabricație a unor produse pentru satisfacerea necesarului partenerilor sau livrarea pe terțe piețe; specializarea în producție; cooperarea în realizarea unor programe de cercetare tehnico-științifică; constituirea de societăți mixte de producție și comercializare, în țară și străinătate. În lumina legislației noastre care reglementează această problemă, societățile mixte pot avea ca obiect producția industrială, producția agricolă, activități de construcții-montaj, de transporturi sau de cercetare tehnico-științifică, comercializarea de mărfuri; totodată ele pot fi societăți mixte cu activitate bancară, precum și societăți mixte pentru prestații de servicii.

În cursul cincinalului trecut activitatea de comerț exterior a României, ca, de altfel, și a altor țări, a fost influențată nefavorabil de criza economică manifestată pe piața mondială, de majorarea substanțială a prețurilor la o serie de materii prime. Cu toate acestea, ca urmare a dinamismului înalt al comerțului nostru exterior s-au creat resursele valutare necesare susținerii importurilor țării. Pe ansamblul cincinalului trecut exporturile și importurile au fost practic egale, asigurându-se o balanță comercială echilibrată.

Politica externă activă a țării noastre de creștere a gradului de participare la circuitul economic mondial își găsește expresia și în extinderea ariei geografice a relațiilor economice externe. Astfel, numărul statelor cu care România are relații economice a crescut de la 52 în 1955 și 98 în 1965, la 110 în 1970 și 131 în 1975. În cadrul acestei preocupări, partidul nostru s-a condus după principiul că dezvoltarea colaborării și cooperării economice cu alte țări reprezintă factorul hotărâtor al promovării încrederii, prieteniei și concurenței dintre popoare, al consolidării securității și păcii în lume. Totodată, România este membră sau participă la activitatea a 39 organizații internaționale cu caracter economic și financiar.

2. Dezvoltarea consecventă a colaborării țării noastre cu toate țările socialiste

ÎN CADRUL politicii de largă colaborare economică internațională, România situează pe primul plan cooperarea economică cu țările socialiste, care dețin ponderea principală în relațiile economice externe ale țării noastre. În această orientare, partidul nostru pornește de la faptul că schimbul de valori materiale și de tehnologii, cooperarea economică cu toate țările socialiste constituie un factor important al accelerării progresului multilateral al fiecărei țări socialiste în parte, al punerii în valoare a resurselor și posibilităților lor, precum și al întăririi forței socializării.

Pornind de la premisa că dezvoltarea colaborării economice cu țările socialiste corespunde atît intereselor poporului român și ale celorlalte popoare care construiesc noua orînduire, cît și cauzei generale a socializării și păcii, țara noastră a extins continuu și diversificat colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică cu toate țările socialiste. O ilustrare a acestei politici o constituie creșterea volumului schimburilor economice reciproce — în perioada 1970—1975 ele s-au majorat de 1,78 ori — precum și faptul că ponderea acestor țări în volumul comerțului exterior al României este în prezent de circa 44%.

Pe țări iată cum a evoluat comerțul exterior al României, cu țările socialiste: (a se vedea tabelul nr. 3)

În concordanță cu orientările fundamentale ale politicii externe stabilite de cel de-al XI-lea Congres al partidului, relațiile economice și cooperarea în producție ale României cu celelalte țări socialiste vor cunoaște o continuă extindere, ele urmînd să dețină în continuare ponderea principală în relațiile externe ale țării noastre. Pe ansamblul perioadei 1976—1980 schimburile economice ale României cu celelalte țări socialiste vor marca aproape o dublare față de perioada cincinalului trecut. Se vor extinde cooperarea în producție și tehnico-științifică, se va dezvolta schimbul de experiență în construcția socialistă.

Colaborarea economică se realizează înainte de toate pe calea bilaterală, ținînd seama de cerințele și posibilitățile fiecă-

Țări socialiste	Volumul schimburilor (mil. lei valută)		Dinamică: 1974/1960
	1960	1974	
R.P. Albania	16,1	108,0	671
R.P. Bulgaria	106,8	956,0	895
R.S. Cehoslovacă	758,9	2250,7	294
R.P. Chineză	341,6	1738,2	509
R.P.D. Coreeană	49,6	237,3	478
R. Cuba	14,6 ^x	268,8	18 ori
R.D. Germană	634,5	2850,4	449
R.S.F. Iugoslavie	76,5	1238,4	16 ori
R.P. Mongolă	2,7	38,7	14 ori
R.P. Polonă	263,7	1827,9	693
R.P. Ungară	406,7	1127,3	277
U.R.S.S.	3284,2	7842,3	239
R.D. Vietnam	39,7	37,7	95
Total:	5995,6	20501,5	342%

x) 1965

rei țări socialiste. Viața arată că, colaborarea bilaterală, reciproc avantajoasă a jucat și va continua să joace și în viitor un rol deosebit de important, ea oferind largi posibilități pentru armonizarea intereselor partenerilor, pentru intensificarea schimburilor și cooperării economice pe diferite planuri, pentru întraajutorarea totărească dintre țările socialiste.

Totodată, țara noastră se pronunță pentru dezvoltarea cooperării multilaterale, în variate domenii, în scopul satisfacerii intereselor de progres și prosperitate ale fiecărei țări membre, în spiritul principiilor de tip nou dintre țările socialiste. Una dintre organizațiile economice prin care se realizează colaborarea multilaterală și la a cărei activitate participă și țara noastră o constituie Consiliul de Ajutor Economic Reciproc.

3. Formele colaborării în cadrul C.A.E.R.

ȚARA NOASTRĂ a participat activ la elaborarea și realizarea „Programului complex” al C.A.E.R. și în spiritul hotărîrilor Congresului al XI-lea al P.C.R. ea își va aduce, în continuare, contribuția la realizarea obiectivelor prevăzute în acest document, în vederea progresului mai rapid al fiecărei economii naționale, intensificării procesului de apropiere și egalizare a nivelului de dezvoltare economică a țărilor membre și a creșterii influenței socializării pe plan internațional.

Un rol de seamă în realizarea acestor obiective îl au metodele și formele de colaborare, care în decursul timpului au cunoscut un proces de perfecționare în conformitate cu cerințele extinderii concurenței dintre țările membre ale C.A.E.R. În acest fel activitatea de colaborare a devenit tot mai complexă, cuprinzînd o arie tot mai largă de domenii, modalități și forme de colaborare. De la schimbul de mărfuri, de experiență și informare, ca prime forme ale colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R., s-a trecut și la utilizarea unor forme noi vizînd colaborarea în domeniul activității de planificare, în producție, știință și tehnică, astfel că în prezent concurența dintre aceste țări îmbracă o gamă largă de forme, între care: coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naționale ale țărilor membre ale Consiliului; extinderea cooperării și specializării în producție, construirea prin eforturi comune de către țările interesate, a unor obiective moderne în diferite ramuri ale industriei, pentru satisfacerea necesarului țărilor participante; cooperarea tehnico-științifică și rezolvarea în comun a unor probleme importante, de interes reciproc; crearea de către țările interesate a unor organizații și uniuni economice internaționale — fără caracter supranațional — menite să promoveze specializarea și cooperarea în fabricarea de produse ale tehnicii moderne și intensificarea schimburilor reciproce în domeniul respectiv: lărgirea schimbului de mărfuri; colaborarea în domeniul financiar-valutar și al creditului; întărirea rolului acordurilor economice, inclusiv al celor de lungă durată.

Promovarea acestor forme și perfecționarea lor trebuie să aibă drept temelie de neclintit respectarea principiilor relațiilor de tip nou dintre țările socialiste. Partidul nostru pornește în mod constant de la faptul că pentru o lungă perioadă de timp, colaborarea în cadrul C.A.E.R. trebuie să se desfășoare în spiritul prevederilor Statutului acestei organizații și al Programului complex adoptat de comun acord.

În cursul perfecționării formelor și metodelor de colaborare între țările membre ale C.A.E.R. au fost exprimate însă și o serie de propuneri sau proiecte de măsuri vizînd „contopirea economică a statelor membre ale C.A.E.R.”, formarea unui „complex economic unic internațional” al țărilor membre ale

C.A.E.R. sau a unor „regiuni economice integrate”, concepute în afara și deasupra economiilor naționale ale statelor respective.

Asemenea concepții și opinii ignoră realitățile istorice, procesele și cerințele fundamentale ale evoluției sociale. Partidul nostru pornește de la faptul că, așa cum a subliniat V. I. Lenin, deosebirile naționale și statale se vor păstra o lungă perioadă de timp, chiar și după victoria revoluției socialiste pe plan mondial, că economiile naționale își vor păstra în toată această perioadă istorică caracterul de sine stătător. Ca urmare, colaborarea economică dintre statele socialiste va îmbrăca și în continuare forma colaborării unor economii naționale libere, suverane și independente, ea trebuind să ducă la întărirea și înflorirea fiecărei economii naționale și la progresul general al socialismului. Extinderea colaborării între țările membre ale C.A.E.R. nu trebuie să aibă ca rezultat formarea unei grupări închise, trebuie să asigure creșterea rolului fiecărui partid și al fiecărui stat în conducerea și planificarea propriei economii naționale.

● Potrivit prevederilor „Programului complex”, **coordonarea planurilor de dezvoltare economico-socială** constituie una din metodele de bază ale adâncirii colaborării și asigurării condițiilor pentru apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare a țărilor membre ale C.A.E.R. Experiența de două decenii a muncii de coordonare a planurilor de dezvoltare a economiilor naționale a țărilor membre ale C.A.E.R., arată că această formă este departe de a-și fi epuizat posibilitățile și de a fi perimată; dimpotrivă ea a fost și rămâne, pentru o lungă perioadă de timp **metoda de bază** a colaborării economice în cadrul C.A.E.R., deoarece pornește de la planurile naționale de dezvoltare a țărilor membre, ca pirghie hotărâtoare cu ajutorul căreia partidul și statul din fiecare țară concentrează mijloacele materiale și financiare și orientează energiile creatoare ale poporului în direcția realizării obiectivelor și sarcinilor dezvoltării economico-sociale pentru fiecare etapă a construcției socialiste. Ținând seama de rolul acestei forme și de importanța și avantajele colaborării în domeniul activității de planificare, România a participat, de la început, la activitatea de coordonare a planurilor cinciinale de dezvoltare economico-socială, ia parte la activitatea de prognozare, promovează metoda consultărilor reciproce, participă la cele două convenții semnate în cursul anului 1972 privind colaborarea țărilor membre ale C.A.E.R. în domeniul planificării comune a unor tipuri de mașini-unelte pentru așchierea metalelor și, respectiv, a bazei materiale a sistemului de transport în containere. În actualul plan cinciinal de dezvoltare a țării noastre sînt cuprinse mijloacele materiale și financiare, precum și resursele de muncă necesare împlinirii angajamentelor asumate prin convențiile perfectate cu celelalte țări membre ale C.A.E.R.

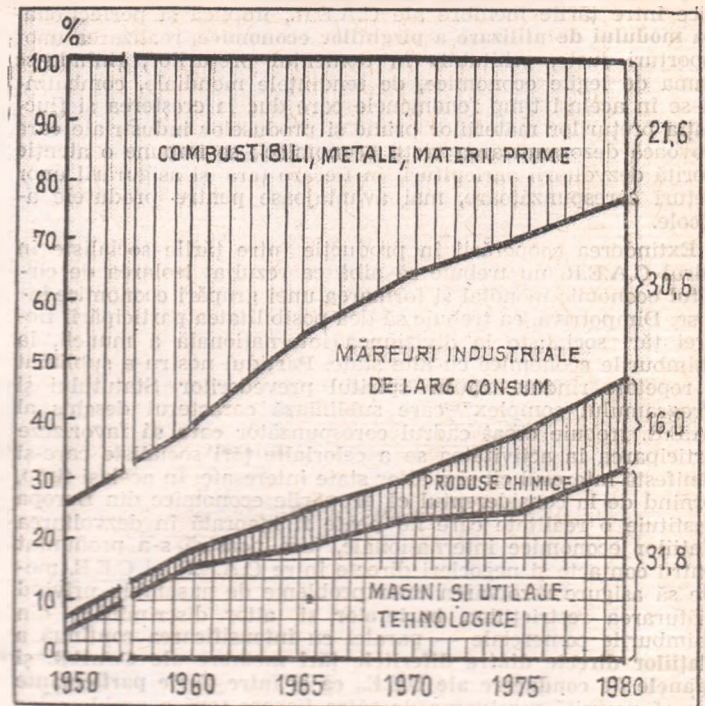
În lumina principiilor și prevederilor „Programului complex” apar ca nefondate din punct de vedere științific și dăunătoare pentru relațiile dintre țările membre tezele cu privire la necesitatea unui „plan internațional de dezvoltare a complexului economic unic al țărilor membre ale C.A.E.R.”, în condițiile căruia „complexele economice naționale ar începe tot mai mult să funcționeze ca subsisteme teritoriale ale complexului interstatal în formare”. Asemenea teze și idei sînt în contradicție funciară cu realitatea funcționării și dezvoltării suverane și independente a fiecărei economii naționale, iar în măsura în care ele ar urma să devină realitate, s-ar ajunge volens-nolens, la forme și organizații supranaționale, ceea ce ar contraveni însesi prevederilor „Programului complex”.

Conducerea economiei pe baza planului național — plan unic și indivizibil — constituie una din pirghiile fundamentale ale strategiei elaborate de fiecare partid pentru construcția socialistă, unul din atribuțiile de bază ale suveranității naționale și, ca urmare, ea revine partidului și organelor supreme de stat din fiecare țară. De aceea, perfecționarea colaborării în domeniul activității de planificare este legată nu de renunțarea la formele verificate și validate de viață — coordonarea planurilor a fost cu prisosință confirmată de practica muncii de colaborare între țările membre ale C.A.E.R. —, nu de schimbarea formelor organizatorice și nici de amplificarea competențelor unor organe, ci de îmbunătățirea modului de realizare a formelor și metodelor verificate de viață ca unanim acceptabile pentru toate țările membre ale C.A.E.R.

● O formă de colaborare între țările membre ale C.A.E.R., la care România participă în mod activ o constituie **cooperarea și specializarea în producție atît pe baze bilaterale, cît și pe baze multilaterale**.

România a încheiat numeroase acorduri de cooperare (la jumătatea anului trecut se aflau în derulare 66 acțiuni bilaterale de cooperare cu țările socialiste) adresînd, totodată, un mare număr de propuneri țărilor socialiste membre ale C.A.E.R., inclusiv pentru constituirea de întreprinderi și societăți mixte de producție. Menționăm în acest sens colaborarea în domeniul dezvoltării bazei energetice prin construirea sau inițierea unor complexe hidrotehnice — la Porțile de Fier, cu R.S.F. Iugoslavia, la Turnu-Măgurele—Nicolae, cu Bulgaria, și la Sîncea-Costești, pe Prut cu U.R.S.S. De asemenea, România participă la peste 20

Graficul nr. 1

Structura exportului R.S. România pe grupe de mărfuri (%)

Sursa:

— M. Mănescu: *Avuția națională a României Socialiste* („Era socialistă” nr. 121 1975 pag. 6).

— *Anuarul statistic al R.S. România 1975* pag. 392—393.

de convenții multilaterale de specializare și cooperare în producție încheiate după adoptarea „Programului complex”, privind producția și livrările reciproce de utilaj petrolier, unele tipuri de mașini-unelte, utilaje pentru industria chimică, diferite tipuri de rulmenți, locomotive Diesel-electrice, tractoare și mașini agricole, produse ale industriei electronice și electrotehnice etc. Menționăm, în acest sens convențiile încheiate între țările membre ale C.A.E.R. interesate, printre care și România, privind construirea, prin eforturi conjugate, a unor capacități pentru producția de celuloză, azbest, feroaliaje, precum și a unei conducte de gaze naturale în U.R.S.S.; de asemenea, în ultimii ani a continuat să se dezvolte colaborarea României cu Uniunea Sovietică și cu alte țări socialiste la construirea pe teritoriul său a unor obiective complexe în industria metalurgică, a construcțiilor de mașini, în industria chimică, a celulozei și hîrtiei etc., precum și pentru construirea de centrale termice în R.D.G. a unui complex petrochimic în R.S.F. Iugoslavia ș.a.

În spiritul principiilor unanim convenite în „Programul complex”, cooperarea și specializarea în producție între țările membre ale C.A.E.R. trebuie să asigure accelerarea progresului economic și social al fiecărei țări, îmbunătățirea structurii producției și exportului țărilor mai puțin dezvoltate prin creșterea ponderii produselor industriale finite, de complexitate ridicată, înlăturarea decalajelor care mai există între țările membre ale C.A.E.R. în acest domeniu. De aceea, soluționarea de fond a acestei probleme impune măsuri și eforturi hotărâte pentru dezvoltarea cooperării și specializării între țări pe produse finite, complexe ale industriei prelucrătoare, cuprinzînd în primul rînd ramurile de vîrf ale acesteia, care creează produse cu o mare încărcătură de muncă complexă și cu un rol decisiv în propulsarea progresului tehnic și economic. Creșterea contribuției cooperării în producție la lărgirea relațiilor economice între țările membre ale C.A.E.R. și la egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a acestora este legată și de construirea, cu eforturile țărilor interesate, de capacități de producție pentru satisfacerea nevoilor comune și de amplasare a acestora, cu precădere, în țările mai puțin dezvoltate industrial.

● În procesul aplicării prevederilor „Programului complex”, au fost convenite forme și modalități de colaborare de complexitate sporită. Țara noastră participă activ la colaborarea dintre țările membre ale C.A.E.R. în aceste domenii. Astfel, România participă la activitatea celor trei uniuni economice internaționale recent înființate — „Intertextilmaș”, „Interatomenergo” și „Interchimfibre” — ultima cu sediul în România — precum și la aproape toate organizațiile internaționale create de țările membre ale C.A.E.R. De asemenea, țara noastră participă la 33 de centre de coordonare în domeniul cooperării tehnico-științifice.

O dată cu dezvoltarea colaborării economice s-au extins și schimburile economice ale României cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. (vezi tabelul anterior); în 1974 aceste țări dețineau 35% din comerțul exterior al țării noastre.

● Dezvoltarea colaborării și extinderea schimburilor economice între țările membre ale C.A.E.R., implică și perfecționarea **modului de utilizare a pîrgiilor economice**, realizarea unor raporturi juste, echitabile în domeniul prețurilor, ținîndu-se seama de legile economice, de tendințele mondiale, combătîndu-se în același timp fenomenele care duc la creșterea și fluctuația prețurilor materiilor prime și produselor industriale, care provoacă dezorganizarea vieții economice; se impune o atenție sporită dezvoltării agriculturii în fiecare țară și asigurării unor prețuri corespunzătoare, mai avantajoase pentru produsele agricole.

Extinderea cooperării în producție între țările socialiste în cadrul C.A.E.R. nu trebuie să aibă ca rezultat izolarea de circuitul economic mondial și formarea unei grupări economice închise. Dimpotrivă, ea trebuie să dea posibilitatea participării fiecărei țări socialiste la diviziunea internațională a muncii, la schimburile economice cu alte state. Partidul nostru a subliniat în repetate rînduri că în spiritul prevederilor Statutului și „Programului complex” care subliniază caracterul deschis al C.A.E.R. trebuie creat cadrul corespunzător care să favorizeze participarea la activitatea sa a celorlalte țări socialiste care și manifestă interesul cît și a altor state interesate. În același timp, pornind de la considerentul că grupările economice din Europa constituie o realitate care nu poate fi ignorată în dezvoltarea relațiilor economice internaționale, țara noastră s-a pronunțat pentru contacte și negocieri directe între C.A.E.R. și C.E.E. menite să asigure rezolvarea unor probleme de ansamblu privind înlăturarea restricțiilor, barierelor și altor discriminări din schimburile comerciale — paralel cu **intensificarea continuă a relațiilor directe dintre diferitele țări membre ale C.A.E.R. și organele de conducere ale C.E.E., ca și între țările participante** care să permită rezolvarea de către fiecare țară a problemelor ce se ridică în dezvoltarea propriilor relații cu partenerii respectivi.

4. Extinderea cooperării economice cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii

PARTIDUL NOSTRU acordă o atenție deosebită extinderii colaborării economice dintre țara noastră și țările în curs de dezvoltare, de care România, ca țară socialistă și, în același timp, țară în curs de dezvoltare este legată prin aspirațiile comune spre progres și prosperitate, prin hotărîrea de a acționa pentru relații noi, de adevărată egalitate și colaborare reciproc avantajoasă între națiuni.

România întreține în prezent relații economice cu peste 90 de state din Africa, Asia, America Latină. Volumul schimburilor economice cu țările în curs de dezvoltare a fost în 1975 de peste 5 ori mai mare în comparație cu 1970, ponderea lor în comerțul exterior al țării noastre crescînd de la 10% la circa o cincime. În viitor relațiile economice cu aceste țări vor cunoaște o continuă amplificare și diversificare, astfel că în 1980 ele vor deține o pondere de circa 30% în comerțul exterior al României.

În același timp, ținînd seama de caracterul obiectiv și universal al diviziunii internaționale a muncii și de rolul pe care-l are dezvoltarea normală a relațiilor economice între statele cu orînduiri sociale diferite în promovarea coexistenței pașnice, țara noastră extinde comerțul exterior și cooperarea economică cu țările capitaliste dezvoltate; în perioada 1970—1975, volumul schimburilor cu aceste țări a sporit de 2,3 ori, ponderea lor în comerțul exterior al României fiind de circa o treime.

În ultimii ani au luat o extindere deosebită formele de cooperare economică, inclusiv formarea de societăți mixte atît cu țările în curs de dezvoltare, cît și cu țările capitaliste dezvoltate, care așează pe o bază mai trainică relațiile economice ale României cu aceste țări. Prin extinderea cooperării în producție cu țările care luptă pentru dezvoltarea economico-socială independentă țara noastră contribuie, în condiții reciproce avantajoase, la crearea unor noi obiective economice în industrie și agricultură, la punerea în valoare a resurselor naturale și, la crearea unor obiective de importanță deosebită pentru economia acestor țări, acordînd, totodată o largă asistență tehnică și sprijin în pregătirea de cadre naționale pentru economie. Menționăm în acest sens participarea întreprinderilor românești la **construirea unor linii pentru montajul tractoarelor în Iran și Pașt.** cooperarea în construirea de rafinării în India, Siria și

Pakistan, de instalații pentru exploatarea fosfaților în Siria, Egipt și Maroc etc.

Multe obiective economice au fost create prin participarea directă cu fonduri și credite, mai ales sub forma livrărilor de mașini, utilaje și instalații; astfel întreprinderile românești au participat la crearea de societăți mixte în Peru — pentru fabricarea de mașini-unelte, în Liban — pentru amenajări agricole, în Republica Africa Centrală — pentru exploatarea diamantelor, lemnului și a diverse minerale, în Congo — pentru cultura bumbacului, în Kenya, Tanzania, Zambia, Maroc etc. — pentru exploatarea de metale neferoase.

Cooperarea economică cu țările capitaliste dezvoltate vizează în primul rînd promovarea progresului tehnic și dezvoltarea producției în ramuri de vîrf ale industriei prelucrătoare și în agricultură, producția unor produse sau subsamblate pe baza documentației furnizate de partenerul străin etc. Totodată, s-a extins cooperarea în domeniul valorificării de produse românești pe piețele străine, în acest scop înființîndu-se 20 societăți mixte comerciale cu participare românească, din care 8 pentru comercializarea produselor industriei chimice și petroliere și 4 pentru mașini și utilaje — sectoare care cunosc o dezvoltare deosebită în țara noastră; se apreciază că aceste societăți au contribuit la comercializarea a 12% din exporturile românești.

În concepția partidului nostru, afirmarea tuturor valențelor pe care participarea la diviziunea internațională a muncii le poate avea atît pentru fiecare țară în parte, cît și pentru cauza generală a păcii impune relații de deplină egalitate între toate statele, respectarea independenței și suveranității fiecărui popor, neamestecul în treburile interne, asigurarea avantajului reciproc, desființarea oricăror discriminări și bariere artificiale în calea comerțului internațional și a cooperării dintre națiuni, crearea tuturor condițiilor pentru intensificarea schimburilor și cooperării economice libere. De aceea, țara noastră pune în mod ferm și statornic aceste principii la baza relațiilor sale externe și, în același timp, desfășoară o vastă și susținută activitate pentru generalizarea lor în întreaga viață internațională, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, care să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor economiilor naționale, o pace sigură și dreaptă în lume.

prof. univ. dr. Gh. CREȚOIU

ÎNTREBĂRI

1) Care sînt principalele direcții de participare a României la diviziunea internațională a muncii, stabilite la Congresul al XI-lea al P.C.R.

2) Cum a evoluat în ultimul cincinal comerțul exterior al României și care sînt tendințele și sarcinile dezvoltării acestuia în perioada 1976—1980.

3) Care sînt formele de cooperare economică internațională practicate de România și cum se concretizează ele în relațiile externe cu diferitele state ale lumii.

BIBLIOGRAFIE

— Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, București, 1975, pag 70; 174—185; 202—205.

— Documente ale Partidului Comunist Român. Politica externă a României socialiste, Ed. politică, București, 1972, p. 13—19; 86—111.

Nicolae Ceaușescu, — Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului, Ed. politică, București, 1974, p. 19—38, 69.

Nicolae Ceaușescu, — Cuvîntare la încheierea lucrărilor Consfătuirii cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, Ed. politică, București 1975.

Nicolae Ceaușescu, — Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 21—22 iulie 1975, Ed. politică, București, 1975, p. 49—53.

Nicolae Ceaușescu: Expunere la Marea Adunare Națională cu privire la mărețele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României, pusă în slujba păcii și colaborării internaționale. 18 decembrie 1975, pag. 17—26.

Nicolae Ceaușescu, — Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orașenești și comunale, 4 febr. 1976, Ed. politică, p. 61—62.

Alte recomandări, Gh. Oprea — Perspectivele și exigențele extinderii cooperării economice internaționale a R.S.R., „Revista economică” nr. 31/1975; dr. Maria D. Popescu, Imperativele noii ordini economice internaționale, Editura Academiei R.S. România, 1976, p. 11—22. — Al. Puiu, Perspective ale dezvoltării relațiilor economice internaționale. „Revista economică” nr. 24/1975.

IMPERIALISMUL – STADIUL CEL MAI ÎNALT ȘI ULTIM AL CAPITALISMULUI

ÎN DEZVOLTAREA SA, capitalismul a parcurs două stadii: **stadiul dominației liberei concurențe** (capitalismul premonopolist) și **stadiul dominației monopolurilor** (imperialismul). Primul stadiu cuprinde perioada care începe cu generalizarea relațiilor de producție burgheze în principalele țări ale lumii și se încheie spre sfârșitul secolului al XIX-lea. În acest prim stadiu, capitalismul și-a creat propria sa bază tehnică-materială prin trecerea la mara industrie, iar forma predominantă a proprietății privat-capitaliste a fost cea individuală. Al doilea stadiu începe către sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea și continuă să existe și în prezent. Cele două stadii exprimă grade diferite de maturizare a modului de producție capitalist. În ambele stadii, orânduirea burgheză a trecut prin diferite faze, etape sau trepte istorice. Stadiile orinduirii burgheze, ca și fazele sau etapele stadiilor nu au fost parcurse de toate țările, iar cele care le-au parcurs nu au efectuat aceasta în aceleași intervale de timp. Se poate aprecia că și în viitor lucrurile se vor petrece în același mod.

Imprejurările istorice ale trecerii la imperialism

Trecerea de la stadiul dominației liberei concurențe la cel al dominației monopolurilor a avut loc în ultimele decenii ale secolului trecut (1870—1900), pe baza unor procese generate de însăși evoluția capitalismului.

a) În ultimele decenii ale secolului al XIX-lea, s-a înregistrat **dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție**, s-au realizat progrese remarcabile în metalurgie, construcții de mașini, transporturi, chimie etc. Toate acestea au dus la creșterea considerabilă a producției industriale, la modificarea structurii pe ramuri a economiei principalelor țări ale lumii.

b) Pe baza modificărilor înregistrate în forțele de producție, **s-a accentuat procesul de concentrare și centralizare a capitalului**. Prin concentrarea capitalului se înțelege creșterea dimensiunilor acestuia pe baza folosirii unei părți din plusvaloare. Deci, concentrarea capitalului duce atât la creșterea dimensiunilor capitalului individual ca și ale celui social. **Centralizarea capitalului** constă în creșterea dimensiunilor capitalului individual pe baza acaparării unor capitaluri existente sau prin fuziuni ale mai multor capitaluri. Intensificarea concentrării și centralizării capitalului a făcut **necesară și posibilă apariția monopolurilor**.

Monopolul este o întreprindere mare sau o uniune de întreprinderi, care dețin o asemenea parte din producția și desfacerea unei mărfi, din resursele financiare și de credit, încât pot să impună condițiile lor pe piață, în primul rând, prețurile de monopol, cu scopul obținerii profitului de monopol. Un mic număr de mari monopoluri — în care sînt exploatați mii și zeci de mii, iar uneori și sute de mii de muncitori și în care se produc cantități uriașe de mărfuri — au ajuns să domine ramuri și sectoare economice întregi din țările capitaliste dezvoltate economic.

c) Pe baza dezvoltării rapide a forțelor de producție, economia citorva țări (Anglia, S.U.A., Germania, Franța, Italia, Japonia, Olanda etc) a progresat relativ repede. Aceste țări au devenit mari puteri industriale — în care dominau monopolurile — și au început să-și extindă dominația asupra țărilor și teritoriilor mai puțin dezvoltate. Acestea din urmă au fost transformate în colonii, semicolonii și țări dependente față de cele dezvoltate. **S-a format astfel sistemul colonial al imperialismului.** A fost atras în sfera exploatării și dominației monopolurilor întregul glob pămîntesc. S-a constituit sistemul mondial capitalist.

Trăsăturile economice esențiale ale imperialismului

Stadiul imperialist al capitalismului a fost analizat de către V. I. Lenin în lucrările sale consacrate acestui stadiu. În mod deosebit, în lucrarea „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului”, apărută în anul 1917. V. I. Lenin a formulat **trăsăturile economice esențiale** ale imperialismului astfel: (1) **Concentrarea și centralizarea producției și a capitalului atinge un asemenea grad încît a dus la apariția monopolurilor**, care încep să aibă un rol hotărîtor în viața economică; (2) **Fuziunea capitalului monopolist indus-**

trial cu capitalul monopolist bancar și **nașterea capitalului financiar** și, pe această bază, formarea oligarhiei financiare; (3) **Exportul de capital**, spre deosebire de exportul de mărfuri, **capătă rolul principal** în însușirea profitului de monopol; (4) **Formarea de uniuni monopoliste internaționale și împărțirea economică a lumii** între acestea; (5) **Terminarea împărțirii teritoriale a globului pămîntesc** între cele mai mari puteri imperia-
liste și lupta pentru reimpărțirea lui.

Imperialismul are un **pronunțat caracter istoric**, care rezultă atât din faptul că el a apărut pe o anumită treaptă a dezvoltării societății burgheze și a dispărut într-o mare parte a lumii sau va dispărea total ca urmare a evoluției istorice, cît și din modificările survenite în formele de manifestare ale trăsăturilor sale esențiale, în apariția unor trăsături noi.

Prefacerile revoluționare înregistrate în lume după al doilea război mondial și-au pus pecetea și asupra trăsăturilor capitalismului în stadiul său imperialist. Unele din trăsăturile esențiale ale imperialismului formulate de V. I. Lenin au îmbrăcat forme de manifestare specifice perioadei, atât sub raportul laturii lor cantitative, cît și sub raportul unor aspecte calitative. În același timp, au apărut unele trăsături noi care împreună cu trăsăturile dezvoltate de Lenin în 1917 caracterizează imperialismul contemporan.

Imperialismul este ultimul stadiu al capitalismului, adică în cadrul lui se pregătesc premisele materiale pentru trecerea la socialism. **Imperialismul agravează toate contradicțiile capitalismului și îndeosebi contradicția sa fundamentală** (contradicția dintre caracterul tot mai social al producției și însușirea privat-capitalistă a rezultatelor muncii). Paralel cu agravarea vechilor contradicții ale capitalismului, imperialismul a generat o serie de noi contradicții, cum sînt: **contradicția dintre colonii și metropole, a cărei agravare a declanșat lupta popoarelor din colonii și semicolonii pentru eliberarea lor națională; contradicția dintre puterile imperialiste, care a dus în cele din urmă la războaie imperialiste pentru reimpărțirea lumii deja împărțite între aceste puteri; contradicția dintre monopolurile internaționale și popoarele diferitelor țări etc.**

Agravarea tuturor contradicțiilor capitalismului demonstrează că imperialismul este ultimul stadiu al dezvoltării societății burgheze, ajunul revoluției socialiste. Dominația monopolurilor împinge societatea capitalistă pînă la punctul în care revoluția proletară devine o sarcină imediată a luptei clasei muncitoare în alianță cu celelalte categorii de oameni ai muncii.

Capitalul financiar și oligarhia financiară. Formarea capitalului financiar și a oligarhiei financiare

Premisele formării capitalului financiar sînt capitalul monopolist industrial și capitalul monopolist bancar. Pe baza concentrării și centralizării producției și a capitalului se formează monopolurile din sfera producției, în special în industrie. Pe baza monopolizării producției și în strînsă legătură cu aceasta au luat naștere monopolurile bancare. Aceste monopoluri încep să domine treptat întregul sistem bancar. Prin intermediul împrumuturilor pe care le acordă, marile bănci au posibilitatea să cunoască situația economică a întreprinderilor industriale și să-și impună dominația asupra acestora. Ele încep să joace un nou rol în economie. În plus, monopolurile bancare fac ele însele investiții în industrie, transporturi, construcții etc, devenind astfel proprietare sau coproprietare ale întreprinderilor respective. În același timp are loc și un proces invers. Monopolurile industriale cumpără acțiuni ale monopolurilor bancare și pătrund astfel în această sferă de activitate.

Pe baza acestui proces dublu — pătrunderea capitalului monopolist bancar în producție și penetrarea capitalului monopolist industrial în sectorul bancar — are loc fuziunea, împletirea capitalului monopolist industrial cu capitalul monopolist bancar, se formează astfel capitalul financiar. **Capitalul financiar, este o nouă formă de capital, specifică stadiului imperialist, este capitalul monopolist bancar contopit cu capitalul monopolist industrial.**

Pe baza capitalului financiar se formează oligarhia financiară. Datorită fuziunii capitalului monopolist bancar cu capitalul monopolist industrial se ajunge la situația cînd proprietarii

capitalului financiar nu mai pot fi identificați după ramurile sau sectoarele de activitate în care și-au plasat capitalul. Acești procese de întrepătrundere are loc și în domeniul conducerii. Bancherii și reprezentanții monopolurilor bancare participă în consiliile de conducere ale monopolurilor industriale. De asemenea, monopolistii din producție și reprezentanții lor participă în consiliile de administrație ale băncilor. Pe baza interpenetrării capitalurilor monopoliste, ca și a conducerilor monopolurilor bancare și a celor industriale se formează oligarhia financiară. **Oligarhia financiară** reprezintă personificarea capitalului financiar și a reprezentanților direcți ai acestuia în conducerea monopolurilor și a aparatului de stat. Astăzi, în fiecare țară capitalistă dezvoltată economic un număr redus de familii — ce dețin averi fabuloase și au un rol hotărâtor în viața economică și în aparatul de stat al țărilor respective — formează oligarhia financiară.

Căile dominației capitalului financiar și a oligarhiei financiare.

Capitulul financiar și oligarhia financiară domină întreaga viață economică și politică a țărilor capitaliste dezvoltate. În acest sens, se folosesc mai multe căi. Proprietarii capitalului financiar își împart piețele de desfacere a mărfurilor și de aprovizionare cu materie primă și impun prețuri de monopol, care să le permită încasarea unor profituri cât mai mari. De asemenea, ele acaparează ramurile cheie atât pe cele tradiționale, precum și ramurile noi, apărute ca rezultat al revoluției tehnico-științifice contemporane (producția de calculatoare, de mecanică fină, de echipament atomic etc.).

Oligarhia financiară își impune dominația și în viața politică a țărilor capitaliste dezvoltate. Disponind de resurse materiale amense, oligarhia financiară atrage oameni politici în conducerea marilor uniuni monopoliste. Pe de altă parte, reprezentanții capitalului monopolist pătrund direct în organele puterii de stat, ocupă posturile cheie în guvern. În asemenea condiții, organele puterii de stat promovează o asemenea politică internă și externă care satisface interesele monopolurilor, în primul rând, ale oligarhiei financiare.

Capitalismul monopolist de stat

Una din trăsăturile actuale ale imperialismului constă în existența și dezvoltarea capitalismului monopolist de stat. Elemente ale capitalismului monopolist de stat au apărut încă din perioada primului război mondial. El a devenit forma de existență a capitalismului monopolist în perioada postbelică. **Capitalismul monopolist de stat constă în impletirea forței monopolurilor cu forța statului burghez și transformarea acestuia din urmă într-un agent nemijlocit al vieții economice cu scopul obținerii profiturilor ridicate de monopol și al „salvării” orinduirii burgheze de la piere.**

Capitalismul monopolist de stat reprezintă o treaptă a dezvoltării capitalismului în stadiul său imperialist, treapta actuală a acestuia.

Cauzele transformării capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat.

tice.

La baza transformării capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat stau cauze profunde tehnico-științifice, economice și social-politice. O primă cauză a acestei transformări constă în creșterea și întărirea dominației monopolurilor în economia țărilor capitaliste dezvoltate. După al doilea război mondial, au fost create condiții favorabile pentru ca oligarhia financiară să-și extindă și să-și intensifice dominația asupra tuturor laturilor vieții economice și politice. În principalele sectoare ale activității economice (industrial, bancar, comercial etc), citeva mari monopoluri dețin majoritatea covârșitoare a producției și desfacerii. Lăsate în voia lor, monopolurile gigant s-ar angaja într-o asemenea luptă de concurență încât ar împinge capitalismul într-o depresiune cronică. Pentru menținerea regimului de profit și sporirea masei lui au fost necesare măsuri de „supraviețuire” și adaptare la noile condiții. Astfel, a devenit necesară și posibilă intervenția directă a statului în economie, inclusiv în procesul de ansamblu al reproducției capitaliste.

O altă cauză a nașterii și dezvoltării capitalismului monopolist de stat în perioada postbelică constă în **revoluția tehnico-științifică.** Obținerea profiturilor de monopol nu poate fi concepută fără dezvoltarea cercetării, fără asimilarea în producție a rezultatelor acestor cercetări. Dar, promovarea cercetării științifice necesită asemenea investiții care deseori depășesc chiar și posibilitățile celor mai mari monopoluri. În același timp, nu toate investițiile efectuate în cercetare oferă certitudinea obținerii unor profituri ridicate. De aceea, statul burghez este obligat să preia sarcina efectuării unor asemenea activități. Astfel se explică faptul că în țări ca S.U.A., Anglia, Franța, R.F.G. circa

70% din totalul cheltuielilor pentru cercetarea științifică sînt efectuate de stat.

Alături de cauzele interne, nemijlocite — existente în însuși mecanismul reproducției capitaliste — asupra apariției și dezvoltării capitalismului monopolist de stat au influențat și **cauze externe**, cum sînt: formarea și dezvoltarea sistemului mondial socialist; destrămarea sistemului colonial al imperialismului; amploarea mișcării muncitorești din țările capitaliste dezvoltate. Aceste cauze de ordin extern nu determină, în mod direct, nașterea și dezvoltarea capitalismului monopolist de stat, ci ele își manifestă influența prin intermediul cauzelor interne, al contradicțiilor interne ale capitalismului, în stadiul său imperialist.

Formele de manifestare ale capitalismului monopolist de stat

Capitalismul monopolist de stat se manifestă în forme complexe, variate și în continuă diversificare.

O primă formă de manifestare a capitalismului monopolist de stat constă în **proprietatea monopolist-statală.** În țările capitaliste dezvoltate economic din Europa există un puternic sector economic de stat, a cărui esență și funcție se află în strînsă legătură cu esența capitalismului monopolist de stat. Acest sector a apărut fie pe calea **naționalizării** unor întreprinderi sau ramuri și sectoare de activitate, naționalizare, care, de regulă, s-a efectuat prin plata unor despăgubiri însemnate foștilor proprietari privați, fie pe calea **construirii** de către stat a unor noi întreprinderi și a unor noi secții în întreprinderile de stat deja existente. Aceste noi construcții se fac, în special, în acele domenii absolut necesare pentru ansamblul economiei naționale, dar care nu sînt abordate de monopolurile private, din cauza volumului deosebit al capitalurilor inițiale, din cauză că aceste investiții oferă rate de profit reduse sau incerte etc. Dezvoltarea sectorului de stat, în țările arătate, nu are loc în mod liniar. Istoria economică postbelică oferă exemple de **reprivatizare** a unor întreprinderi naționalizate, de restituire a acestora foștilor proprietari privați, după ce, în prealabil, au fost dotate cu utilaje de înaltă tehnicitate pe seama bugetului statului.

Programarea economică sau așa-zisa planificare capitalistă reprezintă o altă formă de manifestare a capitalismului monopolist de stat. Întrucît prin plan, proprietarii privați iau cunoștință de intențiile și posibilitățile sectorului de stat, de cadrul juridic, fiscal și monetar stabilit de stat și pe care pot conta în perioada următoare, **planificarea capitalistă are o anumită influență** asupra procesului reproducției capitaliste de ansamblu, asupra proporțiilor din economia țării date. Cu toate acestea, **planificarea capitalistă nu înlocuiește contradicțiile proprii economiei capitaliste, anarhia și concurența.** De fapt, în însăși intențiile și acțiunile factorilor care se ocupă de întocmirea planurilor, acestea au caracter limitat: ele nu sînt obligatorii pentru întreprinderile private (chiar dacă s-ar decreta ca fiind obligatorii tot nu s-ar putea realiza acest imperativ); cuprind o sferă restrînsă a activităților economice; măsurile preconizate și indicatorii stabiliți prin plan nu sînt însoțite de pîrghiile necesare de influențare în direcția realizării lor etc. Scăderile de producție din ultimii ani în țările capitaliste, inclusiv în cele în care au fost preconizate creșteri de producție pentru anii respectivi, atestă că planificarea capitalistă nu înlătură și nu poate înlătura înstabilitatea economică, dezechilibrele economice specifice acestei orinduirii.

Capitalismul monopolist de stat se manifestă, de asemenea, în **procesul de redistribuire a venitului național**, îndeosebi, prin bugetul de stat. Intervenția monopolist-statală în domeniul bugetar se realizează în deplină concordanță cu scopul general al capitalismului monopolist de stat. Prin bugetul de stat trece, în unele țări capitaliste dezvoltate, peste 50 la sută din venitul național (masa de valoare nouă creată, într-o țară în decurs de un an). Majoritatea **veniturilor bugetare** se constituie din impozite de la populație. **Cheltuielile bugetare** sînt efectuate, în principal, pentru scopuri militare, pentru finanțarea sectorului de stat, pentru credite acordate în condiții avantajoase marilor monopoluri, pentru întreținerea aparatului de stat burghez, ca și pentru finanțarea cercetării științifice și susținerea unor programe sociale. În principal, prin cheltuielile bugetare sînt favorizate marile monopoluri în direcția asigurării unor profituri mari și stabile. O cale principală de atingere a unui asemenea scop este militarizarea economiei naționale.

În cadrul capitalismului monopolist de stat, intervenția **statului în raporturile dintre capitaliști și muncitori** devine mai amplă și mai activă. Statul burghez contemporan duce o anumită politică în domeniul salariilor (limitează creșterea în raport cu creșterea prețurilor), în relațiile dintre monopoluri și oamenii muncii (reprezentați prin sindicatele muncitorești), în raporturile dintre greviști și patroni, în favoarea acestora din urmă.

prof. dr. Niță DOBROTA

(continuare în pag. 24)

ECOLOGIE ȘI POLITICĂ

TEMA COLOCVIULUI ROMÂN-ITALIAN organizat de Academia „Ștefan Gheorghiu” împreună cu Institutul „Antonio Gramsci” a inclus probleme ale gândirii în domeniul ecologiei, cercetărilor interdisciplinare, implicațiilor economico-sociale ale dereglărilor ecosistemului și în același timp o analiză a acțiunilor practice de protejare a mediului înconjurător.

Relevând o deosebită sensibilitate față de fenomenele noi cu care este confruntată societatea contemporană participării la colocviu au scos în evidență necesitatea de a se demonstra caracterul mondial al problemei ecologice. Faptul că aceasta este indivizibilă ca și problema păcii. Mișcarea pentru formarea conștiinței ecologice a contemporanilor noștri face apel nu numai la instrumentele cunoașterii lumii și naturii, la evaluarea prin calcul a prejudiciilor ce se

aduc echilibrului naturii, la programarea unor măsuri corective, ci ea este o mișcare capabilă să mobilizeze mase foarte largi la acțiuni indispensabile cu caracter preventiv.

Comunicările prezentate și schimbul de opinii pe marginea acestora au scos în evidență faptul că întotdeauna au existat consecințe negative asupra naturii, dar că niciodată acestea nu au atins proporții planetare ca în zilele noastre. De aceea sînt necesare eforturi deosebite pentru a se face înțeles caracterul global și mondial al problemelor mediului înconjurător. Globalitatea problemelor ecologice impune cercetarea lor cu mijloace interdisciplinare. Problema trebuie mai întâi definită și apoi să se acționeze metodic pentru a se ajunge la rezultate precise. Caracterul mondial al problematicei ecologice — în primul rînd a celei referitoare la sfe-

rele de folosință comună cum sînt atmosfera, oceanul planetar, — impune cooperarea tuturor statelor. În colocviu au fost evidențiate particularitățile problemelor ecologice ale diferitelor țări. Prejudiciile aduse de modul de producție capitalist mediului natural al Italiei au determinat o puternică reacție din partea forțelor progresiste. Partidul Comunist Italian a inițiat cercetări ample asupra diferitelor aspecte ale ecologiei și acțiuni concrete în localitățile în care forțele stingii fac parte din administrațiile locale. Experiența României socialiste în abordarea și rezolvarea practică a problemelor protecției mediului a fost amplu prezentată. S-au scos în evidență și modalitățile specifice în care se cer abordate problemele ecologice cu care sînt confruntate statele în curs de dezvoltare. Dar discuțiile au relevat că multitudinea de particularități și implicații ale problemelor ecologice nu poate fi rezolvată decît în cadrul și în condițiile înfăptuirii unei noi ordini economice și politice internaționale, ale unei strînse cooperări interstatale pe baze echitabile. Așa cum au relevat la încheierea colocviului directorii celor două instituții organizatoare, această manifestare științifică a abordat cu înaltă responsabilitate partinică, cu realism și competență, probleme arzătoare ale lumii, aducînd un aport constructiv la îmbogățirea gândirii marxiste contemporane.

„Revista economică” publică începînd cu numărul de față citiva din comunicările prezentate.

GÎNDIREA ȘI METODOLOGIA ȘTIINȚIFICĂ ÎN ABORDAREA PROBLEMELOR ECOLOGICE

Mircea MALÎȚA

PUȚINE DOMENII AU CUNOSCUȚ o popularitate atît de rapidă ca ecologia și puține preocupări și-au cîștigat un loc, primordial într-un răs timp atît de scurt ca acela privind soarta mediului înconjurător. Acum zece ani, chiar termenul care vine de la grecescul *oikos* = casă, avînd aceeași rădăcină ca și cuvîntul „economic”, nu era prea cunoscut. Ecologia, care era considerată la început o economie a animalelor și plantelor, a devenit știința relațiilor între organisme și mediu. În 1972, după cinci ani de pregătiri, la Stockholm a avut loc o conferință mondială din care s-a născut o organizație internațională care se ocupă de mediu, ridicîndu-l în rîndul temelor dominante ale epocii noastre, alături de pace, securitate, hrană, energie, mări și oceane, spațiu cosmic etc.

Într-o însemnată parte a literaturii, ecologia este examinată astăzi, în termeni de **conștiință ecologică**, de responsabilitate față de mediu, de reeducare a societății în sensul venerației față de natură. În aceste scrieri se insistă puțin asupra sarcinilor imense puse științei și tehnologiei de către problemele ecologice. Desigur că se poate găsi o rațiune în neglijarea științei și tehnologiei, odată ce ele poartă o răspundere atît de mare, după părerea autorilor la care ne referim, în stricarea echilibrului, în epuizarea resurselor și în amenințarea însăși a existenței umane. Care ar putea fi atunci rolul lor în ieșirea din impas? O mișcare emoțională duce concluziile la limita lor și propune drept soluție refuzul oricărei noi intervenții în natură, respingerea științei și tehnicii, plafonarea producției la o creștere „zero”. Desigur că această atitudine nu

este decît o eludare a adevăratei probleme, căci dificultățile întîmpinate de om în raporturile cu mediul înconjurător oglindesc nu caracterul nociv al științei și tehnicii, ci contradicțiile din societate, modul iresponsabil și necontrolat de a acționa în natură, adoptarea de către principalii factori ai producției a unor criterii de profit din expresia cărora lipsește natura ca și interesul public. Nu mașinile sînt de vină, ci sistemul economic care le pune în mișcare, sistem din cadrul căruia, așa cum spune Bertrand de Jouvenel, două lucruri lipsesc cu desăvîrșire: penalizarea daunelor aduse naturii (simbolizate de fumul de coș) și premiarea consecințelor sociale pozitive (simbolizate de grădina în care se joacă copiii).

Numeroși factori se pun astăzi de acord că de sute de ani producția a fost ghidată de normele economiei capitaliste care nu a avut dimensiune naturală și ecologică și nici dimensiune socială. Odată însă ce problemele ecologice au fost recunoscute, fie și cu prețul unor zguduiri și a unor dezastre locale, cum ar fi: moartea unor riuri sau lacuri, smog intolerabil peste orașe, nerespectarea unor praguri de securitate privind concentrarea de substanțe toxice, remanentă și acumulare de substanțe chimice în organisme vii și altele, problemele ecologice trebuie gîndite și soluționate în toate țările, oricare ar fi sistemul lor politic, economic sau social. Șansele de a fi rezolvate nu sînt însă independente de sistem, căci așa cum se va vedea, societatea socialistă este prin structura, obiectivele și gîndirea ei mai aptă de a face față „frustrării ecologice” și de a-i găsi răspunsurile adecvate.

Asupra	Conduce la direcții noi	Și pune probleme noi
1 ȘTIINȚELOR NATURII	Energii bazate pe resurse regenerabile Ridicarea randamentului agriculturii Conservarea solurilor Identificarea de noi resurse Oceanul Biologie Medicină : Maladiile de mediu	Ex : solară, vânt, maree Activitatea fotosintezei Combaterea desertificării, eroziunii, salinizării Revoluția geologiei Explorare și cultivare Conservarea resurselor genetice Ex : Emphysema în țările dezvoltate, Schistosomiasis în țările în curs de dezvoltare
2 TEHNOLOGIEI	Tehnologii nepoluante Apa Aer Deșeuri Construcții Combaterea zgomotului	Studiul ecotehnicilor Epurare, Asigurarea cantității Nepoluare, Conținutul în CO ₂ , Reciclare, depozitare, eliminare Materiale și instalații noi
3 ȘTIINȚELOR SOCIALE	Studiul nevoilor umane Distribuții echitabile Demografie Sistematizarea teritoriului Urbanistică Planificarea socială Calitatea vieții Proiectarea sistemelor sociale și instituțiilor Îmbunătățirea proceselor de decizie, planificare și control	Minim vital și maxim social Creștere, migrație Indici sociali Participare. Formarea multilaterală a omului
4 GÎNDIRII ȘI METODOLOGIEI ȘTIINȚIFICE	Gîndire pe termen lung Studiul sistemelor complexe Bănci de date în circuit public Inter și multidisciplinaritate Teoria învățării Teoria modelelor Teoria deciziei	Plan, prospectivă Măsura coeziunii Științe cu pereți mobili Procese stocastice Concepte matematice noi Mișcarea în spațiu incert
5 COOPERĂRII INTERNAȚIONALE	Sisteme de supraveghere a climei Prevenirea catastrofelor Definirea și apărarea patrimoniului comun al omenirii Regiuni ecologice cheie	Noi convenții internaționale Întărirea sistemului O.N.U.

Mișcarea perpetuă a factorilor ecologici — interdependenți

PRIN CE SE DISTINGE o problemă ecologică de tipul de teme obișnuite pe care și le pun științele departamentale? Întii de toate, orice studiu privitor la mediu pune în evidență un **mare număr de factori**, ce trebuie luați în considerare. Acești factori nu au numai o existență simultană, dar sînt interconectați, sînt **interdependenți** și mai mult decît atât, acționează fiecare în direcția celorlalți. Perturbăm pe unul din ei și datorită conexiunii lor, un impuls imperceptibil va pune pe toți în mișcare, astfel că consecințele vizibile nu vor apare decît într-un punct îndepărtat, într-un loc neașteptat. „Prima lege a ecologiei — scrie un biolog — este că orice lucru este legat de orice alt lucru“. Apariția efectelor în puncte distanțate de locul perturbat atît în spațiu, cît și în timp, la intervale mari, constituind surprize pentru generațiile următoare, este o caracteristică a acestui tip special de cauzalitate sistemică. Într-o problemă ecologică nu este nimic static, toți factorii sînt în mișcare perpetuă, angajați în procese. Ceea ce se numește starea unui sistem este numai o fază dintr-un șir de stări, care definesc procese. Nici o parte nu poate fi izolată complet de sistem. Este greșit în a spune chiar, omul pe de o parte și mediul pe de altă parte, pentru că omul face parte din mediu și îl modifică neîncetat, mediul fiind în cea mai mare parte o colecție de construcții umane. Reciproc, omul este modelat de mediul exterior pe care îl clădește neîncetat. Imaginea romantică a naturii neatinsă este falsă și iluzorie. Amenajarea naturii într-un loc e mai mult decît o consecință a prezenței societății omenești : este chiar semnul esențial al existenței ei. Natura ce include omul este în bună parte artificială, în sensul bun al cuvîntului, ca proiecție a raționalității sale. Nici nu poate fi vorba despre evitarea modificărilor naturii, ci de controlul lor, de păstrarea lor în limite

admisibile și de evitarea unor catastrofe. Biocatastrofe au existat în natură fără om și sînt departe de a fi exclusiv o consecință a intervenției nesăbuite a științei și tehnicii. Dar după legile schimbărilor, ele intervin brusc, uneori fără avertismente depistabile, la capătul unor **lungi procese de acumulare**. Iată un tablou care arată că gîndirea umană este pusă în fața unui gen de probleme, ce constituie o adevărată sfidare, punînd la încercare toate instrumentele de gîndire de care dispunem.

Iată de ce din totalitatea influențelor pe care ecologia le exercită asupra gîndirii și metodelor, științei și tehnologiei, descrise în schița anexă, ne-am oprit cu precădere asupra celor dintii. În acest domeniu, ecologia subliniază elocvent deosebirile față de metodele științei clasice, în care obiectele puteau fi izolate și **analizate** pe rînd, cu un instrumentar ultraspecializat, adaptat de fiecare știință la obiectul cercetării ei. În cealaltă direcție, a **sintezelor**, științele despărțite de ziduri foarte groase, au întreprins puține lucruri. Gîndirea științifică de care dispunem în prezent, metodologia servește astăzi cu precădere marea majoritate a investigațiilor, se găsește sub pecetea, influența și dominația preocupărilor din științele de virf, care mai bine de două secole au fost mecanica și fizica. Este meritul lui Marx și Engels de a nu fi cedat tentațiilor unui materialism mecanicist care se afla la mijlocul veacului trecut într-un moment de glorie și de a fi formulat tezele de bază ale **materialismului dialectic**.

În interdependența fenomenelor, în transformarea cantității în calitate și în legea negației, postulate astăzi de orice problemă ecologică, vedem o confirmare a puterii de anticipare a dialecticii marxiste. De asemenea se impune meritul filozofiei marxiste de a fi combătut în mod consecvent, timp de un secol, un pozitivism care refuză să accepte tot ce nu era însă măsurabil, tot ce era ipoteză filozofică, tot ce ieșea de sub incidența unui aparat logic sau experimental, de care etapa parcursă putea dispune.

Ecologia este astfel pentru gândirea materialist-dialectică un nou câmp de acțiune, care stimulează ducerea mai departe de către ea a principiilor și metodelor pe care le-a verificat în cunoșterea și stăpînirea altor domenii. Imensul edificiu logic și metodologic al științelor construit timp de secole este departe de a fi încheiat. Să luăm un exemplu simplu. Întreaga matematică este tranzitivă; cu alte cuvinte, dacă A antrenează B și B antrenează C, atunci și A antrenează C. În sistemele sociale, acest lucru nu este neapărat adevărat. Dacă definim între A, B și C o relație de prietenie, tranzitivitatea nu este necesar valabilă. În logica clasică și în matematici funcționează principiul tertului exclus, dar în alte sisteme există pe lângă **sau-sau**, de asemenea și-și, cum spunea Engels.

Trebuie să recunoaștem că asemenea încercări de extensiune a științei, de elaborare de noi metode, mai nuanțate, mai rafinate și mai cuprinzătoare, se fac. Dar ele sînt numai la început. Semnificația și locul ecologiei pot fi bine înțelese în lumina impulsului pe care îl exercită pentru perfecționarea metodologiei actuale a științei.

Optimizare pe bază de criterii multiple

APARIȚIA RECENTĂ a metodei sistemelor construită în principal pe postulatul interdependenței părților și pe prioritatea întregului, este un eveniment de bun augur. Aportul lor conceptual a ajutat la clarificarea unor probleme de ecologie, permițînd recunoașterea principalelor trăsături ale sistemelor în studiul particular al ecosistemelor: **integralitate, autostabilizare, autoorganizare, ierarhie**. Dar iată că atunci cînd este vorba să calculăm și să măsurăm, chiar sub titlul lucrărilor care se anunță a fi sistematice, nu găsim decît măsurători fizice simple care leagă cîte doi factori în cicluri cauzale elementare. În studiul transformărilor biochimice și fizice ale nitrogenului în soluri, numărul mare de variabile ale modelului constă din măsurători ale concentrațiilor de nitrați, a precipitațiilor, a temperaturii solului, a temperaturii aerului și a mișcării lui. Un cercetător arată recent că „problemele ecologice se adresează numai unei mici submulțimi ale sistemului total”. El a împărțit metodele existente în cele **schematic** (în care desenul legăturilor nu relevă decît o interacțiune calitativă, de **simulare fizică** (prin reprezentarea fenomenului la o scară mică în laborator) și de **modelare matematică**.

Să ne oprim puțin la aparatul utilizat de modele matematice care intervin în cadrul **poluării aerului**. Ele sînt distribuții de probabilități, studieri de concentrări maxime, modele regresionale, serii de timp, modele de difuziune, programare lineară și nelineară. În modelele care intervin pentru **resursele de apă**, găsim simulări analitice, statistică, analiză input-output, jocuri, optimizări de un număr mult mai mare de feluri: lineară, dinamică în numere întregi, geometrie, iar în modelele **eliminarea sau reciclarea deșeurilor** găsim și metode de prognoză, programare în numere întregi, teoria așteptării, grafuri. Aceste exemple care se bazează pe parcurgerea literaturii curente în materie ecologică ne dovedesc faptul că pentru rezolvarea unor probleme folosim arsenalul **cercetărilor operaționale**, care a fost elaborat în cursul celui de al doilea război mondial și a fost utilizat apoi în economie, pentru îmbunătățirea organizării, ridicării productivității, maximizării profitului și minimizării pierderilor. Tot acest arsenal incontestabil meritos pentru problemele de organizare tehnică pentru care a fost elaborat, se caracterizează prin faptul că optimizează în raport cu un **criteriu unic** și că devine foarte slab în momentul cînd problemele cer optimizări pe bază de criterii multiple. Cu acest exemplu vom înțelege mai bine de ce instituțiile nespecializate și neafiate în concurență sînt într-o poziție mai favorabilă în tratarea problemelor ecologice. Ele sînt interesate în criteriile multiple, posedă datele pertinente, și pot fi astfel create, încît să exercite răspunderi globale, ca cele cerute de gestiunea ecosistemelor. „Pentru a evalua din plin eficiența unei strategii de conducere (în domeniul ecologic) e nevoie de a supraveghea răspunsul întregului sistem. Îmbunătățirea calității vieții poate fi realizată prin abordarea sistemică totală” scrie recent un autor.

Este adevărat că în ultimele două decenii un progres însemnat s-a înregistrat în mînuirea unui număr mare de factori, toate calculele fiind efectuate în mod automat de către computere. Ele au facilitat rezolvarea a numeroase probleme imediate practice, dar aceasta nu înseamnă că au și înzestrat gândirea științifică cu metodele necesare abordării sistemelor complexe, din familia cărora fac parte ecosistemele. Stăpînirea ecosistemelor nu va putea fi considerată ca realizată, decît în momentul în care se vor putea construi modelele satisfăcătoare ale fenomenelor ecologice, bazate pe măsuri adecvate, furnizate de matematici cantitative sau structurale, modele operaționale și predictive.

Marx a spus că omenirea nu-și pune decît probleme pe care le poate rezolva. Trebuie să spunem că, la această oră, știința înregistrează apariția unor metodologii mai bune, mai puternice, capabile să rezolve problemele sistemelor de complexitate mai avansată, cum sînt cele biologice, sociale, ecologice. Cunoașterea sistemelor ecologice este legată de progresul acestor metode în biologie, economie și sociologie, ele fiind de o natură mai înrudită cu acestea din urmă, decît cu sistemele tehnice închise. Printre inovațiile a căror durată în știință nu este mai veche de 2—3 decenii este încercarea de a măsura interacțiunea unor sisteme folosind conceptul de **entropie**, prin care s-a reușit să se măsoare o entitate de natură specială și anume nedeterminarea conținută de un experiment, foarte diferită de entitățile care fac obiectul determinărilor cantitative obișnuite (temperatură, lungime, viteză etc). Măsurarea informației care a împins mai departe frontierele științei se adaugă la apariția **utilității**, concept nou care introduce pe un spațiu de alternative o relație cu proprietăți de ordine, invariantă la transformarea lineară. Așa cum măsura informației a dat naștere **teoriei informației**, utilitatea grefată pe calculul probabilităților a dat naștere la **teoria jocurilor** (greșit prezentată de unele publicații marxiste acum 4—5 ani), iar combinată cu teoria statistică a generat **teoria deciziilor în condiții de incertitudine**.

Alte concepte noi, promițătoare sînt, mulțimile vagi, mulțimile stelate-finite, mențiunile matematice. Ele vor permite ameliorarea metodologiilor existente, a instrumentelor prin care reprezentăm fenomenele și procesele în vederea cunoașterii, stăpînirii și controlului lor.

Aș vrea să semnalez printr-o contribuție a acestor metodologii, discutarea sensului preocupării clasice de **echilibru**. Împrumutat din mecanică, conceptul de echilibru a intrat și în economie, iar de aici în sociologie și în sistemele ecologice. Multe studii iau drept obiectiv realizarea unei poziții de echilibru, asigurarea stabilității unui sistem. Or, sistemele dinamice, complexe și deschise de tipul celor ecologice nu pot fi bine înțelese numai în lumina acestui concept de echilibru, deși termenul este folosit cu insistență în literatura asupra mediului înconjurător. O valoare explicativă mai puternică o au mecanismele de **adaptare și învățare**, care asigură tranzațiile unui sistem cu mediul său extern. Echilibrul există în realitate pentru perioade prea scurte pentru a fi surprins. Interacțiunea continuă atît timp cît nu s-au consumat resursele de adaptabilitate ale factorilor în prezență, care înaintează sau regresează în virtutea legilor dialectice. Or, mecanismul învățării, o formă specială a mișcării, caracteristică sistemelor vii, complexe, ca societatea și mediul, este prea puțin cunoscut. Iată încă un subiect stimulat de ecologie.

Cercetătorii români au printre obiectivele lor perfecționarea metodologiei, rafinarea continuă a instrumentelor de analiză și modelare, de control și planificare a fenomenelor care privesc dezvoltarea societății noastre socialiste, modul de abordare, gândirea științifică și abordarea corectă a problemelor bucurîndu-se de o atenție deosebită. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a arătat necesitatea folosirii pe larg a formulei multidisciplinare. În raportul prezentat Congresului al XI-lea al P.C.R. ca și în Programul partidului, concepția materialist-dialectică de considerare a interdependențelor, a tratării fenomenelor în întregul lor și a dezvoltării armonioase a mecanismelor și structurilor vieții economice și sociale constituie un îndemn de folosire a achizițiilor celor mai noi ale științei, aflate în deplină consonanță cu această concepție.

DUFĂ CUM AM VĂZUT *), la baza teoriei schimbării naturii corporației, în societatea capitalistă, stă teza separării proprietății de controlul asupra acesteia. Teza nu este nouă. În literatura burgheză ea a fost abordată de fapt înainte de celebra lucrare din 1932 a lui A. Berle și G. Means: „The Modern Corporation and Private Property”, de către Th. Veblen care, în anii '20, de pe poziții critice, a lansat formula de „proprietari absenteiști” (absentee ownership), pe care i-a inclus în așa-numita „leisure class” — clasa parazită. Este adevărat că, în elaborarea acestei teorii, ideologia marelui capital a găsit un punct de sprijin real. Semnificația acestuia a fost însă denaturată. Problema a fost abordată încă de către K. Marx, martor al primei apariții ale societăților pe acțiuni și, o dată cu ele, a separării activității de conducere a întreprinderii de proprietatea asupra acesteia.

Nu se poate nega faptul că „dispersarea” proprietății în cadrul corporației, „anonimizarea” proprietarului și tot mai profunda profesionalizare, specializare a muncii de conducere — ca urmare a uriașei creșteri a dimensiunii unităților economice, a complexității problemelor pe care le implică și care presupun competență — au determinat delegarea unor atribuții și implicat a unor puteri decizionale către administratori, manageri. Dar, de o parte, „dispersarea” proprietății înseamnă, de fapt, o mobilizare, o concentrare a unei părți tot mai mari a bogăției sociale în vederea utilizării ei capitaliste, o capitalizare a acesteia. De altă parte, delegarea unor atribuții și chiar puteri decizionale nu înseamnă, dat fiind caracterul strict specificat și limitat al acestora din urmă, că managerii au dobândit „controlul” asupra proprietății. Concluzia că, prin acest „transfer”, proprietatea capitalului, ar fi ieșit de sub controlul proprietarilor lor, realizându-se astfel o

Ideologia burgheză în fața unor maladii de sistem (V)

„revoluție” în natura corporației și, prin aceasta, în natura și perspectivele capitalismului, se bazează pe o „mică” „escamotare” logică: este vorba de faptul că, în măsura în care se realizează, „transferarea controlului asupra deciziilor” se referă la modalitatea concretă de gestiune a capitalului (deciziile de competență, administrative), iar aceasta nu echivalează cu pierderea controlului asupra obiectivului (scopului) acestei gestiuni — profitul, autovalorificarea. Bazele elaborării teoretice a funcției logice-obiective a capitalului acționar au fost puse, după cum se știe, de către K. Marx. Separarea capitalului de împrumut din circuitul general al capitalului industrial — a rătat Marx — înseamnă separarea sa în capital-proprietate și capital-funcție¹⁾. Corespunzător, și profitul se împarte în două părți: dobânda și beneficiul întreprinzătorului. O asemenea împărțire a profitului, la început pur cantitativă, devine apoi calitativă; orice capital industrial, independent de sursă (propriu

sau de împrumut), împarte venitul său în plata pentru serviciul capitalului ca proprietate (dobânda) și funcție (venitul întreprinzătorului). Separarea capitalului-proprietate de capital-funcție nu afectează natura sa de valoare care se autovalorifică prin exploatarea muncii salariale. Se schimbă numai formele de autovalorificare. Acțiunile subiective ale persoanelor se supun necesității de autovalorificare a capitalului. Exact aceasta este situația în cazul capitalului pe acțiuni, care nu este decit o formă a capitalului de împrumut. Această concluzie a analizei teoretice marxiste este confirmată de cercetarea actuală, făcută chiar de autori burghezi — a realității „lumii corporațiilor”. Ar trebui adăugat aici că, în genere, separarea de care s-a vorbit mai sus nu este completă, iar marii acționari continuă să primească nu numai partea din profit pe care o reprezintă dobânda, ci și beneficiul întreprinzătorului. Acesta din urmă este doar parțial împărțit cu managerii și, mai ales, în măsura în care aceștia din urmă sînt ei înșiși acționari.

Peter Drucker care a fost unul dintre cei mai entuziaști susținători ai tezelor „revoluției managerilor” (lucrările „The Concept of Corporation” și „The New Society”), subliniază autocritic, într-un studiu publicat în „The Public Interests” (nr. 8, 1971), că între afirmațiile docte ale acestei teorii și „evenimentele reale” există o adevărată prăpastie. „Dacă controlul asupra corporațiilor ar fi fost preluat de managementul profesional — spune el — fuziunile de tot felul, dar mai ales „fuziunile de preluare” ar fi fost imposibile. În cazul fiecărei fuziuni, una din conducere a abdicat. Nici o conducere însă nu s-ar sinucide astfel, dacă ar fi imună față de controlul acționarilor, și ar putea asigura condițiile unei stăpîniri depline și sigure”. În repetate rânduri, arată el, „conducerea specialiștilor” a

fost răsturnată în numele unor „conducători de oameni practici”, care „făgăduiesc maximizarea profiturilor”.

Adevărul este, susține prof. William Letwin²⁾, că proprietarii, departe de a fi pierdut controlul scopului în care sînt utilizate capitalurile lor, „ii țin în frâu pe administratori și conducători”. Prof. Letwin explică și cum: „Acționarii, indiferent cît de mărunți și proști ar fi, pot în general să vadă dacă investițiile lor aduc dividende sau cresc în valoare și ei manifestă o violență comercială care nu cere neapărat foarte multă inteligență, descotorosindu-se de acțiunile care nu aduc dividende sau câștiguri de capital. Prin aceasta, prețurile unor asemenea pachete de acțiuni scad simțitor, și aceasta le face în ultimă instanță atrăgătoare pentru speculanți — oameni de inițiativă. Prin acest mecanism foarte simplu, conducătorii și administratorii care în mod vizibil nu dau randament, se trezesc adeseori concediați și înlocuiți cu directori sau administratori care s-au dovedit mai atenți față de țelurile proprietarilor de sporire a beneficiilor; puterea proprietarilor de a se debarasa de o conducere ineficăce, chiar dacă este bine înscăunată, se dovedește, în general, suficientă pentru a face ca drele de conducere să acționeze cum trebuie”. Și încă un argument adus de prof. W. Letwin: „...din studiile recente referitoare la stimulentele pentru cadrele de conducere din economia S.U.A., putem observa că directorii și administratorii de astăzi manifestă aceeași poftă viguroasă de venituri și bogăție care-i dădea puteri omului de afaceri din trecut... Mai mult decit atât, câștigurile personalului de conducere și o serie de avantaje, în special sub forma priorității la achiziționarea acțiunilor, tind să-l transforme pe însuși conducătorul eficient al unei întreprinderi în co-proprietar dîndu-i astfel un puternic imbold de a-și armoniza

fise

ACADEMIA „ȘTEFAN GHEORGHIU”

INSTRUMENTE DE POLITICĂ ȘI DE DOCUMENTARE A PROBLEMEI DE STAT

ECOLOGIE ȘI POLITICĂ

cd

● Ecologie și politică este un amplu documentar, elaborat în cadrul laboratorului pentru stu-

dierii problemelor progresului istoric contemporan în colaborare cu laboratorul pentru problemele științei conducerii societății socialiste de pe lângă Academia „Ștefan Gheorghiu”, în coordonarea științifică a prof. univ. dr. Sergiu Tamaș și redactarea Sofiei Jacob. Caietul apare sub egida Academiei „Ștefan Gheorghiu”, a Institutului de științe politice și de studiere a problemei naționale, precum și a Olicului de documentare și informare științifică (1/1976, 440 p.). Conținutul este structurat pe secțiunile: I. Ecologie umană. Direcții de cercetare; II. Sistemele politice și criza ecologică; III. Ecologie și economie; IV. Aspecte ale problemelor ecologice pe plan internațional. Caietul cuprinde numeroase studii sau fragmente din studii și cărți, pe problemele secțiunilor men-

ționate, semnate de autori de prestigiu români, sovietici, italieni, francezi, englezi, americani ș.a.

B.N. MIHAILEVSKI

sistemul de modele ale planificării economice pe termen mijlociu

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ

● În lucrarea economistului sovietic, B. N. Mihalevski Sis-

temul de modele ale planificării economice pe termen mijlociu, apărută în traducere românească (Editura Științifică și enciclopedică, București, 1976, 508 p.), se încearcă, folosindu-se conceptul de sistem în dezvoltare, să se răspundă la întrebarea: cum anume este posibil să se calculeze, cu ajutorul procedurilor euritmice, care înglobează și metode exacte, un plan al economiei naționale pe termen lung, extrem de agregat, corelat sub toate aspectele sale principale (pentru un orizont de plan de pînă la 10-12 ani)? Sînt abordate cinci probleme fundamentale: 1. delinirea calitativă și formală a sistemului în dezvoltare, însoțită de analiza critică a perioadelor modelelor existente; 2. prezentarea detaliată a stării tehnice a modelelor economiei naționale, anali-

Interesele ca director și ca proprietar...". Ph. I. Blumberg conchide: „Separarea proprietății de controlul asupra acesteia este astfel fals pusă de teoreticienii schimbării naturii corporațiilor. Ea înseamnă separarea proprietății de **utilizarea** acesteia, dar nu presupune transferarea către manageri a controlului asupra scopului utilizării, nu presupune în politica corporațiilor elemente care să permită concluzia că controlul managerial a dus în fapt la o politică diferită decât în cazul controlului acționarilor. Astfel, teza „noilor obiective” ale corporațiilor nu se justifică, „separarea proprietății și controlului nu a avut semnificația economică care atât de des i se atribuie”³⁾.

UN ALT ASPECT ce trebuie reținut este și faptul că există încă un număr destul de mare de corporații care se află sub control familial — al unui grup restrâns de familii — sau sub controlul unei minorități extreme a acționarilor care dețin în capitalul corporației o pondere ce le conferă dreptul acestui control. Conform unor studii recente, dar pentru care nu s-a dispus decât de date din 1963, din primele 500 cele mai mari firme americane, 123 nu erau sub nici un aspect controlate de manageri⁴⁾. În 1967, revista „Fortune”, cunoscuta publicație a marului capital, estima că din primele 500 firme numărul celor în care 10% și mai mult din active⁵⁾ (suficient pentru a o controla) se concentra în mâinile unei sau câtorva familii, era de cca. 150. Așa cum menționează Phillip I. Blumberg, invocând și cercetările prof. Melvin Eisenberg, pe măsura descreșterii dimensiunii firmei, crește numărul celor în care puterea se concentrează familial. Pe baza investigațiilor unui larg material faptic, prof. Burche Philip a ajuns la concluzia că, de fapt, controlul familial este, chiar și în marile corporații, de o amploare atât de mare încât teza revoluției managerilor trebuie reevaluată.

Cu atât mai puternic este el în corporațiile mijlocii și mici.

Liderul businessului le este „difil”, fie și numai verbal „să renunțe la primatul profitului ca obiectiv al corporației”. Inseși „noile obiective” ale corporației invocate de teoreticienii burghezi nu pot fi realizate decât prin creșterea profiturilor: „pentru a supraviețui, ...corporațiile trebuie să opereze pentru profit”⁶⁾. „Profitul este necesar pentru stabilitatea și creșterea întreprinderii”⁷⁾. Infirmind raționamentele lui Galbraith, Baumol ș.a. despre dispariția raportului causal dintre profit și interesul managerilor și apariția unui alt raport — între creșterea dimensiunii și aceste interese — R. Lerner afirmă, pe baza unor cercetări empirice, că „profitul și rata profitului sunt variabilele majore în determinarea remunerației executivului” și că „natura și structura recompenselor și stimulentele în corporațiile controlate de manageri au fost legate de urmărirea intereselor acționarilor”⁸⁾ — adică de profit.

Nemaicontestând, în fața evidenței, obiectivul profitului ca atare, unii economiști neagă doar faptul că firmele ar urmări maximizarea lor. Profitul nu ar fi unicul și nici principalul obiectiv, ci unul din numeroasele posibile. Argumentarea suferă însă de un viciu logic evident. Sensul existenței capitalului este creșterea valorii sale. Modalitatea de realizare a acestui obiectiv o constituie capitalizarea plusvalorii — proces care îmbracă forma acumulării profitului. Existența lui confirmă realizarea în fapt a mobilului activității capitalului, iar mărimea lui — a vitezei autovalorificării. Astfel mobilul funcționării capitalului și determinarea lui cantitativă sunt laturi, aspecte deosebite (chiar dacă strins legate) ale raportului. Este adevărat că maximizarea profitului este o tendință — nivelul lui maxim nici nu se poate determina — dar rezervele față de

posibilitatea realizării acestei tendințe nu sînt prin nimic justificate. În primul rînd caracterul monopolist al economiei capitaliste contemporane — respectiv controlul asupra costurilor, prețurilor și cererii — pe care sistemul corporațiilor îl exercită, creează condiții optime ca tendința de maximizare să se realizeze în fapt. Un indiciu, indirect desigur, îl constituie rata diferită a profitului pentru diferitele grade de concentrare. Într-o serie de studii empirice se subliniază — așa cum o atestă un analist al problemei, Phillip I. Blumberg, — că „rata profitului tinde a fi mai înaltă cu 50% sau mai mult în industriile puternic concentrate în comparație cu industriile de concentrație moderată”. În al doilea rînd, tendința de maximizare a profitului trebuie privită în timp. Profitul maxim poate fi conceput nu numai per unitate de produs, ci agregat, pe ansamblul mărfurilor vîndute într-o unitate de timp. În lumina celor de mai sus este clar că celelalte obiective ale corporației — maximizarea vînzărilor, maximizarea creșterii etc. — considerate de teoreticienii burghezi ca fiind principale, sau cel puțin egale ca importanță cu profitul, nu

reprezintă altceva decît instrumente, modalități ale efortului de maximă autovalorificare a capitalului. Acesta este numitorul comun al tuturor diferitelor obiective concrete ale comportamentului corporației — inclusiv al celor subsumate noțiunii de „responsabilitate socială”.

Profitul nu este însă numai mobilul ci — în virtutea acestui rol — și regulatorul producției capitaliste — atât la nivelul firmei, cit și la nivelul întregului organism economic. El este criteriul și mobilul distribuirii resurselor între sferile producției sociale, regulatorul utilizării veniturii naționale și prin aceasta unul dintre cei mai importanți factori ai mișcărilor ciclice a economiei capitaliste. G. Stigler, spre exemplu, constată strînsa legătură causală dintre rata profitului și dinamica investițiilor în industria prelucrătoare a S.U.A.⁹⁾, iar un studiu a lui „First National City Bank” atrage de curînd atenția asupra „sensibilității investițiilor față de rata profitului”¹⁰⁾ ca fiind „punctul cheie” al sistemului liberei întreprinderi.

Vasile PILAT

¹⁾ Vasile Pilat, Ideologia burgheză în fața unor maladii de sistem (IV). Revista economică nr. 12/1976.

²⁾ K. Marx, Capitalul, vol. III, partea I, secțiunea V. Scindarea profitului în dobîndă și beneficiul întreprinzătorului, 1953 p. 331—338.

³⁾ William Letwin: The Past and Future of the American Businessman, în: The American Business Corporation, MIT Press, 1972, p. 17—39.

⁴⁾ Phillip I. Blumberg, op. c. p. 150.

⁵⁾ idem

⁶⁾ Această cifră de 10% este aproximată oficial printr-o serie de documente (The Securities Exchange Act of 1934, Investment Companies Act of 1940 și Williams Act of 1969. În 1972 acest nivel s-a redus la 5%. Ni-

velul de 5% a fost indicat și de alte documente. Uneori s-a menționat și 2%. În orice caz, dacă puterea de „control” înseamnă în primul rînd puterea de a-i schimba pe directori, trebuie menționat că, așa cum arată Phillip Blumberg, „puterea de a selecta sau schimba conducerea este afectată nu numai de proprietate” ci și de „ponderea mașinii electorale a corporației” (op. c. p. 92).

⁷⁾ K. Davis and R. C. Blomstrom, op. c. p. 205

⁸⁾ E. Epstein, op. c. p. 150; R. Barber, op. c. p. 14

⁹⁾ Ph. I. Blumberg op. c. p. 150

¹⁰⁾ G. Stigler, Capital and Rates of Return in Manufacturing Industries, Princeton, 1963, p. 6

¹¹⁾ First National City Bank Monthly Economic Letter, February 1974, p. 15

zîndu-se aproape toate modelele elaborate în U.R.S.S. și în alte țări socialiste. Totodată, s-a efectuat o examinare amănunțită a modelelor macroeconomice elaborate în Occident, punîndu-se accentul pe desprinderea critică a procedeeelor tehnice specifice de construire și utilizare practică a modelelor cit și a metodelor respective de calcul; 3. descrierea succintă a sistemului de modele de descompunere cu cinci niveluri ale planificării pe termen mijlociu (structura lui, principiile de calcul, caracteristicile informaționale și de calcul, expunerea rezultatelor practice); 4. nivelul I al sistemului de modele cuprinde formularea economico-matematică a modelului dinamic monosectorial pentru calculul indicatorilor de bază ai planificării de perspectivă în an-

samblu. În forma cea mai simplă, acest model se bazează pe conceptul de echilibru general; 5. În final, modelul dinamic monosectorial este reformulat prin includerea expresă a principiului nonechilibrului structural și a descrierii simultane mai complete a diferitelor aspecte (fizice, valorice, financiare) ale unui sistem macroeconomic uni-dimensional.

Adunarea generală a AROMAR

Sala Mică a Palatului a găzduit sîmbătă 27 martie 1976 lucrările Adunării Generale a Asociației Române de Marketing, care în prezent reunește peste 3 000 de membri, specialiști din întreprinderi productive și de comerț, din învățămînt și instituții centrale, membri grupați în 8 filiale teritoriale ce

acoperă 15 județe. Adunarea a făcut o trecere în revistă a activității desfășurate în ultimii doi ani de asociație, aprobîndu-se totodată planul de activitate pentru perioada 1976—1977. S-au adoptat de asemenea unele amendamente la statutul asociației, potrivit sarcinilor ce-i revin în sprijinirea cit mai eficientă a activităților de cercetare, producție și comerț. A fost aprobat noul birou executiv și consiliul de conducere al asociației, format din 31 de membri: Radu Abagiu (vicepreședinte), Mihail Băicuși, Jean Beiu, Gheorghe Cojocaru, Petru Cornoș (membru b.e.), Gheorghe Dalea, Iulian Dănescu, Ion Florea, C-tin Fota (vicepreședinte), Gheorghe Fețeanu (membru b.e.), Ioan Gionea, Gheorghe Hera, Nicolae Jaldea, Gheorghe Ionescu, C-tin Lazăr, Vasile Mercioiu, (vicepreședinte), Alexandru Necula, (vicepreședinte), Nicolae Nicolae,

(președinte), Costin Murgescu (vicepreședinte), Lucia Olinic, Ion Ozon, C-tin Proca, Ion Prundus, Alexandru Puiu, Dumitru Rusu, Traian Silea, Ion Staicu, Viorela Sion, Nicolae Suciu, Ion Tomescu (membru b.e.), Ștefan Tompa. Alături de cele 4 secții specializate, existente pînă în prezent: „Teorie, metodologie și învățămînt” (președinte prof. dr. M. C. Demetrescu); „Metalurgie, construcții de mașini” (președinte Ing. Ion Bătrina); „Produce chimice” (președinte dr. ing. Paul Ștefănescu); „Bunuri de consum” (președinte dr. Radu Paul), au mai fost create două noi secții: „Design” (președinte prof. Paul Bornovschi) și „Publicitate — promovare” (președinte ing. Romus Brad).

TISE

DINAMIZAREA SCHIMBĂRILOR STRUCTURII SOCIETĂȚII SOCIALISTE

(Urmare din pag. 2)

paniei agricole de primăvară, realizării planului în legumicultură, a programului de dezvoltare a zootehniei în vederea satisfacerii în condiții superioare a consumului populației. Tărânimii cooperatiste și în general, populației satelor, potrivit Legii organizării producției și a muncii în agricultură, revenindu-i sarcina patriotică de a-și intensifica eforturile pentru ca agricultura, încă din acest prim an al cincinalului să-și îndeplinească sarcinile prevăzute; anul 1976 trebuie să devină anul hotărâtor pentru redresarea economică a C.A.P. rămase în urmă. În acest sens, după cum s-a subliniat la această consfătuire, cooperarea tot mai strinsă dintre I.A.S. și C.A.P., generalizarea experienței înaintate, ca și îmbunătățirea activității S.M.A. prin creșterea răspunderii pentru calitatea lucrărilor prestate și legării lor organice de unitățile cooperatiste, constituie căi sigure de mărirea aportului agriculturii la schimbul de activități cu industria și celelalte ramuri neagricole în vederea creșterii potențialului economic al țării și ridicării nivelului de trai al întregului popor.

Traducerea în practică a Directivelor Congresului al XI-lea privind continuarea industrializării țării, concomitent cu modernizarea și intensificarea agriculturii, în pas cu cerințele actualei revoluții tehnico-științifice, vor determina o creștere cantitativă și calitativă a schimbului permanent de activități dintre industrie și agricultură, o amplificare și diversificare continuă a raporturilor de colaborare și ajutor reciproc, pe linia producției și a schimbului, dintre clasa muncitoare și țărâtime, o îmbinare tot mai strinsă a intereselor celor două clase, ridicând astfel pe o treaptă superioară alianța și intrajutorarea socialistă, tovărășească dintre ele.

Spre societatea unitară a oamenilor muncii

ȚINÎND SEAMA de mutațiile ce intervin în structura celor două clase deținătoare ale puterii politice și economice, de convergența tot mai accentuată a intereselor și aspirațiilor lor de bază, dar și de contradicțiile neantagoniste dintre ele, **Programul P.C.R.** apreciază că: „**Alianța muncitorească-țărănească va reprezenta și în viitor factorul esențial al progresului economic și social în țara noastră, principala forță politică care va asigura dezvoltarea continuă a cuceririlor revoluționare ale poporului, mersul înainte al societății pe calea socialismului și comunismului.**”

Dintre aspectele noi, creatoare și originale ale politicii partidului nostru privind întărirea alianței muncitorești-țărănești în actuala etapă, consider necesar a fi relevate, în acest context, următoarele direcții:

1. Dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, pe baza introducerii progresului tehnico-științific atât în industrie, cât și în agricultură — drept **premisă materială fundamentală** a întăririi alianței dintre muncitori și țărani, a transformării muncii agricole într-o varietate a muncii industriale, a omogenizării societății până la fărâșirea societății unitare a tuturor oamenilor muncii.

2. Dezvoltarea continuă și ridicarea pe un plan superior de socializare a celor două forme de proprietate socialistă, de intensificare a colaborării și conlucrării dintre ele în toate sferile reproducerii, drept **premisă economică** de bază a noilor mutații calitative în interiorul celor două clase, a întăririi unității și coeziunii dintre ele până la ștergerea oricăror deosebiri de clasă.

3. **Folosirea conștientă** a relațiilor marfă-bani și a celorlalte categorii valorice, a pîrghiilor economice și financiare, de sporire a cointeresării materiale personale și colective a muncitorilor și țărănilor, de armonizare, pe un **plan tot mai înalt**, etic a intereselor acestora cu interesele generale ale societății.

4. Reducerea treptată a deosebirilor dintre cele două clase și sub aspectul nivelului și formelor de **retribuire după muncă**; retribuția țărănilor cooperatori apropiindu-se din aceste puncte de vedere de retribuția muncitorilor industriali. Totodată, țărâtimea cooperatistă, inclusă în sistemul asigurărilor sociale de stat, devine în măsură egală cu ceilalți oameni ai muncii beneficiară a fondurilor sociale de consum.

5. **Sistematizarea și urbanizarea mediului rural** corelată cu repartizarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, ceea ce va duce la crearea treptată a unor condiții egale de viață și muncă ale țărănilor cu cele ale muncitorilor, la ștergerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat.

6. **Pregătirea sistematică a forței de muncă** pentru industrie și agricultură, pe baza calificării și reciclării lucrătorilor din cele două ramuri, prin instruirea și cuprinderea, într-o perspectivă apropiată, a acestora în întregime în învățămîntul liceal, ceea ce va conduce, în condițiile proceselor de producție mecanizate, automatizate și cibernetizate, la dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală.

7. Activitatea de educare politică, comunistă a întregului popor, de ridicare a **conștiinței socialiste**, de formare a omului nou, în spiritul eticii și echității socialiste.

8. Sprijinirea țărănilor necooperativizați din zonele de deal și munte, atragerea gospodăriilor acestora și, în genere, a tuturor gospodăriilor țărănești, pe baza cointeresării materiale, la sporirea fondului central de produse agricole.

În concluzie, abordînd problema rolului celor două clase noi ale societății socialiste, a raporturilor dintre ele și a mutațiilor ce au loc în interiorul lor, partidul nostru pornește de la dialectica materialistă a claselor sociale, care în evoluția lor istorică, trec printr-o dezvoltare și transformare continuă, până la dispariția lor și formarea societății unitare a tuturor oamenilor muncii.

IMPERIALISMUL — STADIUL CEL MAI ÎNALT ȘI ULTIM AL CAPITALISMULUI

(Urmare din pag. 18)

O formă de manifestare deosebit de complexă a capitalismului monopolist de stat este **intervenția sa în relațiile economice externe**. Această formă de intervenție a capitalismului monopolist de stat se realizează prin toate fluxurile economice interțări: prin subvenții, credite și garanții acordate exportatorilor monopolizati, precum și prin anumite facilități importatorilor de mărfuri; prin credite și alte avantaje acordate exporturilor de capital; prin sprijinirea importurilor internaționale private; printr-o anumită politică valutară etc.

Un loc special în ansamblul capitalismului monopolist de stat ocupă **uniunile monopoliste internaționale cu participarea unor**

state din Europa occidentală, respectiv, așa-numita integrare monopolist-statală. Concretizarea cea mai reprezentativă a acestei forme este Comunitatea Economică Europeană sau Piața Comună. Apărută pe baza Tratatului de la Roma (semnat în martie 1957 și intrat în vigoare la 1 decembrie 1958) la care au aderat inițial șase țări (Franța, R.F.G., Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg), în prezent, Piața Comună cuprinde în structura sa nouă membri (de la 1 ianuarie 1973 au mai aderat ca membri Anglia, Irlanda și Danemarca) și un mare număr de „asociați”, în special, din rîndul tinerelor state africane.

„Integrarea” monopolistă este o formă specială de reîmpărțire a piețelor de desfacere și a surselor de materii prime, de reîmpărțire a sferelor de influență în concordanță cu raportul de forțe actual din lumea capitalistă, o formă nouă de pătrundere a marilor monopoluri internaționale în economia țărilor mai mici sau mai slab dezvoltate. Practica dovedește că aceste uniuni monopoliste interstatale nu au putut și nu vor putea desființa contradicțiile acute din capitalismul contemporan, că ele generează forme noi de concurență, agravează și amplifică contradicțiile interimperialiste.

ECONOMIE MONDIALA

Sesiunea Comisiei economice O. N. U. pentru Europa

PERSPECTIVE NOI DE COLABORARE ÎNTRU TOATE ȚĂRILE DIN ZONĂ

ÎN PERIOADA 30 martie—9 aprilie 1976, la Palatul Națiunilor din Geneva are loc cea de-a XXXI-a sesiune anuală a Comisiei economice a O.N.U., pentru Europa.

În contextul preocupărilor și eforturilor legate de transpunerea în viață a hotărârilor adoptate de Conferința pentru securitate și colaborare în Europa, lucrările apropiatei sesiuni a C.E.E./O.N.U. capătă un caracter deosebit. Este știut faptul că prin Actul final al C.S.C.E. statele semnatare au convenit, între altele, să atragă C.E.E./O.N.U. — ca organism cu vocație general-europeană care reunește practic toate țările participante la C.S.C.E. — la realizarea, prin acțiuni concrete, a unora din hotărârile de natură economică adoptate la Conferință. Se așteaptă ca la sesiunea din acest an, prima întrunire plenară a Comisiei după încheierea C.S.C.E., să fie examinate direcțiile viitoare de acțiune ale C.E.E./O.N.U. pe linia promovării colaborării economice și tehnico-științifice europene, cu luarea în considerare a noilor sarcini care i-au fost încredințate prin Actul final al C.S.C.E.

Lucrările sesiunii se desfășoară pe baza unor documente pregătite de Secretariatul Comisiei, dintre care se detașează, prin importanța propunerilor conținute, raportul Secretarului executiv, Janez Stanovnik, intitulat „Activitățile viitoare ale Comisiei”.

DUPĂ CUM SE CUNOAȘTE, cea de-a XXIX-a sesiune a Comisiei, desfășurată la București în aprilie 1974, a adoptat în unanimitate o rezoluție propusă de România privind locul și rolul activităților C.E.E./O.N.U. în stimularea și promovarea colaborării pe plan regional. Rezoluția, pornind de la sublinierea mulțimii pozitive care s-au produs în ultimii ani în Europa și în lume, de la imperativul instaurării unei noi ordini economice internaționale, reafirmă necesitatea creșterii contribuției C.E.E./O.N.U. la dezvoltarea cooperării economice, științifice și tehnologice, a schimburilor comerciale europene și implicit la consolidarea procesului de edificare a păcii și securității în Europa. Se cerea Secretarului executiv al Comisiei să pregătească un raport conținând sugestii și propuneri de acțiuni în această direcție.

Prezentat la sesiunea Comisiei din primăvara anului trecut, raportul Secretarului executiv nu făcea și nu putea să țină seama de rezultatele Conferinței pentru securitate și colaborare în Europa care la acea dată era în plină desfășurare. Iată de ce, în continuarea rezoluției inițiate de țara noastră, plenara Comisiei de anul trecut a cerut Secretarului executiv să elaboreze un nou raport, în spiritul celor convenite în cursul lucrărilor de la București și cu luarea în considerație a noilor sarcini derivând din Actul final al C.S.C.E. Raportul ce urmează să fie discutat acum se referă la noile perspective de colaborare, la adaptările posibile în activitatea Comisiei, precum și la procesul de adaptare ca atare.

Propuneri concrete de orientare a activităților

SCHIMBĂRILE economice și politice petrecute în ultimul timp în Europa sînt de natură să influențeze posibilitățile de colaborare intraregională.

Faptul că țările membre ale C.E.E./O.N.U. devin din ce în ce mai conștiente de interdependența economiilor lor întărește nevoia și voința de a promova cu și mai multă vigoare colaborarea între toate țările, independent de orînduirea social-politică. Creșterile însemnate din ultimul timp ale comerțului dintre țările membre ale C.E.E./O.N.U. au reflectat îmbunătățirea climatului politic în regiune, evoluție de natură să ofere, în continuare, stimulente pentru o sporire mai viguroasă a comerțului. În același timp, desfășurarea cu succes a lucrărilor C.S.C.E. și semnarea Actului final la 1 august 1975 au întărit cadrul favorabil pentru colaborarea economică în regiune. După cum se știe, Actul final cuprinde o secțiune specială „Cooperarea în domeniile economiei, științei și tehnicii și mediului înconjurător”.

Pornind de la aceste elemente, Secretarul executiv al C.E.E./O.N.U., în raportul prezentat actualei sesiuni, formulează propuneri concrete și sugestii privind activitatea de viitor a Comisiei. În acest sens se subliniază că programele de colaborare existente trebuie „adaptate pe baze pragmatice” în conformitate cu evoluția relațiilor economice în regiune, iar eforturile trebuie îndreptate acolo unde „cooperarea interguvernamentală pare să fie reciproc avantajoasă și de valoare practică”.

Întărirea, lărgirea și adîncirea colaborării în cadrul C.E.E./O.N.U. necesită, din punct de vedere metodologic, o abordare globală, mai dinamică și de perspectivă. Prin activitatea sa, se subliniază în raport, Comisia trebuie să sprijine guvernele în pregătirea programelor viitoare de dezvoltare. În condițiile actuale, în care se produc modificări structurale fundamentale, analiza retrospectivă și extrapolarea trecutului sînt insuficiente pentru evaluarea și examinarea diferitelor posibilități de dezvoltare în viitor.

În domeniul comerțului intraregional, trebuie sporite posibilitățile potențiale prin eliminarea obstacolelor și aplicarea unor măsuri pentru expansiunea și diversificarea lui. O atenție specială trebuie acor-

dată promovării cooperării industriale, realizării unor proiecte majore, de interes comun pe termen lung, dezvoltării unor facilități și practici de comerț mai eficiente.

Aplicarea științei și a tehnologiei nu trebuie privită ca un scop în sine, ci ca parte integrantă a politicii economice de ansamblu în scopul soluționării celor mai urgente probleme.

Un element esențial al planurilor și programelor economice, precum și al politicilor atît la scară națională cît și internațională, trebuie să-l constituie îmbunătățirea condițiilor de mediu. Scopul deciziilor guvernamentale și interguvernamentale nu trebuie să fie doar creșterea producției, ci creșterea bunăstării în general.

O atenție imediată ar trebui acordată creării unei infrastructuri internaționale pentru economia regiunii care să cuprindă facilități de transport adecvate, asigurarea aprovizionării cu energie și materiale de bază. De asemenea, o parte a activității C.E.E./O.N.U. trebuie să fie dedicată creșterii eficienței în folosirea energiei și a altor resurse, precum și eliminării risipei în utilizarea pămîntului, a apei, a pădurilor etc.

Interesele țărilor în curs de dezvoltare, inclusiv ale celor din zona C.E.E./O.N.U., trebuie să fie luate în considerare. Este necesar ca Comisia să-și aducă o contribuție efectivă la eforturile globale pentru realizarea unui nou model al relațiilor economice internaționale.

Domeniile unor adaptări posibile

ÎN CONDIȚIILE ACTUALE, politicile economice naționale nu pot fi formulate fără referire la contextul internațional. În acest sens, Comisia îi revine un rol important în coordonarea diferitelor politici și în prevederea criteriilor directorate pentru munca organelor subsidiare. De asemenea, C.E.E./O.N.U. trebuie să caute să dezvolte programe cu caracter intrasectorial, multidisciplinar, iar programele cu caracter specific să fie corelate cu programe din alte domenii. Această muncă de coordonare trebuie efectuată în toate fazele programelor și corelată cu munca altor organisme O.N.U.

Nevoia cooperării interguvernamentale în stabilirea unor obiective pe termen mediu și lung în cadrul C.E.E./O.N.U. se impune cu atît mai mult cu cît crește interdependența economică a statelor.

Programarea unor obiective economice pentru cinci sau zece ani bazate pe exploatarea tendințelor trecute nu mai este suficientă. Tocmai de aceea se propune elaborarea unui studiu despre „Perspectiva economică globală” pentru regiunea C.E.E./O.N.U. pînă în 1990, studiu care să prevadă cadrul de bază pentru examinarea de către guvernele țărilor membre a tendințelor în

cadru economiei regiunii și formularea unor politici adecvate. Activitatea Comisiei în această direcție trebuie să fie permanentă și să cuprindă într-o corelare deplină munca tuturor organelor subsidiare.

În mod special, se arată în raportul Secretarului executiv al C.E.E./O.N.U., ar fi de dorit să se pregătească analize de perspectivă despre dezvoltarea și aplicarea științei și tehnologiei, despre ramuri economice importante și de interes deosebit pentru țările din zonă, despre îmbunătățirea condițiilor de mediu și impactul acestora asupra activității economice.

Pînă în prezent s-au elaborat unele studii de perspectivă cum ar fi cel pentru produsele de bază și pentru energie. Ultimul e necesar să fie dezvoltat ca parte a programului global pentru energie. Alte domenii propuse pentru studii de perspectivă sînt: factorii de creștere și politicile de investiții, coordonarea regională globală, tendințele în folosirea forței de muncă, proiectele pe termen lung de interes comun în domeniul transporturilor etc.

În domeniul comerțului și al cooperării industriale activitatea Comisiei are ca scop eliminarea obstacolelor, promovarea și diversificarea comerțului. În concordanță cu prevederile Actului final al CSCE în materie, Comisia va trebui să-și intensifice activitatea în legătură cu schimburile de informații asupra politicilor și programelor comerciale pe termen mediu și lung și asupra legislației privind comerțul exterior, cooperarea industrială inclusiv proiecte de interes comun, marketing, facilități și proceduri comerciale precum și problemele comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare din regiune. Comerțul intraregional va putea fi sprijinit și prin elaborarea perspectivei pe termen lung a comerțului, ca parte a studiului „Perspectiva economică globală”. De asemenea, studiul început în cadrul CEE/ONU privind difuzarea informațiilor despre acordurile comerciale, economice, industriale, de cooperare tehnico-științifică pe termen lung va fi extins, în sensul creării unui sistem multilateral de notificare a legislației și regulilor privind comerțul exterior.

Pe de altă parte, în curind va fi creat un Centru pentru cooperare industrială și se va termina elaborarea unui ghid pentru contracte de cooperare în acest domeniu. Proiecte de interes comun privind resursele energetice, utilizarea materiilor prime, transporturile, inclusiv transportul pe apă, ar putea fi organizate pe o bază multilaterală în cadrul CEE/ONU. Pentru aceasta se impune, printre altele, armonizarea prevederilor tehnice, a standardizării, inclusiv a certificării etc. Luînd în considerare interesele țărilor în curs de dezvoltare din regiune, Comisia își propune să ia în continuare inițiative care să asigure folosirea în mai mare măsură a mecanismelor ei pentru ridicarea economică a acestor țări.

Programele CEE/ONU prevăd o serie de activități în domeniul științei și tehnologiei cum ar fi: transferul de tehnologie, dezvoltarea schimbului de informații științifice și tehnice, inclusiv vizite ale oamenilor de știință și specialiștilor ca mijloc de promovare a unor asemenea schimburi, pregătirea unor proiecte și aranjamente de interes și avantaj reciproc în diferite sectoare de activitate economică (agricultură, energie, transporturi, chimie etc.). În le-

gătură cu acestea și integrat în studiul „Perspectiva economică globală”, se prevede pregătirea unei perspective a dezvoltării tehnologice în regiune, cu identificarea problemelor critice care necesită atenția prioritară în politicile tehnologice naționale și internaționale.

Una din activitățile principale ale Comisiei în legătură cu mediul înconjurător constă în aceea de a veghea asupra compatibilității între căile și mijloacele de asigurare a progresului economic și tehnologic, pe de o parte, și protecția și îmbunătățirea condițiilor de mediu, pe de altă parte. În acest scop, ca parte integrantă a „Perspectivei economice globale”, urmează să fie pregătit un studiu asupra „Perspectivelor mediului înconjurător”. De asemenea, atenția Comisiei va trebui să fie îndreptată și asupra problemelor specifice: ale poluării aerului și a apei, ale conservării resurselor, ale recuperării deșeurilor, ale folosirii mai raționale și eficiente a pămîntului etc.

În ceea ce privește cooperarea interguvernamentală în domeniul transporturilor, printre direcțiile sale principale se numără: simplificarea și armonizarea formalităților la frontiere, stabilirea unor măsuri internaționale de siguranță, racordarea internațională a rețelelor rutiere și de navigație, eliminarea obstacolelor din calea comerțului imputabile transporturilor etc. O atenție deosebită urmează să fie acordată eliminării unor disparități economice regionale prin legarea mai strînsă și mai ușoară a țărilor și zonelor în curs de dezvoltare cu centrele mai dezvoltate. În acest context, vor trebui avute în vedere proiectele de un interes deosebit pentru țările în curs de dezvoltare din regiune și care necesită eforturi susținute, în cooperare cu PNUD.

Cooperarea în cadrul C.E.E./O.N.U. în domeniul energiei necesită măsuri pentru o mai mare economie și folosirea cu eficiență a energiei, dezvoltarea unor tehnologii noi, creșterea și diversificarea comerțului cu combustibili și examinarea în comun a perspectivelor pe termen lung. Propunerile Comisiei cuprind în acest sens proiecte în domeniul cărbunelui, gazului și electricității etc. De asemenea, se află în studiu un număr de proiecte de conservare a energiei, cum ar fi cele de folosire a căldurii emenate de centralele electrice.

Comisia, se arată în raportul Secretarului său executiv, trebuie să acorde o importanță mai mare specializării în industria prelucrătoare. Programele CEE/ONU cuprind acțiuni de cooperare interguvernamentală în ramuri ca: oțel, chimie, construcții de mașini, electrotehnică, industria lemnului etc. Noile posibilități care se deschid pentru specializare pe o bază regională mai largă trebuie să promoveze proiecte de interes comun în ramurile care necesită resurse importante sau piețe largi de desfacere. Studiile de perspectivă care se vor întocmi ca parte integrantă a „Perspectivei economice globale” vor trebui să cuprindă, printre altele, și problemele de un interes deosebit pentru țările în curs de dezvoltare din zonă.

În domeniul agriculturii și al produselor forestiere, pe lângă studii de perspectivă pe termen lung, o atenție deosebită trebuie acordată și comerțului cu produsele respective, armonizării standardelor și normelor tehnice. De asemenea, problemele aprovizionării cu apă necesită o intensifi-

care a cooperării interguvernamentale. Se are în vedere stabilirea unor planuri pe termen lung de folosire a acestei resurse care este din ce în ce mai solicitată.

Pentru sporirea rolului și eficienței Comisiei

LA BAZA RAPORTULUI Secretarului executiv al Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa, Janez Stanovnik, care urmează să fie dezbătut la actuala sesiune anuală a Comisiei, stă conștiința faptului că în activitatea CEE/ONU trebuie introduse importante schimbări în lumina Actului final al CSCE. Se poate releva că schimbările preconizate tind către sporirea rolului și eficienței CEE/ONU, cerință exprimată nu o dată de România și concretizată, printre altele, în rezoluția prezentată de țara noastră la sesiunea Comisiei de la București, din 1974.

O atenție deosebită este acordată țărilor în curs de dezvoltare din Europa, problemelor care preocupă aceste țări. O serie de acțiuni concrete sînt sugerate în vederea sprijinirii acestor țări, a micșorării decalajelor existente între ele și țările dezvoltate din regiune.

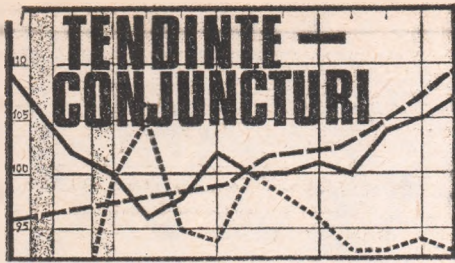
În cadrul acțiunilor preconizate se acordă prioritate unor domenii de un real interes la scara întregii Europe: comerț intraeuropean, cooperare industrială, științifică și tehnică, energie, transporturi, mediu, agricultură etc. În aceste sectoare de activitate raportul schițează programe concrete de acțiune a căror aplicare ar fi de natură să sprijine țările membre în procesul dezvoltării lor, să faciliteze conlucrarea între țările din regiune. În optica Secretarului executiv capătă pondere activitatea practică, cooperarea efectivă, cercetarea în comun a unor teme cu valoare practică, schimbul de date și informații.

Din punct de vedere metodologic, se observă în raport o modificare în abordarea raporturilor general-europene. În primul rînd se pune un accent deosebit pe aspectele dinamice, pe acțiunile de perspectivă, pe proiecte majore de interes comun, pe termen lung, schițîndu-se prognoze pînă în anul 1990. În al doilea rînd, se încearcă o abordare globală a raporturilor europene care să surprindă modificările structurale internaționale și să constituie un sprijin real pentru programele și planurile de dezvoltare națională. Se preconizează ca, pe lângă analiza evoluțiilor trecute și utilizarea extrapolărilor, guvernele să poată găsi în aceste prognoze elaborate de CEE/ONU posibilități potențiale noi în stabilirea politicii lor generale.

Întregul raport este străbătut de ideea că accentul trebuie pus pe intensificarea cooperării între toate țările membre, indiferent de sistemul economic și social-politic. Analiza făcută în raport se referă la relațiile general-europene și nu la raporturile dintre zone geografice sau grupuri altfel constituite din Europa.

Sînt reunite astfel premisele ca dezbaterile asupra raportului Secretarului executiv al CEE/ONU să facă să avanseze atragerea Comisiei la traducerea în viață a hotărîrilor Conferinței pentru securitate și colaborare în Europa.

N. DINU, I. ȘIMON

Comerțul mondial: prime detalieri

RESTRÎNGEREA cu 6% a volumului fizic al comerțului mondial (valoarea exprimată în prețuri constante) în 1976 a

firmă scăderea volumului lor real ținând seama de faptul că prețurile practicate în exportul mondial au crescut anul trecut în medie cu 10%. Tabelul oglindește deplasările nefavorabile țărilor în curs de dezvoltare (inclusiv țărilor exportatoare de petrol din

Date estimative asupra valorii comerțului mondial în prețurile curente, miliarde dolari S.U.A., și asupra modificărilor procentuale

	Export (fob)			Import (cif)			Sold		
	1974	1975	Modifi- cares,	1974	1975	Modifi- cares,	1974	1975	Modifi- cares,
Total mondial	847	880	+ 4	854	905	+ 6	- 7	-25	
Țări nesocialiste dezvoltate	547	580	+ 6	614	617	+ 0,5	- 67	-37	
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	229	215	- 6	164	195	+19	+ 65	+20	
din care:									
- principalii exportatori de petrol	137	125	- 9	37	60	+62	+100	+65	
- alte țări	92	90	- 2	127	135	+ 6	- 35	-45	

Sursa: IMF Survey, 15 martie 1976.

mai fost consemnată la această rubrică. De curind, G.A.T.T. a publicat o serie de prime detalieri ale evoluțiilor din acest domeniu. Deși exprimate în prețurile curente, datele din tabel — care redau dinamica schimburilor pe marile regiuni ale lumii nesocialiste — con-

„lumea a treia”, care au avut loc în 1976 în comerțul internațional. Situația cea mai gravă a cunoscut-o însă grupul numeros al țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, reflectată sintetic de creșterea însemnată a deficitului lor comercial.

Cauciucul natural și sintetic

PRODUCȚIA și consumul mondial vor crește atât la cauciucul natural cât și la cel sintetic în cursul acestui an, comparativ cu 1975, apreciază specialiștii Grupului internațional de studii pentru cauciuc. Pe principalele țări producătoare din lumea nesocialistă evoluția estimată este următoarea:

	1975	1976
Cauciuc natural (mii tone)		
Total	3 250	3 500
din care :		
Malaezia	1 430	1 570
Indonezia	785	805
Tailandă	375	385
Sri Lanka	150	155
India	140	150
Cauciuc sintetic		
Total	6 500	7 250
din care :		
S.U.A.	2 100	2 400
Japonia	760	810
Franța	390	440
Anglia	250	300

R.F.G.	260	280
Italia	220	240
Olanda	225	225
Canada	180	210
Brazilia	125	150

Producția și consumul de zahăr

DUPĂ EVALUĂRILE unor firme de specialitate producția de zahăr a lumii nesocialiste va fi în sezonul 1975/76 superioară celei din sezonul precedent, ajungând la 82,4 mil. t. îndeosebi pe seama sporirii producției în Europa occidentală și S.U.A. Se apreciază de asemenea că se va mări întrucitva consumul zahărului, după o reducere cu aproape 2 mil. t în sezonul 1974/75. Această reducere a fost cauzată atât de creșterea prețurilor la zahăr, cât și de recesiunea economică din țările capitaliste dezvoltate și de concurența unor înlocuitori.

La începutul acestui an cererea pentru zahăr pe piața mondială era slabă, cu excepția celei pentru zahărul de ca-

Evoluții monetare

ÎN CONDIȚIILE în care moneda vest-germană nu a fost revalorizată, piața monetară a înregistrat în prima parte a intervalului 22-26.3.1976 o mișcare de reflux, în sensul revenirii sau transferării în alte deșize a capitalurilor investite în scop speculativ în moneda vest-germană. Ca urmare a acestor tendințe, moneda vest-germană a cedat teren dolarului S.U.A., nivelul maxim atins fiind de circa 2,5610 mărci vest-germane pentru 1 dolar, față de circa 2,5400 la sfârșitul săptămânii anterioare. Francul elvețian a urmat în prima parte a intervalului o evoluție asemănătoare, atingând un nivel minim de circa 2,5620 franci pentru 1 dolar. Spre sfârșitul săptămânii cele două deșize au revenit, situându-se aproximativ la nivelurile inițiale.

După intervenția Băncii Naționale a Belgiei din săptămîna anterioară, apreciată la circa 650 milioane dolari, francul belgian a arut o tendință fermă, fiind temporar cea mai puternică monedă din „șarpele” valutar vest-european.

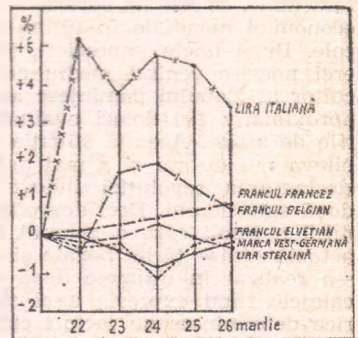
Lira italiană a realizat o revenire accentuată (cu circa 5% în prima parte a intervalului) datorată, după unii observatori, creșterii încrederei cercurilor interesate în succesul programului de austeritate adoptat de guvern. După ce a atins un curs de circa 835 lire pentru 1 dolar, moneda italiană a terminat săptămîna la circa 850 lire, ceea ce reprezintă o apreciere de circa 3,5% față de nivelul minim de 880 lire pentru 1 dolar cu o săptămîna în urmă. În contextul creșterii dobînzilor interne pe piața italiană este de semnalat majorarea cu 4% p.a. a dobînzii preferențiale (prime rate) care, cu începere din 22 martie, va fi de 18% p.a.

Lira sterlină a arut o evoluție relativ constantă în jurul nivelului de 1,9225 dolari S.U.A. pentru 1 liră sterlină, fiind influențată favorabil în prima parte a intervalului (cînd a atins un maxim de 1,9310) de mișcarea de transfer în alte deșize a fondurilor plasate speculativ în marcă și nefavorabil spre sfârșitul intervalului de incertitudinile provocate de alegerea succesului premierului H. Wilson.

litate superioară. Dar, ținîndu-se seama de faptul că prețurile la zahăr se mențin stabile (ceea ce — în condițiile inflației — înseamnă de fapt o reducere a lor), se consideră că va avea loc o extindere a consumului, în primul rînd în țările capitaliste dezvoltate, și că se va manifesta o tendință de refacere a stocurilor la con-

Francul francez a marcat o tendință constantă de apreciere, terminînd la circa 4,69 franci pentru 1 dolar, față de 4,7200 franci pe 22 martie, în timp ce dobînzile la eurofrancul francez au continuat să se diminueze. Acestea au atins un nivel apropiat de normal: circa 11% p.a. la o lună și 12,5% p.a. la șase luni, reflectînd și ele diminuarea accentuată a presiunilor speculative care au afectat această deșiză.

În cursul acestei săptămîni s-au publicat cifrele balanței comerciale pe luna februarie a R.F.G.: excedent de 2,2 miliarde mărci (față de 2,5 miliarde în ianuarie a.c.) și S.U.A.: deficit de 140 milioane dolari (față de 72,6 milioane în ianuarie a.c.). Observatorii apreciază că cifrele balanței S.U.A. sînt superioare estimărilor anterioare, fapt care ar putea influența favorabil moneda americană

Evoluția principalelor divize în săptămîna 22 III 1976 — 26 III 1976, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 19 III 1976.

pe piețele valutare în perioada imediat următoare.

Prețul aurului la Londra a înregistrat în toată această perioadă o scădere ușoară, dar continuă, fiind de 131,25 dolari uncia la sfârșitul intervalului, comparativ cu 134 dolari uncia la începutul lui.

Dobînzile la depozitele în eurovalute la perioada de 6 luni (considerată cea mai reprezentativă din punct de vedere al atenuării influenței unor factori tehnico-speculativi și psihologici, de moment, precum și al aranjării unor împrumuturi pe piața eurovalutelor) au înregistrat o ușoară oscilație în jurul nivelului de 6,375% p.a. la eurodolar, 3,875% p.a. la euromarca vest-germană și 2,625% p.a. la eurofrancul elvețian.

P. DUMITRASCU
Gh. MUNTEAN

sumatori, aflate în prezent la un nivel scăzut. Pe de altă parte, se consideră posibil ca numeroase țări din Orientul Apropiat și Mijlociu, importatoare de zahăr pînă în prezent, să ajungă în următorii ani la acoperirea necesarului intern de consum din propria lor producție și chiar să devină exportatoare.

Pentru o nouă ordine economică internațională

lichidarea decalajelor economice: prognoză și strategie

O ANALIZĂ OBIECTIVĂ a evoluției economiei mondiale reliefează că menținerea unui echilibru economic dinamic în lume nu este posibilă în condițiile marilor decalaje existente între nivelurile economice ale diferitelor state. Coexistența pe glob a fenomenelor de supraconsum, supraalimentație într-o serie de țări, alături de subdezvoltare, subconsum și subalimentație în majoritatea țărilor este un anacronism pe fondul civilizației moderne. În acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, în expunerea prezentată la sesiunea din decembrie 1975 a Marii Adunări Naționale: „Una din problemele

fundamentale ale epocii contemporane de care depinde nemijlocit desinderea, pacea și colaborarea internațională este lichidarea subdezvoltării. Existența a 23 din omenire în stare de subdezvoltare sau în curs de dezvoltare, împărțirea lumii în țări bogate și țări sărace sunt un rezultat al dezvoltării istorice, consecința relațiilor vechi, imperialiste și colonialiste, de dominație și exploatare, de inegalitate și inechitate. Perpetuarea subdezvoltării are efecte profund negative asupra evoluției economico-sociale a întregii omeniri, asupra progresului și civilizației tuturor popoarelor, asupra păcii generale”.

O situație care nu mai poate dăinui

SUBDEZVOLTAREA nu a existat întotdeauna, ea este un corolar al dezvoltării economiei mondiale în ultimele două secole. După unele aprecieri, la începutul erei noastre venitul mediu anual pe locuitor al globului pământesc ar fi fost de aproximativ 100 dolari evaluat la prețurile de astăzi. Această situație dăinuie de câteva mii de ani și a mai durat până la declanșarea revoluției industriale, acum două sute de ani. Deci dezvoltarea economică a lumii care a generat discrepanța actuală dintre țările bogate și cele sărace s-a realizat în ultimele două secole. Decalajele fiind expresia unei situații istorice determinate de factori cunoscuți, nimic nu justifică părerea că ele trebuie să dăinuie la nesfârșit.

Este deci pe deplin întemeiată înscrierea prioritară a lichidării stării de subdezvoltare, a marilor decalaje economice, printre problemele fâuririi unei noi ordini economice internaționale. În acest context, un obiectiv de seamă al cercetării științifice îl constituie scrutarea viitorului economiei mondiale prin optica țărilor în curs de dezvoltare. O prognoză a economiei mondiale cu un grad destul de ridicat de probabilitate este de natură să aducă o contribuție efectivă la cunoașterea progresului viitor al societății umane prin prefigurarea structurilor economice ale lumii pe termen lung, pe baza tendințelor care se manifestă în prezent și a schimbărilor previzibile.

Situația actuală a economiei mondiale

poate fi sintetizată prin compararea ponderii unor categorii de țări în totalul populației mondiale și în produsul național brut. Decalajele economice existente sînt evidente. Țările capitaliste dezvoltate, care cuprind mai puțin de 1/5 din populația lumii, dețin peste 2/3 din produsul mondial brut. Țările sărace, care cuprind aproape 2/3 din populația lumii, dețin 1/8 din produsul mondial brut. Așa-numita „lume a treia“ nu mai este un concept omogen, în grupul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare avînd loc diferențieri apreciable. Produsul național brut pe locuitor în țările capitaliste dezvoltate este de peste 30 ori mai mare decît în grupul țărilor în curs de dezvoltare cele mai sărace (cu circa 100 dolari PNB pe locuitor).

O comparație a produsului național brut pe locuitor între diferite țări și grupuri de țări este și mai edificatoare (vezi tabelul nr. 1).

În condițiile actuale, departe de a se diminua, decalajele între țările dezvoltate și cele rămase în urmă se măresc în continuare. Or, această situație nu mai poate dăinui fără consecințe grave.

Un „viitor posibil“ de nedorit

CARE ESTE perspectiva economiei mondiale dacă se vor menține tendințele actuale?

Pentru a avea o imagine a situației economiei mondiale în anul 2000 — un viitor posibil, ca să folosim limbajul previzionist — vom presupune că dezvoltarea economică se va desfășura în condițiile cele mai favorabile posibile pentru țările în curs de dezvoltare în cadrul ordinii economice internaționale existente. Ritmurile proiectate de creștere a produsului național brut sînt cele minime pentru țările capitaliste dezvoltate (2%) și cele socotite maxime posibile pentru țările nesocialiste în curs de dezvoltare pe baza experienței din trecut apropiat (5%). Aceste ritmuri medii presupun, evident, diferențieri pe țări și grupe de țări.

Într-o asemenea perspectivă nu este surprinzător că se conturează o atenuare a decalajelor economice. În perioada pînă în anul 2000, pornind de la datele efective din tabelul nr. 1 (pe anul 1972), raportul între produsul național brut pe locuitor în țările capitaliste dezvoltate față de țările în curs de dezvoltare se va reduce de la 13 : 1 la 5 : 1 (vezi tabelul nr. 2).

Trebuie reliefat că previziunea — optimistă — a atenuării decalajelor economice relative nu se extinde asupra decalajelor absolute. Diferența în nivelul absolut al produsului național brut pe locuitor se mărește de la circa 3 400 dolari la circa

5 400 dolari în comparația dintre țările capitaliste dezvoltate și ansamblul țărilor în curs de dezvoltare.

Analiza globală poate induce însă în eroare deoarece ascunde unele situații particulare de o gravitate extremă. Datele pe anul 1972 arată că 18 țări din lume aveau un produs național brut pe locuitor sub 100 de dolari. Din nefericire, ritmurile actuale de creștere economică a acestor țări sînt scăzute, unele sînt chiar negative, astfel că perspectiva lichidării decalajului economic care le desparte de țările industrializate nu este încurajatoare, dacă se mențin tendințele actuale.

Un calcul simplu este edificator : o țară cu un produs național brut pe locuitor de 100 dolari, cum este Republica Zair, s-a dezvoltat în perioada 1965—1972 cu un ritm de creștere relativ ridicat — de 3,9%. Presupunînd că se va dezvolta în viitor cu ritmul mediu anual de creștere de 4%, ea va avea nevoie de trei pătrimi de secol ca să ajungă la un produs național brut pe locuitor de 3 200 dolari, nivelul din 1972 al Belgiei. Dar care va fi după trei pătrimi de secol, deci în jurul anului 2050, nivelul economic al Belgiei, țară care în perioada 1965—1972 a cunoscut un ritm mediu anual al creșterii economice de 4,6%, deci superior celui al Republicii Zair? Dacă Belgia s-ar dezvolta de acum încolo cu un ritm mediu anual de numai 2%, în anul 2050 ea va realiza un produs național brut pe locuitor de peste 14 000 dolari, deci decalajul economic absolut ar crește substanțial, presupunînd că Zairul va atinge cifra de 3 200 dolari.

Ne putem întreba care este perspectiva dezvoltării Indiei, a doua țară din lume ca mărime a populației, unde este probabil că vor trăi în anul 2000 peste un miliard de oameni. O țară de dimensiunile Indiei a realizat în anul 1972 un produs național brut de 110 dolari pe locuitor, înregistrînd în perioada 1960—1972 un ritm mediu anual de creștere economică de 1,1%, iar în perioada 1965—1972 un ritm de 1,4%. Dacă în următorul sfert de secol India se va dezvolta cu un ritm anual chiar de 2%, ea nu va reuși să-și dubleze produsul național brut pe locuitor pînă în anul 2000.

Desigur, din punct de vedere metodologic sînt unele rezerve în privința produsului național brut pe locuitor ca măsură unică a dezvoltării; din nefericire, încă nu s-a elaborat nici un alt etalon operațional. Uneori se susține că este mai importantă creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, pentru a lichida sărăcia, proasta alimentație și șomajul. În India, după cele mai optimiste aprecieri, 40% din populație — adică 220 milioane de locuitori — ar trăi sub nivelul limitei de sărăcie de circa 1 rupie pe locuitor pe zi.

Tabelul nr. 1

Date sintetice asupra economiei țărilor nesocialiste (pe baza statisticilor pe anul 1972)

	Populația (mil. pers.)	P.N.B. (mld. dolari)	P.N.B. pe locuitor (dolari)
Total mondial	2694	3622	980
din care:			
Țări capitaliste dezvoltate	662	2427	3670
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	1845	509	280
- exportatoare de petrol	275	73	270
- cu venit mai ridicat ^{a)}	358	263	740
- cu venit mediu ^{b)}	272	72	260
- cu venit scăzut ^{c)}	942	101	110

Surse: World Bank Atlas, New York, 1974.

- Țări cu un produs național brut pe locuitor de peste 375 dolari.
- Țări cu un produs național brut pe locuitor între 200 și 375 dolari.
- Țări cu un produs național brut pe locuitor sub 200 dolari.

Tabelul nr.2

O proiecție a economiei țărilor nesocialiste în anul 2000, după indicatorul PNB pe locuitor (în dolari SUA din 1972)

	1972	Ritm de creștere	1980	1990	2000
Țări capitaliste dezvoltate	3670	2	4473	5452	6645
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	280	5	456	742	1208
- exportatoare de petrol	270	5	439	715	1164
- cu venit mai ridicat	740	5	1205	1962	3196
- cu venit mediu	260	5	425	689	1122
- cu venit scăzut	110	5	179	291	474

x Ritmul mediu anual pe perioada 1972-2000 (în %).

Este incontestabilă semnificația economică și socială a gradului de ocupare a forței de muncă, dar cuantumul produsului național brut pe locuitor reflectă și evoluția acestui indicator. Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă determină sporul produsului național brut.

Strategii alternative

LICHIDAREA decalajelor economice a devenit o preocupare majoră a contemporaneității. În gândirea economică occidentală sînt preconizate mai ales două strategii alternative ale dezvoltării.

Prima strategie ar consta din orientarea în continuare a economiei țărilor în curs de dezvoltare după modelul țărilor capitaliste industrializate. Potrivit adeptilor acestei strategii, prin procesul investițiilor de capital particular, prin companiile multinaționale, prin copierea instituțiilor după modelul occidental, ar putea avea loc o incorporare accentuată a economiei țărilor în curs de dezvoltare în sistemul economic mondial capitalist, în calitate de componente exterioare ale economiei puterilor industriale dominante. Aceasta ar fi, de fapt, o recolonizare în condiții noi, o formă de neocolonialism.

O a doua strategie a dezvoltării o preconizează, printre alții, Harry G. Johnson și H.E. Soedjatmoko. Potrivit acestei strategii, țările în curs de dezvoltare ar trebui să găsească și să urmeze o cale de dezvoltare care să reflecte propriile lor capacități și stil de viață. Țările în curs de dezvoltare ar trebui să-și ia pe deplin responsabilitatea pentru modernizarea economiei lor, bazându-se pe forțele proprii și concentrându-se asupra creșterii proprii lor eficiențe. Este criticată elaborarea de macromodele care conduc la concluzia că cea mai mare parte a populației din țările în curs de dezvoltare nici nu poate măcar visa să atingă — la sfîrșitul secolului sau chiar mai tîrziu — niveluri comparabile cu cele actuale ale țărilor dezvoltate, considerîndu-se că asemenea proiecții sînt bazate pe premise greșite cu privire la ceea ce este de dorit. Se încearcă a se demonstra că nu este justificat a insista asupra unei creșteri a volumului bunurilor materiale și al serviciilor de 30 ori, nici măcar de 10 ori, numai pentru a avea „un mod de viață occidental“.

Această strategie are în vedere o dezvoltare agricolă și rurală, vizînd direct rezolvarea subocupării forței de muncă și reducerea discrepanțelor din actuala re-

partiție a veniturilor; ea solicită un efort mai mare în instruirea elementară pentru masa populației, inclusiv instruirea adulților; în ceea ce privește industria, se preconizează în special crearea de ateliere meșteșugărești.

Este posibilă, însă, și o altă strategie de dezvoltare a economiei naționale. Înlăturarea decalajelor economice din lumea contemporană reclamă schimbarea actualului ordinii economice internaționale. Eliminarea sărăciei în lume, cu deosebire în

țările cele mai defavorizate, constituie o condiție prioritară a dezvoltării societății omenestii. De o tot mai largă recunoaștere se bucură în cadrul dezbaterii internaționale pe această temă strategia preconizată în concepția umanistă și, totodată, realistă a Partidului Comunist Român despre noua ordine economică internațională.

O experiență concretă: România

ISTORIA recentă a României, țară socialistă și în curs de dezvoltare, constituie pentru alte țări, care își propun să lichideze starea de subdezvoltare a economiei lor, intruchiparea unei experiențe concrete, verificată și confirmată de practica construcției economiei noastre naționale în anul socialismului și îndeosebi în ultimul deceniu. Este o construcție astfel concepută încît să se realizeze **egalizarea relativă** a nivelurilor de dezvoltare economică, ținîndu-se seama de specificul istoric, climatic al fiecărui stat. Elementul determinant în strategia dezvoltării economiei românești este menținerea unui ritm înalt al creșterii economice. Pentru a se lichida mai repede nu numai decalajele relative, ci și cele absolute dintre nivelurile de dezvoltare economică este necesar ca indicii de devansare a ritmurilor de creștere macroeconomică a țărilor în curs de dezvoltare să fie superior multiplului produsului național brut din țara avansată față de țara rămasă în urmă.

Pentru lichidarea subdezvoltării, hotărîtor este efortul propriu al fiecărei națiuni, mobilizîndu-se întregul potențial material și uman. În acest sens este de mare însemnătate modul de repartizare a venitului național în cele două componente ale sale: consum și acumulare.

Cea mai mare parte din venitul național este destinată consumului în toate țările lumii, dar rata acumulării variază de la țară la țară. Pentru a ajunge la nivelul țărilor avansate din punct de vedere economic, România alocă circa o treime din venitul său național pentru acumulare. Atunci cînd se analizează situația actuală și viitorul previzibil al economiei țărilor în curs de dezvoltare trebuie să se țină seama că în prezent rata acumulării este destul de redusă în majoritatea acestor țări.

Lichidarea decalajelor economice nu este o problemă care privește numai țările în curs de dezvoltare. Întreaga comunitate de națiuni din lume este interesată în ridicarea nivelului economic al țărilor în

curs de dezvoltare. Țările care au deținut colonii și sub a căror administrație au apărut elementele definiției ale stării actuale a țărilor rămase în urmă au o răspundere mare în fața istoriei și trebuie să participe în măsura cuvenită la înlăturarea stărilor de lucruri, a decalajelor și a inechităților generate de colonialism.

Un obstacol în calea lichidării subdezvoltării îl constituie cursa înarmărilor. În prezent se cheltuiesc în lume aproximativ 300 miliarde dolari anual pentru înarmare, ceea ce depășește de peste 30 de ori ajutorul economic acordat țărilor în curs de dezvoltare. Reducerea cheltuielilor militare ale tuturor statelor ar putea constitui o sursă majoră de finanțare a industrializării țărilor rămase în urmă. Dacă s-ar reduce cu 10 la sută bugetele militare ale tuturor statelor și dacă numai jumătate din suma economisită ar fi repartizată țărilor sărace, acestea ar putea beneficia de un ajutor suplimentar de 15 miliarde dolari anual.

România socialistă, ea însăși țară în curs de dezvoltare, aduce o contribuție importantă la lichidarea subdezvoltării economice prin elaborarea și promovarea consecventă a principiilor noii ordini economice internaționale, preconizate de Partidul Comunist Român. Programul de acțiune elaborat de Congresul al XI-lea al P.C.R. în vederea lichidării subdezvoltării, a decalajelor economice și-a găsit materializarea în documentul prezentat la O.N.U., intitulat „**Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale**“. În cadrul relațiilor economice dintre țara noastră și celelalte țări în curs de dezvoltare, România aplică cu consecvență acest program, militînd pentru generalizarea pe plan mondial a unui nou tip de relații economice internaționale.

Participarea României, ca membru cu drepturi depline, la activitățile „Grupului celor 77“ format din țări în curs de dezvoltare servește aceluiași scop.

Colaborarea economică promovată de țara noastră se desfășoară pe multiple planuri. De la numai 4 la sută în 1960, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în ansamblul comerțului exterior al României a crescut la circa 18,5 la sută în 1975 și se prevede să atingă cel puțin 30 la sută în decursul actualului cincinal. Concomitent cu dezvoltarea schimburilor comerciale se extind formele moderne de cooperare economică, industrială și tehnico-științifică. Aproape 85 la sută din valoarea totală a contractelor de cooperare încheiate de România în străinătate privesc țările „lumii a treia“.

Realitatea contemporană demonstrează fără echivoc adevărul tezei din Programul Partidului Comunist Român potrivit căreia „este un imperativ major al viitorului lichidarea împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace“.

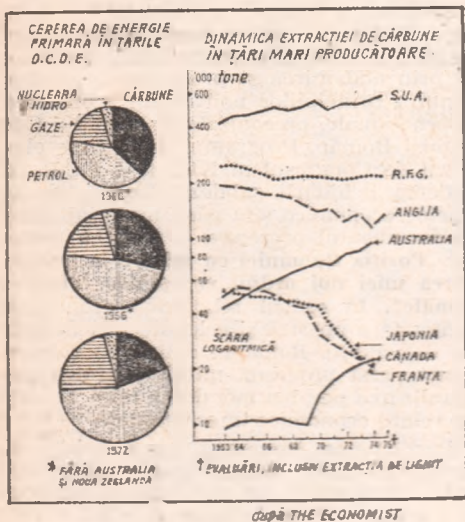
Orice întîrziere în realizarea acestui imperativ nu face altceva decît să majoreze costul acțiunii respective. După unele calcule redade în cel de-al doilea raport al Clubului de la Roma de către Mesarovic și Pestel, o acțiune întîrziată costă **aproape incincit** cît o acțiune imediată (Omenirea la răspîntie, pag. 73). Este deci în interesul tuturor popoarelor lumii ca noua ordine economică internațională să fie edificată neîntîrziat.

dr. Marcu HOROVITZ
I.C.E.

Cărbunele: perspectivele unei „noi tinereți”

O PĂTRIME din producția anuală de cărbune a Angliei — peste 30 de milioane tone — este în prezent imobilizată sub formă de stocuri. În R.F.G. imobilizările sînt așteptate să ajungă pînă la sfîrșitul acestui an la 28 mil. tone, iar în S.U.A. extracția este frînată pentru a nu admite re-

petarea evoluției din 1975 cînd stocurile au crescut cu 22,5 mil. t.

Să fie oare acesta sfîrșitul speranțelor într-o nouă „tinerețe” a cărbunelui, trezite în țările O.C.D.E. de urcarea prețurilor petrolului în 1973—1974 și de progresul mai lent decît scontat al energiei nucleare? Cifrele de producție nu permit un răspuns net afirmativ la această întrebare (vezi partea dreaptă a graficului), iar prognozele continuă să vorbească de sporirea extracției atît în Europa occidentală cît mai ales în țările extraeuropene membre ale O.C.D.E. Pe de altă parte, scăderea ponderii cărbunelui în cererea de energie primară pe ansamblul zonei — de la 37,4% în 1960 la 19,3% în 1972 (partea stîngă a graficului) — este așteptată să continue chiar în condițiile lărgirii extracției, cifra avansată acum pentru 1985 fiind de 18,3%. Este adevărat că această cifră este simțitor mai ridicată decît cea prognosticată înainte de criza petrolieră.

În ciuda multor incertitudini în legătură cu perspectivele economice ale cărbunelui, scrie *The Economist* citînd astfel de date, există un consens larg în ceea ce privește necesitatea de a se finanța cercetarea științifică asupra utilizărilor sale, pentru a se lăsa deschise cît mai multe opțiuni cu puțință politicii energetice viitoare. Printre direcțiile prioritare ale cercetării sînt citate sporirea eficienței termale a centralelor electrice cu cărbune, reducerea poluării de care sînt răspunzătoare aceste centrale, convertirea cărbunelui în petrol și gaze.

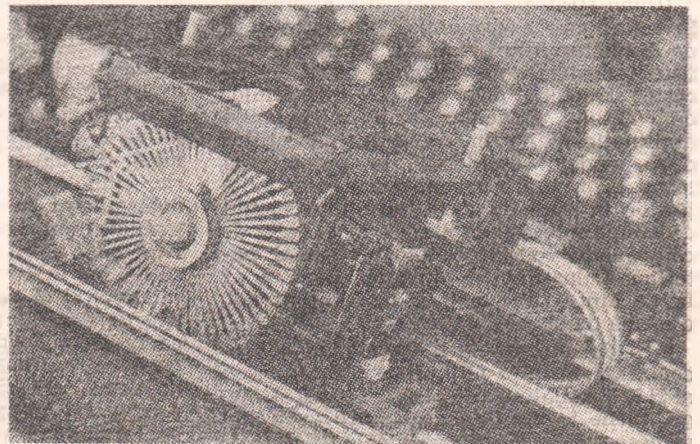
Forme dinamice de cooperare economică

PONDEREA producției livrate în compensație — o formă devenită dinamică în ultimul timp în relațiile de colaborare economică dintre U.R.S.S. și o seamă de țări capitaliste dezvoltate — reprezintă, de regulă, 20—30% în cadrul acordurilor reciproce, menționează V. N. Sușkov, adjunct al ministrului comerțului exterior al U.R.S.S., într-un interviu acordat revistei *Vnesniaia torgovlia* (nr. 2/1976). Un important contract de acest gen a fost semnat nu demult cu Franța pentru livrarea de utilaje și țevi pentru conducta de amoniac Togliatti-Gorlovka-Odessa și se duc tratative cu firme din aceeași țară în legătură cu achiziționarea de utilaje pentru industria chimică, alimentară, metalurgică ș.a. în valoare de cîteva sute de milioane de ruble. Pe baza unor credite acordate de bănci italiene însumînd 900 milioane dolari, sînt în curs de aplicare contracte pen-

tru livrarea de utilaje și materiale către U.R.S.S., paralel cu exportul în Italia de produse sovietice pentru o sumă echivalentă. Se desfășoară cu succes realizarea primului acord general dintre U.R.S.S. și Japonia, privind livrarea pe credit de mașini, instalații, materiale etc. în vederea valorificării resurselor lemnoase din Extremul Orient sovietic și furnizării de material lemnos din U.R.S.S. către firme japoneze. Obiectul unei alte colaborări dintre cele două țări îl constituie valorificarea zăcămintelor de cărbune din Iakuția de sud, prin livrarea de mașini și instalații, într-un sens, și de cărbune — în celălalt. În ceea ce privește perspectivele colaborării pe bază de compensație cu S.U.A., se arată în interviul menționat, volumul total al unor astfel de livrări s-ar putea extinde încît să constituie în perioada 1976—1980 circa 38% din totalul schimburilor comerciale reciproce. Sînt în curs tratative cu firme și bănci americane pentru stabilirea colaborării în industria chimică, a construcțiilor de automobile, în domeniul prospecțiunilor geologice etc.

Telexul și comunicațiile în întreprindere

NUMĂRUL abonaților la sistemul de comunicații prin telex este evaluat actualmente la circa 800 000 în toată lumea. Această cifră ar putea să se mărească simțitor într-un viitor apropiat datorită unor perfecționări recente. Grație aplicațiilor electronice în acest domeniu și progreselor miniaturizării, noi tipuri de teleimprimatoare fabricate în R.F.G. se dovedesc mult mai silențioase chiar decît mașinile de scris normale și pot fi instalate alături de acestea pe masașele de lucru ale oricărui secretariat. În felul acesta ele devin utilizabile, pe lîngă comunicațiile pe distanțe mari, și pentru circulația informațiilor scrise cu caracter de document în cadrul întreprinderilor, între secții, de la un corp

avantaje este ușurința cu care poate fi montat și demontat acest disc și simplitatea adaptării după neveli a caracterelor de literă și a semnelor.

„Gestiune preventivă” a riscurilor

EXAMINÎND problema riscurilor pe care le înfruntă în proporții crescînde orice întreprindere pe măsura expansiunii sale, a diversificării producției și relațiilor sale cu furnizorii și beneficiarii, a implanțării pe piețe noi etc., publicația *L'Usine Nouvelle* trece în revistă strategia de adoptat în acest domeniu. Este vorba mai ales de acele riscuri, care nu pot fi acoperite de vreo asigurare, riscuri clasificate în: grave (cu efecte ireversibile pentru întreprindere), nocive (susceptibile de a „epuiza” complet fondul său de rulment), importante (care pot determina o reducere

a fondului de rulment) și de mică însemnătate (care nu ar atrage după sine deficiente).

Chiar dacă avantajele unei bune „gestiuni a riscurilor” nu apar în toată evidența lor decît după producerea unui accident (în sens larg), important este — scrie revista — să se organizeze un sistem preventiv, să se reducă posibilitățile transformării riscului în realitate sau să se prevadă măsuri de limitare a eventualelor consecințe. Un rol de pivot în această activitate poate avea un așa-numit „risk manager”, care însă trebuie să fie un om cu aptitudini și cunoștințe excepționale, ținîndu-se scama de complexitatea problemelor și situațiilor cu care este confruntat.

„Șarpele“ și „tunelul“

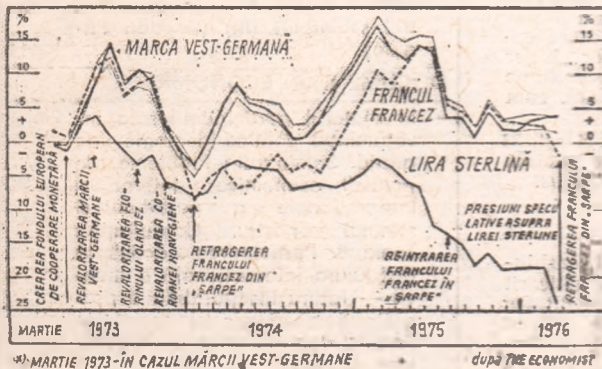
Vasile Druță, București — 1) Sperăm că articolul publicat în numărul trecut al revistei noastre sub semnătura dr. Costin Kirilțescu a răspuns celor mai multe dintre nelămuririle dv. Date de naștere a „șarpelui“ valutar vest-european este de 24 aprilie 1972. La „tunelul“ cu un diametru de 4,5% (plus-minus 2,25%) în jurul parității dolarului, în care era obligat inițial să fluctueze „șarpele“, s-a renunțat în timpul crizei monetare din martie 1973. După această dată băncile centrale ale țărilor din „șarpe“ nu au mai avut obligația să mențină cursul monedelor lor naționale în raport cu dolarul. Monedele respective au început astfel să fluctueze liber, împreună, în raport cu moneda a-

mericiană (și cu celelalte monede), și în afara fostului „tunel“ (vezi graficul).

2) Prima dată francul francez a părăsit „șarpele“ monetar vest-european la 19 ianuarie 1973, după ce Banca Franței pierduse o treime din rezerve în încercarea de a-i menține cursul în limitele stabilite (vezi graficul). La 10 iulie 1975 francul francez s-a reintegrat în șarpe, dar la 25 martie a.c. a trebuit să-l părăsească din nou, pentru o perioadă nedefinită. În încercarea de a evita această măsură, Banca Franței a cheltuit din rezervele sale în primele două săptămâni ale lui martie echivalentul a 850 milioane de lire sterline, iar Banca federală a R.F.G. echivalentul a circa 600 milioane de l. st. în a doua săptămână din martie.

Lira sterlină și lira italiană părăsiseră „șarpele“ la 23 iunie 1972 și respectiv 12 februarie 1973, pentru a flota liber.

Mișcarea „șarpelui valutar“ în perioada martie 1973—martie 1976
Abateră în % față de cursurile centrale în dolari ale valutei respective din februarie 1973*)

Bogațiile mării

Ștefan Rusu, București — Unele studii efectuate pe plan internațional estimează că peste 10—15 ani, exploatarea bogățiilor metalifere ale fundului oceanelor ar putea crea situații cu totul noi pe piața mondială a unor metale. Astfel, se apreciază că numai rezervele cuprinse în nodulii dintr-o zonă de 6 milioane km² a fundului Oceanului Pacific reprezintă echivalentul rezervelor terestre de cobalt și mangan, o treime din cele de cupru și o șesime din cele de nichel. Un studiu francez relevă, de pildă, că în 1988 o singură exploatare cu o producție de 4 milioane tone de noduli pe an ar putea acoperi în întregime consumul de nichel și mangan al Franței, 6% din cel de cupru, dar în proporție de 460% pe cel de cobalt. Franța ar putea deveni astfel o

concurrentă a Zairului, care furnizează astăzi două treimi din producția mondială de cobalt.

Existența acestor bogății este un factor important care influențează asupra desfășurării negocierilor la Conferința mondială asupra dreptului mării, a cărei a treia sesiune reunește în prezent la New York 4000 de delegați din 146 țări ale lumii.

Populația agricolă a Japoniei

Dan Hăulescu, Birlad — Recensământul sectorului agricol se efectuează în Japonia din cinci în cinci ani. Rezultatele preliminare ale ultimului recensământ (din 1975) scot în evidență că numărul gospodăriilor agricole a coborât pentru prima dată sub cifra de 5 milioane (la 4,953 milioane), iar numărul per-

soanelor ocupate în agricultură a scăzut în ultimii cinci ani cu 2,445 milioane (cu 23,6%), ajungând la 7,907 milioane. Din acest total numărul persoanelor care lucrează în agricultură cel puțin 150 de zile pe an a scăzut și mai puternic, și anume cu 32,8% ajungând la 3,773 milioane. În același interval de cinci ani ponderea gospodăriilor din mediul rural ocupate în primul rînd în activități neagricole a sporit de la 50,8% la 62,1%. Ponderea populației agricole în totalul populației nipone s-a redus de la 25,9% în 1970 la 21,1% cinci ani mai târziu, rămânind încă sensibil mai ridicată decît în alte țări capitaliste dezvoltate.

Rhodesia

Vasile Postelnicu, Craiova — 1) Rhodesia de Sud a devenit colonie a coroanei britanice cu o largă autonomie internă în anul 1923. Între 1963 și 31 decembrie 1963 ea a făcut parte din Federația Rhodesiei și Nyasalandului, creată de Marea Britanie. Celelalte teritorii care au compus această federație sînt Rhodesia de Nord, care a devenit la 24 octombrie 1964 Republica Zambia, și Nyasaland, care s-a proclamat stat independent la 6 iulie 1964, sub numele de Malawi, devenind doi ani mai târziu republică. La 11 noiembrie 1965 autoritățile rasiste de la Salisbury declară unilateral independența Rhodesiei de Sud, iar în 1970 proclamă „Republica Rhodesia“.

Rhodesia (Zimbabwe, după numele unui stat care a existat în această parte a Africii în secolele 12—17), are o suprafață de 390 622 km² și o populație de 6,1 milioane de locuitori, formată în proporție de 95% din negri, 4% din europeni și 1% din metiși. Principalele resurse ale subsolului sînt: huiă, minereu de fier, crom, nichel, cupru, antimoniu, fosfați.

2) Prin rezoluția adoptată în unanimitate la 17 martie a.c. de Consiliul de Securitate (prezentată de 11 state, printre care și România) se cere tuturor statelor membre ale O.N.U. să acorde Mozambicului asistență financiară, tehnică și materială pentru a-i sprijini eforturile de a depăși dificultățile rezultate din închiderea (la 3 martie a. c.) a frontierelor sale cu Rhodesia.

Rezoluția adoptată de Consiliul de Securitate al O.N.U. în decembrie 1966 privind aplicarea de sancțiuni selective obligatorii împotriva Rhodesiei a reprezentat prima utilizare a art. 14 al Cartei O.N.U.

din întreaga istorie a organizației. În mai 1968 Consiliul de Securitate a adoptat o rezoluție prin care se impun sancțiuni economice generale împotriva regimului rasist de la Salisbury.

Clădiri înalte

Daniel Moineagu, București — Cea mai înaltă clădire din lume este de cîțiva ani blocul Sears din Chicago (443 m, 110 etaje), urmat din 1973 de cele două clădiri gemene ale lui World Trade Center din New York (412 m, 110 etaje), cuprinzînd birouri pentru 50 000 de funcționari, numai parțial ocupate din cauza costu-

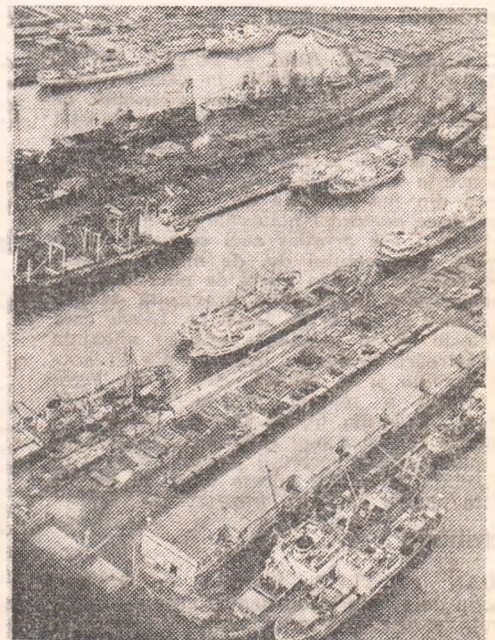
lui exorbitant al chirilor. Deținătorul vreme de peste patru decenii — începînd din 1931 — al locului întâi în clasamentul amintit, blocul Empire State Building din New York (381 m, 102 etaje) se află în prezent pe locul trei în lume în ierarhia „zgiricilor norilor“. Dacă se ține seama și de antena de radio și televiziune din vîrfurile lui, folosită de studiourile din regiunea metropolitană, înălțimea clădirii ajunge la 443 m. În acest zgiric-nori, celebru prin observatoarele pentru public de la etajele 86 și 102, își au birourile 16 000 de funcționari. Clădirea are 72 de ascensoare cu viteze de la 3 la 6 m/s. Curățenia în clădire este asigurată de 200 de femei de serviciu.

Nave românești

Mircea Băbeanu, Zalău — 1) Șantierea navală Constanța a realizat pînă acum două minierale din categoria celor de 55 000 tone. Cea mai mare navă în curs de construcție în momentul de față pe acest șantier naval este petrolierul „Independența“, de 150 000 tone, care va fi totodată cea mai mare navă construită vreodată în România. Lansarea ei este prevăzută pentru 9 mai 1977.

2) Flota maritimă românească va dispune în 1980 de aproape 200 de nave însumînd circa 3 milioane tdw, capacitatea ei sporind de 2,2—2,4 ori față de anul 1975. Pînă în 1990 capacitatea flotei maritime de mărfuri va ajunge la aproximativ 11 milioane tdw. 3) În sectorul transporturilor fluviale și maritime românești numărul personalului era în anul 1974 de

circa 25 000, comparativ cu 102 800 în transporturile auto, 175 900 în transporturile feroviare și 6 800 în transporturile aeriene. 4) Sub raportul tonajului mărfurilor, transporturile maritime reprezintă numai 1% din total. Sub raportul parcursului (în tone-km) al mărfurilor transportate, ponderea respectivă ajunge la 39%, comparativ cu 51,7% cea a transporturilor feroviare și 5,4% cea a transporturilor auto. În cadrul transportului maritim participarea flotei proprii va spori pînă în 1990 la circa 75—80% din volumul mărfurilor care fac obiectul comerțului exterior. 5) Potrivit Anuarului statistic al țării noastre, numărul călătorilor transportați cu navele maritime românești a evoluat după cum urmează (în mii): 44 în 1938, 115 în 1964, 19 în 1974.

In portul Constanța

Condiții de studii

ANA DRĂGAN, Arad — Fiind absolventă a liceului economic — secția planificator, contabil, fără examenul de bacalaureat, puteți fi încadrată ca planificator sau contabil. Legea nr. 12/1971 prevede cerința promovării examenului de stat, respectiv a examenului de diplomă, numai în cazul absolvenților învățământului superior. Avind o vechime în muncă de peste un an, puteți fi încadrată la nivelul de bază al funcției ce urmează a ocupa. Treccrea de la funcția de primitor-distribuitor la contabil fiind considerată o promovare, puteți ocupa postul numai prin examen sau concurs. În asemenea situații se aplică și prevederile art. 33 (3) din Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, potrivit căroră, dacă retribuiția la nivel de bază este mai mică sau egală cu cea avută anterior promovării, personalul este încadrat la o gradăție care să-i asigure o creștere a retribuiției tarifare echivalente cu o clasă de retribuire.

Limită de retribuire

GHEORGHE ANA, București — Față de prevederile exprese ale Legii nr. 57/1974, care stabilește limita maximă a retribuiției directorului de centru gr. IV la clasa 35 de retribuire, punctul de vedere al organelor C.F.I., care au indicat rectificarea corespunzătoare a încadrării dv. de la data aplicării în unitate a retribuiției prevăzute în legea sus-menționată, este corect.

Diminuarea retribuiției

INTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE INDUSTRIE LOCALĂ, Maramureș. Funcția de consilier juridic se consideră de execuție și nu de conducere, așa cum rezultă, din normele de structură ce se aplică în unitatea dv. Personalul de execuție care nu îndeplinește condițiile de studii primește retribuiția diminuată, conform prevederilor lit. b, din anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 69/1975. În cazul relatat de dv. diminuarea retribuiției se face cu două clase de retribuire.

Diurna de delegare

INTREPRINDEREA „INDEPENDENȚA”, Sibiu — Față de prevederile exprese ale art. 17 din H.C.M. nr. 822/1959 și ale Normelor de decontare și control, ale Ministerului Finanțelor, personalul care, conform buletinului de identitate, are viza de domiciliu în București și viza de flotant în Sibiu, unde lucrează, n-are drept decit la cheltuielile de transport în cazul deplasării de la Sibiu la București.

Concediul de odihnă

E. GHERDANE, Arad — Potrivit art. 19 alin. 5 din legea nr. 26/1967, în cazul în care, după ce angajatul a efectuat concediul de odihnă, contractul său de muncă a încetat din motivele prevăzute la art. 11, cu excepția celor arătate la alin. 2 al aceluiași articol, acesta este obligat să restituie unității partea din indemnizația de concediu corespunzătoare perioadei nelucrate din anul pentru care i s-a acordat acel concediu. Desfacerea contractului dv. de muncă, pentru creșterea copilului în vîrstă de pînă la 7 ani, se încadrează în excepția prevăzută de art. 11, alin. 2 și art. 9 din legea nr. 1/1970, care stabilește că în asemenea situații angajata își păstrează vechimea neîntreruptă în aceeași unitate și în muncă. Art. 9 din legea nr. 1/1970 a preluat prevederile art. 133¹ alin. 1 lit. c din Codul muncii, abrogat la 1 martie 1970 și a mai stabilit și alte situații de menținere a vechimii neîntrerupte. În consecință, vă puteți adresa Comisiei de judecată pentru anulara imputației.

Retribuție

IOAN FLUTURE, Suceava — Ocupînd funcția de șef de birou pentru care este prevăzută exclusiv condiția absolvirii studiilor superioare și avînd numai studii medii — ați fost menținut în funcție, în condițiile prevăzute de legea nr. 12/1971.

Retribuirea dv. este prevăzută de H.C.M. nr. 69/1975, care, în anexa nr. 2, lit. b, stabilește că personalul menținut în funcții de conducere la care s-au modificat condițiile de studii, prevăzîndu-se numai condiția de studii superioare, se încadrează cu două clase sub cele prevăzute la funcția și gradăția în care sint încadrați cei ce au studii superioare.

Răspundere

ING. HERȚA NEMEȘ, București — După cum vă este cunoscut, conducerea operativă a unității, precum și directorul acesteia au dreptul și obligația de a lua toate măsurile ce se impun, pentru a se asigura buna funcționare a unității, pentru îndeplinirea sarcinilor și indicatorilor decurgînd din plan. Cu atît mai mult colectivul oamenilor muncii poate stabili sarcini și răspunderi pentru conducătorii diferitelor compartimente din aparatul funcțional și de producție ale întreprinderii.

Acordarea gradăției

CONSTANTIN AURICĂ, Ploiești — Din scrisoarea dv. rezultă că la 1 mai 1974 ați fost transferat în interesul serviciului, la o unitate dintr-o grupă inferioară de ramuri, la care nivelul de bază al funcției de economist era cu o clasă de retribuire mai mic. Pentru a vi se menține retribuiția, ați fost trecut la gradăția I-a.

În această situație, în cartea de muncă trebuie înregistrată funcția și clasa de retribuire, inclusiv gradăția acordată. Vechimea în gradăție, în vederea trecerii într-o gradăție superioară, se calculează — în cazul dv. de la 1 noiembrie 1973, cînd — pentru prima oară — ați fost încadrat la nivelul de bază al funcției de economist. Pentru a putea fi trecut la gradăția a II-a, în afara cerinței privind obținerea calificativelor „bine” sau „foarte bine” este necesară o vechime de cel puțin trei ani și nu de doi ani, cum considerați dv.

Menționăm că potrivit legii 12/1971 și art. 33 (2) din legea retribuirii, vechimea minimă de trei ani se poate reduce cu pînă la 1/3.

Stagiul absolvenților

GEORGETA MOCANU, Gh. Gheorghiu-Dej — După 1 februarie 1975, data aplicării legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, țînd seama de faptul că nici în sus-menționata lege și nici în Hotărîrea Consiliului de Miniștri, de aplicarea acesteia, nu există o prevedere contrarie, în anii I sau II de activitate a absolvenților învățământului superior, se includ și perioadele de concediu medical, respectiv de maternitate, care constituie vechime în muncă.

În consecință, avînd împlinită o vechime de doi ani, sinteți îndreptățită ca, fără nici o altă condiție, să fiți încadrată la nivelul de bază al funcției ce dețineți. Încadrarea trebuie să se facă retroactiv, de la data împlinirii celor doi ani de activitate (inclusiv concediile sus arătate). Dacă unitatea nu ia această măsură, vă puteți adresa Comisiei de judecată.

Încadrarea temporară

I. NECȘULESCU, Slatina — Legea retribuirii (art. 74, alin. 1), prevede că cel care a fost numit temporar într-un post de conducere vacant sau în locul unei persoane cu funcție de conducere ce lipsește o anumită perioadă din unitate, are dreptul să primească în locul retribuiției funcției pe care este încadrat, retribuiția prevăzută pentru funcția pe care o îndeplinește temporar. În acest caz se acordă retribuiția funcției îndeplinite. Noua retribuiție se poate acorda numai dacă înlocuitorul nu este locuitorul de drept al titularului postului. Retribuiția se stabilește, în cazul dv. la nivelul de bază al funcției de șef birou, dacă prin aceasta vi se asigură o creștere a retribuiției de cel puțin 5%. Pentru a se acorda noua retribuiție este necesar ca perioada de înlocuire să fie de cel puțin 30 de zile calendaristice.

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr.-ului 13 din 2 aprilie 1976

— A 55-a aniversare a P.C.R. Dinamizarea schimbărilor structurii societății socialiste — constantă esențială a politicii P.C.R. (conf. univ. dr. **Gavrilă Horja**) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Plan — angajamente: cum le realizăm? în fiecare lună, în fiecare trimestru, planul fizic îndeplinit integral! (**V. Boescu, L. Țintea**) 3

— Mecanizarea în construcții — element primordial în creșterea productivității muncii (I) (**Dan Condrea**) 5

— Mecanismul economic ● Funcționalitate ● Eficientă: Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor valorici (ec. **Constantin Dobrescu**) 7

— Anchetă „R.E.” în 117 C.A.P. (VI) Vector esențial al unei agriculturi intensive: Utilizarea integrală a fondului funciar (dr. **Letiția Zahiu, Ion Manea**) 9

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Anchetă „R.E.”: Organizarea rațională a muncii în toate cele trei schimburi (III) (**Bogdan Pădure**) 11

DOCUMENTAR ECONOMIC

— În ajutorul participanților la învățământul politico-ideologic de partid. Seminarul: Probleme ale politicii economice interne și internaționale a partidului și statului nostru. Consultație: Tema 8. Participarea activă la diviziunea internațională a muncii — latură inseparabilă a progresului economic și social al României (prof. univ. dr. **Gheorghe Crețoiu**) 16

— Consultație. în sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățământul economic superior. Imperialismul — stadiul cel mai înalt și ultim al capitalismului (prof. dr. **Niță Dobrotă**) 17

TEORII ● IDEI

— Ecologie și politică. Omul — tehnica — mediul. Gîndirea și metodologia științifică în abordarea problemelor ecologice (**Mircea Malița**) 19

— Școli ● curente ● economiști. Ideologia burgheză în fața unor maladii de sistem (V) (**Vasile Pilat**) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Sesiunea Comisiei economice O.N.U. pentru Europa. Perspective noi de colaborare între toate țările din zonă (**N. Dinu, I. Șimon**) 25

— Pentru o nouă ordine economică internațională. Lichidarea decalajelor economice: prognoză și strategii (dr. **Marcu Horovitz**) 28

Redacția și administrația: Calca Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

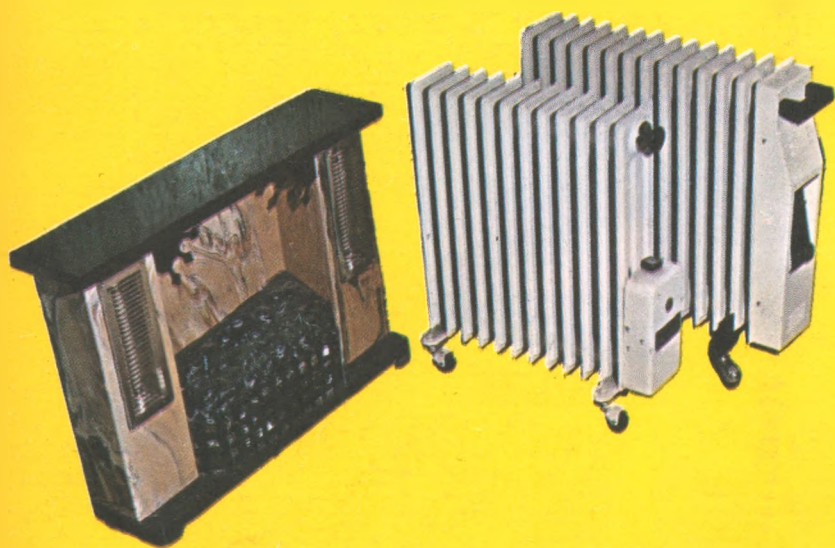
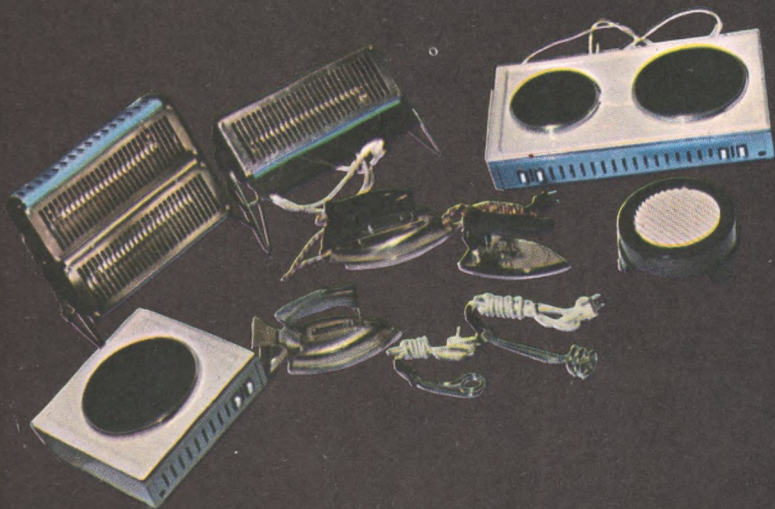
Urmăriți variatele emisiuni cultural-educative oferite de televiziune pe ambele programe, optînd pentru una din mărcile de televizoare pe care vi le pun la dispoziție magazinele specializate ale comerțului de stat.

Televizoare Denumirea	Diagonala ecranului	Preț lei	Aconto 15%	Rate lunare (24 rate)
— Sport	31 cm	2870	431 lei	105 lei
— Venus	47 cm	2870	431 "	105 "
— Venus-Compliment	50 cm	3050	458 "	110 "
— Opera	59 cm	3500	525 "	125 "
— Clasic	59 cm	3530	530 "	125 "
— Opera H2	61 cm	3550	533 "	126 "
— Diamant	61 cm	3550	533 "	126 "
— Lux	65 cm	3960	594 "	140 "

IMPORTANT !

TELEVIZOARELE SE VÎND ȘI CU PLATA ÎN RATE LUNARE, CONFORM SPECIFICAȚIEI DIN TABELUL DE MAI SUS, TUTUROR CATEGORIILOR DE ANGAJAȚI.

ELECTROMUREȘ

o marcă de prestigiu

Intreprinderea ELECTROMUREȘ din Tg.Mureș produce un bogat sortiment de produse industriale și electrocalorice de uz casnic, antene de televiziune, mașini de calculat electromecanice, conductori electrice, diverse tipuri de cordoane, cabluri de înaltă tensiune și înaltă frecvență, cabluri electrice pentru autovehicule și tractoare, etc.

Produsele sunt realizate în mare varietate, în diferite forme, dimensiuni și culori, la un înalt nivel calitativ.

PRODUSELE „ELECTROMUREȘ” SE EXPORTĂ ÎN NUMEROASE ȚĂRI DIN EUROPA, ASIA ȘI AFRICA.

ÎNALTA PREGĂTIRE PROFESIONALĂ A COLLECTIVULUI DE LA ÎNTEPRINDEREA ELECTROMUREȘ DIN TG.-MUREȘ GARANTEAZĂ CALITATEA EXCEPȚIONALĂ A PRODUSELOR !

